

تعداد صفحات
۸۳

آخرین بروزرسانی
۱۴۰۳/۰۲/۱۰

جزوه

آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور مصوب ۱۴۰۰/۰۲/۲۰

با آخرین اصلاحات و الحاقات ✓

برگرفته از سایت qavanin.ir ✓

از منابع اعلامی جهاد دانشگاهی برای آزمون استخدامی سازمان زندان ها در اسفند ۱۴۰۳ ✓

لینک های مفید آزمون استخدامی سازمان زندان ها

خرید سوالات استخدامی زندان ها (عمومی + تخصصی)	خرید سوالات جهاد دانشگاهی (مجری آزمون)
خرید سوالات استخدامی ۱۰ سال اخیر	خرید درسنامه استخدامی زندان ها
منابع آزمون	فایل اطلاعات آزمون
خرید سوالات مصاحبه	خرید درسنامه مصاحبه
اخبار آزمون	شبکه های اجتماعی ایران عرضه (فایل های رایگان + تخفیفات هفتگی + اخبار)
(برای مشاهده هر بخش روی آن بزنید)	

فهرست مطالب

- ❖ بخش اول: کلیات {صفحه ۴}
- ❖ بخش دوم: پذیرش، برنامه ها و امور داخلی زندانیان {صفحه ۲۶}
- ❖ بخش سوم: حقوق زندانیان، اقدام های حمایتی و ارفاق های قانونی {صفحه ۴۰}
- ❖ بخش چهارم: اجرای حکم {صفحه ۶۵}
- ❖ بخش پنجم: کانون های اصلاح و تربیت {صفحه ۷۱}
- ❖ بخش ششم: متهمان و محکومان دادرها و دادگاه های انتظامی {صفحه ۸۰}
- ❖ بخش هفتم: دیگر مقررات {صفحه ۸۱}

❖ آیین نامه اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۴۰۰/۰۲/۲۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی

راهنمای رنگ بندی
معتبر، تنفیذ
نامه اصلاحی، ساختار الحاقی، اصلاحی، ساختار اصلاحی، احیاء، ساختار جایگزین
منسوخه، موقوف الاجرا
تفسیر

در اجرای ماده ۹ قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۶۴، مواد ۵۲۰، ۵۲۸ و ۶۴۶ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ و با لحاظ سند تحول قضایی مصوب ۳۰/ ۰۹/ ۱۳۹۹، آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به شرح زیر است.

❖ بخش اول - کلیات

فصل اول - تعاریف، اصول و اهم تشکیلات

ماده ۱ - اصطلاحات و اختصارات به کار رفته در این آیین نامه به شرح زیر است:

الف - سازمان: سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور؛

ب - مؤسسه کیفری: که در این آیین نامه به اختصار «مؤسسه» نامیده می شود.

واحدی زیرمجموعه سازمان است که متهم یا محکوم به دستور مرجع قضایی یا قانونی صلاحیت دار، بازداشت و یا برای تحمل محکومیت حبس با هدف اصلاح و تربیت و بازسازگاری اجتماعی در آن جا نگهداری می شود که انواع آن عبارت است از: زندان های بسته، نیمه باز، مرکز حرفه آموزی و اشتغال یا زندان باز، بازداشتگاه، اردوگاه کاردرمانی و کانون اصلاح و تربیت اطفال و نوجوانان.

۱ - زندان بسته: زندان محصور با برج های دیده بانی که دارای دو پوسته با حصار داخلی و خارجی و برخورد از شرایط و ضوابط امنیتی و حفاظتی کامل است.

در این نوع از زندان، خوابگاه، هواخوری، مکان فرهنگی، آموزشی و کارگاه های حرفه آموزی و اشتغال، همگی در پوسته داخلی قرار دارد؛

۲ - زندان نیمه باز: مکان محصور است با حفاظت مناسب در حد فاصل حصار داخلی و خارجی زندان بسته، که در آن جا محکومان، در زمان معین و تحت نظارت مأمور مراقب مسلح، به کار گمارده می شوند و پس از خاتمه کار، مجدداً به خوابگاه

گروهی یا اختصاصی بازگشت داده می شوند. این نوع زندان، بخشی از کارگاه های صنعتی، خدماتی، کشاورزی و عمرانی درون یا محوطه زندان بسته را نیز شامل می شود؛

۳ - بازداشتگاه: محل نگهداری موقت متهم تحت قرار تأمین کیفری که با دستور کتبی مقام قضایی یا قانونی صلاحیت دار، به آنجا معرفی شده و تحت مدیریت یا نظارت سازمان است و شامل بازداشتگاه های عمومی، امنیتی، انتظامی یا نظامی می باشد.

۴ - اردوگاه کاردرمانی: محلی است برای نگهداری، اصلاح و تربیت محکومان جرایم مواد مخدر و روانگردان که در اجرای ماده ۴۲ قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر (مصوب ۱۳۸۹)، تشکیل می شود؛

۵ - کانون: کانون اصلاح و تربیت اطفال و نوجوانان، مرکز اقدامات تأمینی و تربیتی، برای نگهداری متهمان و محکومان است که سن آن ها در زمان ارتکاب جرم تا هجده سال تمام شمسی می باشد؛

۶ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - مرکز حرفه آموزی، تحصیل علوم و فنون و اشتغال یا زندان باز: یکی از اقسام ندامتگاه عمومی است که محکومان به موجب رای دادگاه و یا با تصویب شورای طبقه بندی، با سپردن تأمین مناسب، محکومیت خود را در آن جا با حرفه آموزی، تحصیل علوم و فنون یا اشتغال به کار در حوزه های صنعتی، خدماتی و کشاورزی می گذرانند. این اماکن بدون مأمور مراقب مسلح بوده و محکومان پس از اتمام ساعت کار، برای استراحت به خوابگاه گروهی درون ندامتگاه و یا بیرون از آن، که تحت نظارت سازمان می باشد، باز می گردند؛

پ - ندامتگاه عمومی: مکان نگهداری عموم محکومان به تحمل حبس و دیگر الزامات قانونی (شامل زندان بسته، نیمه باز و مرکز حرفه آموزی) به جز مواردی که فرد باید در دیگر انواع مؤسسه های کیفری مانند اردوگاه کاردرمانی و کانون نگهداری شود.

ت - اندرزگاه: هر ندامتگاه، اردوگاه و بازداشتگاه، بر اساس ظرفیت اسمی آن، متشکل از یک یا چند اندرزگاه است که حسب مورد، زندانیان یا متهمان، در آن نگهداری و طبقه بندی می شوند.

ث - قاضی اجرا: قاضی اجرای احکام کیفری یا هر مقام قضایی که وظیفه وی را انجام می دهد؛

ج - زندانی: محکومی که به دستور مرجع قضایی یا قانونی صلاحیت دار، در یکی از انواع مؤسسه های کیفری، نگهداری می شود.

چ - مددجو: متهم یا محکوم دارای سن کم تر از هجده سال تمام شمسی در زمان ارتکاب جرم که مطابق قانون و این آیین نامه باید در کانون نگهداری شود.

ح - حالت خطرناک: وضعیت متهم یا محکومی که پیشینه، ویژگی های روانشناختی، شخصیتی و رفتاری وی و ماهیت جرم یا جرائم ارتكابی با کیفیت ارتكاب آن، او را در مظان ارتكاب جرایم خشن یا مهم در آینده قرار می دهد. تشخیص این امر به عهده شورای طبقه بندی است. (مصادیق جرایم خشن و مهم، مطابق با تعاریف مذکور در ماده یک دستورالعمل اجرائی کنترل مجرمان حرفه ای و سابقه دار مصوب ۲۶ / ۰۴ / ۱۳۹۷ می باشد).

خ - پرونده وضعیت: پرونده است است، متشکل از مجموعه اطلاعات مربوط به متهم بازداشتی، زندانی و یا مددجو که مشتمل بر بخش های اجرای احکام، شخصیت، سلامت و مددکاری اجتماعی می باشد؛

د - پرونده رفتاری: پرونده ای است برای ثبت مجموعه اطلاعات مربوط به رفتارها و سوابق عملکردی متهم یا محکوم در طول مدت بازداشت یا حبس، از حیث انجام تکلیف و مشارکت در برنامه های اصلاح و تربیت مؤسسه؛

ذ - پرونده نظارتی: پرونده ای است جهت ثبت درخواست های زندانیان از قاضی اجرا (ناظر زندان) و همچنین ثبت پاسخ ها و تصمیمات اتخاذی مربوط و مدیریت مواعد و ارفاق های قانونی، که با مسؤولیت قاضی اجرا تشکیل و تکمیل می شود؛

ر - طبقه بندی: تفکیک انواع مؤسسه های کیفری بر اساس جنس، سن، پیشینه کیفری، نوع اتهام متهمان و زندانیان، میزان مجازات آن ها، ظرفیت پذیرش مؤسسه ها و نیازمندی های هر استان و همچنین تقسیم بندی زندانیان در مؤسسه های کیفری بر مبنای منشاء یا علت اصلی ارتکاب جرم (مانند بیکاری، اعتیاد، اختلالات روانی و عادت) و با لحاظ پیشینه کیفری، وجود حالت خطرناک، شخصیت و پیشنهاد سامانه سجازا بر اساس نمره اعتباری حاصل از آخرین وضعیت رفتاری آن ها، با هدف صیانت از شرایط جسمی و روانی آنان و تأمین مقدمات لازم برای اجرای برنامه های اصلاح و تربیت؛ مطابق با مصوبات و سیاست های ابلاغی شورای مرکزی طبقه بندی؛

ز - نمره اعتباری: نمره ای است که به هر زندانی متناسب با انجام تکالیف و نتایج حاصله از شرکت در برنامه های اصلاحی و تربیتی تعلق می گیرد که موجب تعیین درجه اعتباری زندانی و بهره مندی وی از نهادهای ارفاقی از قبیل مرخصی، ملاقات حضوری، نظام نیمه آزادی، آزادی مشروط، تعلیق و آزادی تحت مراقبت الکترونیکی می شود.

ژ - امتیاز رفاهی: نوعی درآمد یا عائدی مجازی اختصاص یافته به محکوم در ازای اشتغال با ارائه خدمات عام المنفعه و با مشارکت در برنامه های اجرایی مؤسسه کیفری است که قابلیت هزینه کرد در موارد مشخص شده برای برخورداری از امور آموزشی، فرهنگی و رفاهی فوق العاده (بیشتر از حداقل سرانه ها) در مؤسسه را دارد.

س - سامانه سجازا: «سامانه جامع اطلاعات زندانیان ایران»، سامانه ای است هوشمند با کمترین اعمال سلیقه شخصی، حاوی اطلاعات پرونده های وضعیت، رفتاری و نظارتی متهم یا محکوم، که طبقه بندی، برنامه اصلاح و تربیت، دریافت خدمات یا امور رفاهی درون زندان، مواعد قانونی، استفاده از ارفاق ها، اعمال محدودیت ها و تنبیهات و خدمات پس از خروج، را برای هر یک از آنان در یک فرآیند مشخص از زمان ورود به مؤسسه تا یک سال پس از خروج، بررسی، تحلیل و به بخش های ذی ربط پیشنهاد می دهد.

ش (اصلاحی ۱۰، ۱۴۰۰) - انجمن: «انجمن حمایت از زندانیان» که مؤسسه ای است غیرانتفاعی تحت نظارت دفتر اقدامات حمایتی سازمان، در راستای حمایت مادی و معنوی از زندانیان نیازمند و خانواده آنها؛

ص - مرکز مراقبت: «مرکز خدمات اجتماعی و مراقبت بعد از خروج» که به عنوان زیرمجموعه دفتر اقدامات حمایتی سازمان، ضمن نظارت بر انجمن و مددکاران اجتماعی، حمایت از زندانیان آزاد شده واجد شرایط را برعهده دارد؛

ض - بنیاد: «بنیاد تعاون زندانیان» مؤسسه ای است غیرانتفاعی و دارای شخصیت حقوقی مستقل که با هماهنگی رئیس سازمان در راستای حرفه آموزی و اشتغال، ایجاد خدمات فرهنگی، ورزشی و رفاهی زندانیان، کمک به امرار معاش خانواده آنان و آزادی زندانیان با تعیین اولویت ها توسط سازمان، در چارچوب مفاد اساسنامه خود فعالیت می نماید.

ماده ۲ (اصلاحی ۱۰، ۱۴۰۰-) در اجرای تعالیم عالیه اسلام، اصول قانون اساسی، سیاست های کلی قضایی، مقررات و قوانین موضوعه جمهوری اسلامی ایران و موازین حقوق بشر اسلامی و حقوق شهروندی، برنامه ها و اقدامات سازمان، در ارتباط با کلیه بازداشت شدگان، زندانیان، خانواده های آنان و کارکنان سازمان، مبنی بر رعایت اصول زیر است:

الف - احترام به عزت و کرامت انسانی و رعایت حقوق و آزادی های مشروع؛

ب - اتکا به تعلیم و تربیت دینی و ارائه الگوی سبک زندگی ایرانی اسلامی و تقویت روحیه خداپرستی، مهرورزی و ایثار؛

پ - تأمین امنیت، عدالت و اعمال منصفانه رویه های انضباطی بر اساس ضوابط و مقررات؛

ت - ارتقاء سطح سلامت جسمی و روانی و توانمندی فردی و اجتماعی؛

ث - توجه به وضعیت و شرایط سنی، جنسیتی و نیازهای عمومی و متعارف افراد؛

ج - برخورداری تمام افراد از حقوق عادلانه، بدون تبعیض ناروا و عاری از هرگونه انحصار و فساد و فارغ از نژاد، جنس، سن، زبان، مذهب، ملیت، قومیت، نسب، طبقه اجتماعی، ثروت یا تمکن مالی و قدرت جسمی؛

چ - احترام به عقاید و حریم خصوصی اشخاص و حفظ محرمانگی اطلاعات؛

ح - شفافیت در امور و پاسخگویی در قبال مسؤولیت ها؛

خ - بنا نهادن امور بر پایه «احترام و محبت» به عنوان اولین حلقه زنجیره اصلاح و تربیت و اهتمام ویژه بر «حرفه آموزی و اشتغال» به عنوان حلقه ضروری زنجیره مذکور؛

د - حمایت از زندانیان نیازمند و خانواده ایشان به منظور اصلاح و تربیت، جامعه پذیر شدن زندانی و بازگشت به زندگی شرافتمندانه؛

ذ - ارائه الگوهای رفتاری مثبت و سازنده از سوی کارکنان مؤسسه و انجام وظایف مطابق با موازین قانونی و اخلاق اسلامی و به روش حرفه ای، متعهدانه و منصفانه.

ماده ۳ - تأسیس، احداث و اداره کلیه مؤسسه های کیفری و تغییر محل آن از وظایف و اختیارات سازمان است. تشکیل زندان و بازداشتگاه اختصاصی توسط مراجع قضایی، اجرایی، امنیتی، نظامی و انتظامی ممنوع است.

تبصره ۱ - تأسیس و اداره بازداشتگاه های عمومی و نظامی مطابق مقررات این آیین نامه و بازداشتگاه های انتظامی و امنیتی مطابق آیین نامه های اختصاصی مربوط است و در موضوعاتی که آیین نامه های مذکور مسکوت است، مقررات این آیین نامه حاکم می باشد. تحت نظرگاه های ضابطان قضایی و بازداشتگاه های انضباطی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از شمول این آیین نامه خارج است.

تبصره ۲ - سازمان برنامه ریزی و اقدامات لازم را برای اعزام هیأت های بازرسی (در سطوح معاونان سازمان، مدیران کل ستادی و استانی و مسؤولان واحد بازرسی زندان های هر استان) حداقل هر سه ماه یک بار از تمام بخش های بازداشتگاه های امنیتی، نظامی و انتظامی به عمل می آورد و نتایج حاصله از کل بازرسی های مربوط در سطح کشور را به رئیس قوه قضائیه گزارش نماید. مسؤولان بازداشتگاه های مذکور موظفند حداکثر همکاری لازم را جهت اجرای مقررات، انجام بازرسی، پاسخ سریع به استعلامات مسؤولان سازمان و مدیران کل زندان های سراسر کشور و همچنین ثبت فوری اطلاعات بازداشت شدگان در سامانه سجازا (با دسترسی محدود، صرفاً برای دادستان کل کشور، رئیس و معاون قضایی سازمان زندان ها، دادستان های مراکز استان و مدیران کل زندان ها) به عمل آورند. در غیر این صورت سازمان به قید فوریت ضمن انعکاس موضوع به رئیس قوه قضائیه و بالاترین مقام نهاد امنیتی، نظامی و یا انتظامی مربوط، حسب مورد نسبت به اعلام جرم علیه شخص یا اشخاص خاطی، تغییر مدیریت بازداشتگاه و یا تعطیلی آن مرکز اقدام نماید.

ماده ۴ - سازمان در سیاست گذاری ها و از جمله تدوین بخشنامه و دستورالعمل، مصالح مددجویان و زندانیان ناتوان و نیازمند به حمایت بیشتر از قبیل زنان و افراد دارای سن کمتر از هجده سال تمام شمسی، بیمار و سالمند را مورد نظر قرار می دهد و همچنین باید بر اساس نظر کارشناسان فنی و با استفاده از تجارب دیگر کشورها و با هدف رعایت اصل بازدارندگی مجازات حبس، تفکیک و طبقه بندی زندانیان، به حداقل رساندن تجمع زندانیان در کنار یکدیگر، بهره گیری از نظام نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی، حفظ بهداشت فردی و عمومی، رعایت نظم و انضباط و کنترل زندانیان، الگوهای مناسبی را در امر ساخت و مدیریت مؤسسه های کیفری طراحی و اجرا کند.

ماده ۵ - سازمان در صورت تأمین اعتبار از سوی دولت باید نسبت به بازمهندسی معماری مؤسسه های تابعه متناسب با ویژگی های هر زندانی و طبقه بندی آن ها، با اهداف اصلاح محکومان و توسعه حرفه آموزی، کار و اشتغال زندانیان اقدام کند، به طوری که فضای آموزشی، فرهنگی، ورزشی و کارگاه های تولیدی نسبت به فضای خوابگاهی غلبه داشته باشد.

ماده ۶ (اصلاحی ۱۰، ۱۴۰۰) - سازمان ضمن مشورت با صاحب نظران قضایی، حوزوی و دانشگاهی، هر سه سال یک بار شاخص ها و استانداردهای زندان و زندان بانی مانند حداقل و حداکثر سرانه های اسکان، بهداشت و درمان، امور رفاهی و شاخص های اشتغال، اصلاح و تربیت، ایمنی و امنیت را متناسب با اصول طبقه بندی در هر یک از انواع مؤسسه های تابعه تعریف، تعیین و جهت تصویب به رئیس قوه قضائیه ارائه می نماید.

ماده ۷ - اهم واحدهای مؤسسه کیفری به شرح زیر است:

الف - واحد امور قضایی: واحدی است مشتمل بر بخش های پذیرش، تشخیص، اجرای احکام و مددکاری قضایی، به منظور پذیرش زندانی، تشکیل پرونده و ثبت اطلاعات اولیه، نظارت بر عملکرد سایر واحدها از حیث ثبت اطلاعات تخصصی و تکمیلی در بخشهای مختلف «پرونده وضعیت» اتخاذ تمهیدات لازم برای طبقه بندی و تفکیک زندانیان مطابق با مصوبات شورای طبقه بندی، به روزرسانی اطلاعات مربوط به وضعیت قضایی، محاسبه مدت و تقویم محکومیت در پرونده اجرای احکام و سامانه سجازا، معاضدت قضایی و اجرای دستورها و آراء قضایی در مؤسسه:

ب - واحد آمار و فناوری اطلاعات: به منظور پشتیبانی و اداره سامانه سجازا و نظارت فنی بر ثبت صحیح کلیه اطلاعات از جمله پرونده وضعیت، پرونده رفتاری، برنامه اصلاح و تربیت، امتیاز رفاهی، نمره اعتباری، شکایات و اعتراضات زندانیان و همچنین آموزش کاربران، هوشمندسازی برنامه ها با استفاده از ابزارهای نوین، حفظ اطلاعات و تهیه آمار زندانیان و انعکاس به موقع گزارش به رئیس مؤسسه و امکان برقراری ارتباط سامانه ای با دیگر مراجع ذی ربط؛

پ - واحد اصلاح و تربیت: به منظور اجرای برنامه های اصلاح و تربیت، مدیریت و برنامه ریزی در امور آموزشی، فرهنگی، تربیتی، هنری، ورزشی، حرفه آموزی و اشتغال با هدف باز اجتماعی کردن، توانمندسازی زندانیان و حمایت مادی و معنوی از زندانیان نیازمند و خانواده های آنان توسط مددکاران اجتماعی و همچنین مشارکت در تکمیل پرونده وضعیت و تهیه و به روزرسانی پرونده رفتاری؛

ت - واحد بهداشت و درمان: به منظور حفظ و تأمین سلامت جسمی، روانی و نیازهای پزشکی و دارویی زندانیان و همچنین نظارت بر بهداشت عمومی و فردی، بهداشت محیط، بهداشت حرفه ای و تغذیه و مشارکت در تکمیل پرونده وضعیت از حیث بخش های سلامت و شخصیت؛

ث - یگان حفاظت: به منظور تأمین امنیت و حفاظت از مؤسسه و اعزام زندانی در حوزه قضایی مربوط و سایر امور محوله، بر اساس دستورالعمل تشکیل یگان های حفاظت در دستگاهاهای اجرایی (مصوب ۱۴/ ۱۲/ ۱۳۹۶)؛

ج - واحد حفاظت و اطلاعات: به منظور جمع آوری محرمانه اخبار و اطلاعات و بررسی گزارش های دریافتی و نظارت بر رفتار کلیه کارکنان مؤسسه، برای تأمین امنیت مؤسسه و تضمین اجرای مقررات و صیانت از شأن و مسئولیت کارکنان مؤسسه و گزارش جرایم و تخلفات کشف شده طبق ضوابط؛

چ - واحد ارزیابی عملکرد، بازرسی و پاسخگویی به شکایات: به منظور بازرسی و نظارت بر اجرای مقررات در تمام واحدها، ارزیابی عملکرد کارکنان مؤسسه و بررسی، پیگیری و پاسخگویی به شکایات و همچنین گزارش جرایم و تخلفات کشف شده به نحو مستدل و مستند، جهت انعکاس به مراجع قضایی و یا هیأت رسیدگی به تخلفات اداری؛

تبصره تأسیس واحدهای دیگری غیر از موارد مذکور در این ماده از قبیل واحد مبارزه با مواد مخدر، واحد مشاوره و خدمات روانشناختی، واحد ترک اعتیاد (اعم از دولتی و غیردولتی)، واحد مددکاری اجتماعی، واحد مددکاری قضایی و واحد اشتغال، متناسب با نیازها و در حدود امکانات، با تشخیص مدیرکل زندان های هر استان و تأیید دفتر برنامه ریزی، نوسازی و تحول اداری در ستاد سازمان است.

فصل دوم - وظایف و اختیارات

مبحث اول: قاضی اجرای احکام

ماده ۸ - علاوه بر وظایفی که در قانون آیین دادرسی کیفری و دیگر قوانین و مقررات، برای قاضی اجرای احکام پیش بینی شده است، انجام اقدام های زیر در خصوص زندانیان نیز به عهده قاضی اجرا است:

الف - شرکت در جلسات شورای طبقه بندی؛

ب - اظهارنظر فوری نسبت به موضوعات مطرح شده در شورای طبقه بندی و مصوبات شورای انضباطی؛

پ - بازدید برنامه ریزی شده به طور روزانه یا حداقل هفته ای دو نوبت از تمام سالن ها و اندرگاه های مؤسسه به منظور ملاقات مستقیم و استماع اظهارات و بررسی وضعیت هر زندانی یا متهم بازداشتی و رسیدگی به درخواست های قانونی و مشکلات قضایی او و ابلاغ کتبی و سیستمی نتیجه اقدام حداکثر ظرف یک هفته به وی، کمیت و کیفیت بازرسی قضات و اسامی زندانیان ملاقات شده، با ذکر مشکلات یا درخواست های ابرازی، توسط مقام قضایی مربوط صورتجلسه و در پرونده نظارتی زندانی در سامانه سجازا ثبت و جهت درج در سوابق زندانی، تحویل مسؤول واحد امور قضایی می شود؛

ت - نظارت بر مؤسسه کیفری در امور راجع به حقوق قانونی زندانیان و متهمان بازداشتی؛

ث - نظارت بر انعقاد عقد نکاح و اجرای صیغه طلاق و تنظیم اسناد مربوط به قراردادها و تعهدات، در مؤسسه که یک طرف آن متهم یا زندانی است، پس از هماهنگی با مقام قضایی مربوط و به وسیله یکی از سردفتران اسناد رسمی یا ازدواج و طلاق، معرفی شده از سوی اداره ثبت اسناد محل؛

ج - اظهارنظر ظرف یک هفته درباره متهمان و محکومان واجد شرایط استفاده از ارفاق های قانونی از قبیل عفو، آزادی مشروط، آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی، نظام نیمه آزادی و بررسی ادعای توبه و پیگیری مقتضی در مراجع قضایی و اعلام نتیجه به مؤسسه، پس از ثبت در سامانه مربوط؛

چ - نظارت بر اعزام زندانی به خارج از مؤسسه و عودت وی؛

ح - اتخاذ تصمیم درباره محکومان سالمند، مبتلایان به بیماری های روانی، جسمی و همچنین دیگر محکومان نیازمند به مراقبت و توجه ویژه از قبیل صدور دستور اعزام به پزشکی قانونی، بستری شدن آن ها در مراکز درمانی، صدور دستور تعویق اجرا و یا پیشنهاد تبدیل مجازات، بر اساس ضوابط و مقررات؛

خ - صدور مجوز خروج زندانی بیمار از مؤسسه به منظور معالجه و درمان به استثناء موارد اورژانسی و اضطراری که مؤسسه رأساً اقدام می کند؛

د - اظهارنظر ظرف سه روز و اخذ تأمین مناسب برای اعزام زندانی به مرخصی و همچنین اخذ تأمین برای زندانیان شاغل در مراکز حرفه آموزی و اشتغال یا زندان باز، پس از تصویب شورای طبقه بندی و اعلام مراتب به مؤسسه، از طریق ثبت در پرونده نظارتی؛

ذ - اقدام های قانونی به منظور ضبط تأمین اخذ شده برای اعطای مرخصی و اشتغال، صدور دستور دستگیری زندانی فراری و یا زندانیانی که پس از خاتمه مرخصی یا در حین اشتغال در خارج از زندان یا مراکز حرفه آموزی و اشتغال، مرتکب غیبت شده اند و همچنین گزارش غیبت زندانی به دادستان و قاضی اجرای احکام دادسرا و اعلام نتیجه اقدام های صورت گرفته به مؤسسه به منظور ثبت در سابقه زندانی؛

ر - نظارت بر وضعیت متهمان تحت قرار، از حیث رعایت مواعد قانونی، بازنگری در قرار تأمین و ارائه گزارش ماهانه به مراجع قضایی و نظارتی؛

تبصره ۱ - چنانچه قاضی اجرای احکام در راستای تکالیف خود با قرارها و احکام نامتناسب منجر به بازداشت مواجه شود، مراتب را به دادستان اعلام می کند.

تبصره ۲ - به منظور ثبت درخواست های زندانیان از قاضی اجرا (ناظر زندان) و همچنین ثبت پاسخ ها و تصمیمات اتخاذی مربوط و مدیریت هوشمند مواعد و ارفاق های قانونی، در سامانه سجازا، برای هر زندانی پرونده ای تحت عنوان «پرونده نظارتی» با مسؤولیت قاضی اجرا تشکیل می شود.

مبحث دوم - مدیران مؤسسه

ماده ۹ - اهم وظایف «رئیس مؤسسه کیفری»، به شرح زیر است:

الف - اجرای قوانین، آیین نامه ها و دیگر مقررات مربوط و دستورهای سلسله مراتب سازمانی و مقام های قضایی یا قانونی صلاحیت دار و نظارت بر همه بخش ها و فرآیندهای تحت امر در مؤسسه؛

ب - اجرای تصمیمات شوراهای طبقه بندی و انضباطی؛

پ - همکاری، مساعدت و نظارت بر اجرای برنامه های بنیاد، انجمن و ستاد دیه؛

ت - نظارت بر عملکرد کارکنان مؤسسه از حیث رعایت حقوق زندانیان و نحوه رفتار آن ها با زندانیان و خانواده های آنان و پاسخگویی در قبال اعتراضات و درخواست های دریافتی؛

ث - تأمین امنیت و محافظت از مؤسسه و زندانیان و اتخاذ تمهیدات لازم برای پیش گیری از وقوع تخلفات و جرائم در مؤسسه و جلوگیری از فرار زندانیان و همچنین جلوگیری از ورود اشیای ممنوعه و مواد مخدر به مؤسسه؛

ج - برنامه ریزی، مدیریت و نظارت بر آموزش، اصلاح و تربیت، تأمین سلامت، بهداشت، تغذیه، تربیت بدنی و تفریحات سالم زندانیان؛

چ - اتخاذ تمهیدات لازم برای توسعه اشتغال زندانیان و نظارت بر مراکز اشتغال مربوط و همچنین اتخاذ تصمیم در خصوص حرفه آموزی و اشتغال در زندان بسته اعم از اشتغال در کارگاه های داخلی و یا اشتغال نشسته در خوابگاه های مؤسسه؛

ح - گزارش فوری تخلف یا جرایم ارتكابی توسط زندانیان و موارد فوت، خودکشی و خودزنی در مؤسسه به سلسله مراتب سازمانی و حسب مورد به دادستان یا رئیس حوزه قضایی بخش؛

خ - بهره مندی از سامانه های الکترونیکی و فناوری های نوین در اداره مؤسسه و به ویژه کنترل زندانیان، آمار و اطلاعات، مکاتبات و ثبت سوابق و اتخاذ تدابیر لازم در جهت توسعه و به روزرسانی سامانه ها؛

د - نظارت بر وضعیت عمومی و فردی زندانیان و رسیدگی به امور آنان و نظارت بر اجرای برنامه های روزانه، آمارگیری از زندانیان، کنترل دفتر ثبت وقایع و تهیه و ارسال گزارش روزانه آمارهای مذکور برای مقام های ذی ربط؛

ذ - جذب کمک های مردمی با اجرای برنامه های انگیزشی و استفاده از ظرفیت تشکل های مردم نهاد در زمینه های مختلف از قبیل مالی، معاضدتی، فرهنگی، حرفه آموزی، اشتغال و اصلاح و تربیت و تأمین و یا ارتقای زیرساخت های عمرانی با هدف بهبود امور زندان، تأمین نیازهای زندانیان، مساعدت به آن ها یا خانواده هایشان حسب دستورالعمل سازمان؛

ر - راه اندازی تارنما یا سامانه الکترونیکی مختص مؤسسه با همکاری و هماهنگی دفتر آمار و فناوری اطلاعات سازمان، برای اطلاع رسانی عمومی، جلب مشارکت و همکاری تشکل های مردم نهاد و نهادهای حمایتی، ارتقاء نظام پاسخگویی و ارائه خدمات الکترونیکی و معاضدت قضایی و اجتماعی به خانواده زندانیان.

تبصره ۱ - رئیس اندرزگاه نیز مطابق با اختیارات و وظایف تقویضی، مسؤولیت های رئیس مؤسسه را در محدوده اندرزگاه برعهده دارد.

تبصره ۲ - رئیس مؤسسه حقوق متهمان بازداشتی را با رعایت حداکثر استانداردها، تأمین می نماید.

ماده ۱۰ - رئیس مؤسسه با موافقت مدیرکل زندان های استان، برای زمانی که در مرخصی یا مأموریت است، یکی از معاونان خود را به عنوان جانشین و برای روزهای تعطیل و ساعات خارج از وقت اداری، حداقل سه نفر را ترجیحاً از میان رؤسای اندرزگاه ها، مراقبان مسؤول و یا افسر نگهبان به عنوان جانشین خود تعیین می کند تا به صورت نوبت کاری انجام وظیفه نمایند.

ماده ۱۱ - در اجرای ماده ۳۰ قانون آیین دادرسی کیفری، تمام رؤسا، معاونان و مأموران مؤسسه ها که وظیفه ضابطیت را برعهده دارند، از سوی سازمان جهت طی دوره آموزشی لازم و اخذ کارت ضابطیت به دادستان مربوط معرفی می شوند. رؤسا، معاونان و مأموران مؤسسه ها که دارای کارت ضابطیت هستند، در اجرای قرارهای صادر شده و احکام حبس در مؤسسه، مطابق احکام یا دستور مقام قضایی اقدام می نمایند. چنانچه متهمان یا محکومان از بازداشتگاه یا زندان های بسته و نیمه باز و یا حین اعزام و بدرقه فرار کنند و یا مرتکب جرمی شوند، رئیس، معاونان و مأموران مؤسسه با رعایت مقررات قانون آیین دادرسی کیفری به عنوان ضابط خاص انجام وظیفه می کنند.

ماده ۱۲ - در هر مؤسسه «مراقب مسؤول» زیر نظر رئیس مؤسسه و یا رئیس اندرزگاه انجام وظیفه می کند. اهم وظایف، مراقب مسؤول در مؤسسه به شرح زیر است:

الف - سرشماری و تهیه آمار زندانیان و ثبت موارد آزادی، جابجایی و انتقال زندانیان و تحویل گرفتن زندانیان جدید؛
ب - نظارت و کنترل ورود و خروج زندانیان و ثبت وقایع و گزارش فوری حوادث و رویدادها از قبیل قانون شکنی، درگیری و نزاع، اغتشاش، تجمع غیرعادی، قدرت نمایی، بهره کشی و اجیر کردن دیگران، قماربازی، ایجاد سر و صدا و بی نظمی، اعتصاب غذا، فرار، خودزنی، خودکشی، بیماری و فوت زندانی به مقام مافوق؛

پ - نظارت بر تحویل و تحول نوبت کاری و جابجایی کارکنان داخل اندرزگاه و تنظیم لوح نگهبانی نوبت کاری مراقبان داخل اندرزگاه؛

ت - نظارت بر اعزام زندانیان به مراجع و مراکزی مانند بهداری، سالن ملاقات، واحد اصلاح و تربیت و کارگاه های حرفه آموزی و اشتغال و انجام هماهنگی و مراقبت های لازم؛

ث - دریافت درخواست های قانونی زندانیان، رسیدگی به این درخواست ها، گزارش آن به مقام مافوق و اعلام نتیجه به زندانی؛

- ج - نظارت بر امر توزیع خوراک، پوشاک، مواد غذایی، لوازم بهداشتی و ارائه خدمات رفاهی و فروشگاه ها؛
- چ - کنترل و پیش گیری از هرگونه تخلف در درون اندرزگاه و نظارت بر تقسیم کار عادلانه بین زندانیان؛
- ح - بازرسی و کنترل تمام بخش های اندرزگاه، اعم از بازرسی نوبه ای و سرزده به ویژه در شب به همراه مأموران یگان و همچنین نظارت از طریق تجهیزات و دوربین های مداربسته؛
- خ - نظارت بر عملکرد مراقبان و دیگر کارکنان اندرزگاه؛
- د - انجام وظایف رئیس اندرزگاه در غیاب وی،
- ذ - نظارت بر اجرای برنامه روزانه زندانیان،
- ر - همکاری و تبادل اطلاعات با فرمانده یگان حفاظت در امور مربوط به تأمین امنیت مؤسسه؛
- ز - انجام دیگر امور ارجاعی طبق دستور مافوق و شرح وظایف سازمانی.
- ماده ۱۳ -** وظایف دیگر مسئولان و کارکنان مؤسسه بر اساس شرح وظایف پست سازمانی مصوب و امور محوله از سوی مقام مافوق است.

مبحث سوم - یگان حفاظت

- ماده ۱۴ -** یگان حفاظت سازمان، وظیفه حفاظت فیزیکی از مؤسسه های تابعه، اعزام زندانیان، استقرار نظم و تأمین امنیت، پیش گیری و جلوگیری از فرار زندانی، کنترل هرگونه اغتشاش، شورش یا اقدام های محل امنیت و همچنین آموزش و مدیریت پاسیاران و سربازان و دیگر نیروهای تحت امر را برعهده دارد. اعزام خارج از حوزه قضایی تا تأمین نیروهای مورد نیاز و استقرار کامل یگان یاد شده، با هماهنگی سازمان، توسط نیروهای انتظامی صورت می گیرد.
- ماده ۱۵ -** مسئولیت اداره یگان حفاظت برعهده رئیس سازمان است؛ این امر مانع از نظارت تخصصی ناجا (انتظامی و حفاظتی) بر یگان نیست.
- ماده ۱۶ -** اهم وظایف فرمانده یگان حفاظت مؤسسه به شرح زیر است:
- الف - تهیه و تنظیم برنامه های حفاظت فیزیکی و نظم و امنیت مؤسسه در چارچوب دستورالعمل های ابلاغی و پیش بینی وسایل، امکانات و نیروی انسانی مورد نیاز؛
- ب - نظارت مستمر بر امور حفاظت فیزیکی و برقراری نظم و امنیت مؤسسه و محوطه پیرامونی، بررسی دفتر وقایع، رسیدگی به گزارش های رسیده از اتفاقات، تأیید لوحه نگهبانی و پاسداری و گزارش امور به مقامات مافوق؛
- پ - برنامه ریزی و نظارت برای کنترل ورود و خروج و بازرسی از تمامی وسایل نقلیه، اشیاء و وسایلی که به مؤسسه وارد یا از آن خارج می شود و ثبت وقایع مربوط؛
- ت - برنامه ریزی و نظارت بر ورود و خروج مراجعان و بازرسی بدنی دقیق از زندانیان، کارکنان و مراجعان به هنگام ورود به مؤسسه یا خروج از آن به نحوی که اقلام ممنوع وارد یا خارج نشود؛
- ث - نظارت بر حضور و غیاب کارکنان یگان و نیروهای وظیفه در نوبت کاری یگان، امور نگهبانی و گشت ها؛

ج - بازدید و بررسی وضع ظاهری کارکنان یگان و نیروهای وظیفه به هنگام برگزاری مراسم صبحگاهی و حین انجام وظیفه و ارائه آموزش و تذکرات ضروری به آن ها و در صورت لزوم تنبیه انضباطی کارکنان و نیروهای وظیفه یگان مطابق مقررات حاکم؛

چ - برنامه ریزی و نظارت بر آموزش و تمرین کارکنان یگان نسبت به وظایف مقرر و اجرای طرح های دفاعی، امنیتی و انضباطی مؤسسه؛

ح - بازدید مستمر از کلیه اماکن مؤسسه، بازرسی و تفتیش نوبه ای و موردی با هماهنگی رئیس مؤسسه از داخل سالن ها و اندرگاه های آن مؤسسه جهت کشف اشیای ممنوعه و دستور جمع آوری اشیای زائد در محل، نظارت بر تجهیزات دوربین های مداربسته و عملکرد متصدیان آن، پست های نگهبانی و انبار سلاح، مهمات و تجهیزات و نظارت و کنترل امر تحویل سلاح و مهمات و استفاده صحیح از آن ها مطابق مقررات حاکم؛

خ - برنامه ریزی و هماهنگی در مورد نحوه اعزام و انتقال زندانیان و یا متهمان بازداشتی به مراجع قضایی و دیگر مراجع قانونی توسط مأموران ناجا و یا کارکنان یگان حفاظت سازمان؛

د - ابلاغ دستور مقامات مافوق و بخشنامه های اداری و انتظامی به مأموران مربوط و نظارت بر حسن اجرای آن ها؛

ذ - انجام دیگر امور ارجاعی طبق دستور مافوق و شرح وظایف سازمانی.

تبصره - مقام های رسمی به تشخیص رئیس مؤسسه و همچنین مقام های قضایی از اقدام موضوع بند «ت» مستثنی هستند.
ماده ۱۷ - افسر نگهبان مؤسسه تحت نظر فرمانده یگان حفاظت انجام وظیفه می کند. اهم وظایف افسر نگهبان به شرح زیر است:

الف - مطالعه وقایع ثبت شده در گذشته و پیگیری دستورهای صادره از سوی مقام مافوق و ارائه گزارش به مقام مذکور؛

ب - نظارت بر عوامل نگهبانی از قبیل کنترل حضور و غیاب آن ها، تحویل اسلحه و مهمات؛

پ - نظارت بر امور نگهبانی و تحویل و تحول این امر و گزارش وقایع نوبت کاری قبلی و آخرین وضعیت موجود؛

ت - بازدید مستمر از عوامل نگهبانی و اماکن انتظامی؛

ث - نظارت بر وضعیت ظاهری کارکنان یگان حفاظت؛

ج - اجرای مراسم صبحگاه و شامگاه؛

چ - تنظیم و ثبت وقایع و گزارش های نهایی در دفاتر و سامانه مربوط به صورت صحیح و بدون امکان تغییر و خط خوردگی مطابق دستورالعمل های صادره؛

ح - نظارت بر نحوه بازرسی در درب ورودی، درج اطلاعات زندانیان و مراجعان و بازرسی دقیق بدنی آن ها، ورود و خروج وسایل نقلیه و بازرسی آن ها بدون لحاظ هرگونه استثناء و همچنین بازرسی دیگر تجهیزات و جلوگیری از ورود اشیاء و اقلام ممنوع به مؤسسه و نظارت بر امر نگهداری اشیای امانی دریافتی از مراجعان، در محل صندوق یا کیسه اختصاصی با درج مشخصات یا کد صاحب اشیاء؛

خ - ارائه گزارش از وضعیت حفاظت فیزیکی مؤسسه در زمینه مشکلات، ایرادها و نقایص به رئیس مؤسسه و فرمانده یگان حفاظت و پیگیری تا رفع کامل این موارد؛

د - نظارت بر امور محوطه داخلی بین پوسته اول و دوم مؤسسه، مانند نظافت کلیه اماکن انتظامی و اطمینان از نبود ضعف حفاظتی در ساختمان و تأسیسات؛

ذ - گزارش فوری حوادث و رویدادهای داخل مؤسسه به مقام مافوق؛

ر - عهده دار شدن امور در غیاب رئیس و جانشین مؤسسه در صورت تفویض اختیار؛

ز - کنترل و نظارت بر عملکرد دوربین های مدار بسته؛

ژ - انجام دیگر امور ارجاعی طبق دستور مقام مافوق و شرح وظایف سازمانی.

تبصره - کلیه نیروهای یگان حفاظت در زمان نگهبانی یا اعزام و انتقال زندانی، به دلیل ملاحظات امنیتی باید از رفتارهای زیر اجتناب نمایند:

ترک نگهبانی، خوابیدن، غذا خوردن، استعمال دخانیات، صحبت کردن با زندانی و انجام افعالی که باعث انصراف خاطر آنان از خدمت و مراقبت از زندانیان در تکلیف مقرر شود. نگهبانان باید همیشه مجهز و ملبس به لباس رسمی و تمیز و مرتب بوده و مواقعی که در داخل مؤسسه ها مأموریت داشته باشند، بدون اسلحه انجام وظیفه نمایند.

ماده ۱۸ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰ - کارکنان یگان حفاظت به جز کارکنان مأمور به خدمت از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با ضوابط اداری، مالی و استخدامی تابع قوانین و مقررات و آیین نامه های مربوط سازمان هستند. کلیه کارکنان این یگان در راستای وظایف حفاظتی، انتظامی و به کارگیری سلاح، مهمات و تجهیزات انتظامی تابع آیین نامه انضباطی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و تحت امر فرمانده یگان حفاظت سازمان هستند. به تخلفات کارکنان این یگان، به جز موارد مذکور در این ماده، در هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان سازمان رسیدگی می شود.

ماده ۱۹ - ضابطان دادگستری مکلف اند در مواقع اضطراری با درخواست مؤسسه و هماهنگی با مقام قضایی ذی ربط، همکاری لازم را با یگان حفاظت مؤسسه به عمل آورند.

مبحث چهارم - واحد امور قضایی مؤسسه

ماده ۲۰ - اهم وظایف مسؤول واحد امور قضایی مؤسسه به شرح زیر است:

الف - مدیریت و نظارت بر اجرای فرایند پذیرش زندانی؛

ب - ثبت اطلاعات مربوط به وضعیت قضایی زندانی و یا نظارت بر ثبت این اطلاعات از سوی مددکاران قضایی با کارشناسان اجرای احکام مؤسسه؛

پ - ثبت و یا نظارت بر ورود سیستمی اطلاعات قرارها، احکام، اوراق و دستورات قضایی از سامانه های قوه قضاییه به سامانه سجازا و درج اوراق قضایی در پرونده مربوط، به روزرسانی و تطبیق اطلاعات سامانه و پرونده زندانی با وضعیت وی، خلاصه نویسی، اسکن و برگ شماری اوراق پرونده کاغذی و تکمیل پرونده الکترونیک؛

ت - نظارت بر مدیریت بخش تشخیص مؤسسه و کیفیت تکمیل اطلاعات پرونده وضعیت زندانی توسط واحدهای ذی ربط؛
ث (اصلاحی ۱۴۰۰، ۱۰، ۲۹- تهیه خلاصه گزارش از وضعیت قضایی زندانی به منظور بهره برداری در جلسات شوراهای طبقه بندی و انضباطی؛

ج - پیگیری درخواست های قانونی زندانی از جمله تقاضای اشغال به زندان محل اقامتگاه و همچنین نظارت بر عملکرد مددکاران قضایی در راستای اعمال به موقع معاضدت قضایی و ارفاق های قانونی و حسب مورد انعکاس به شورای طبقه بندی و مراجع قضایی؛

چ - ابلاغ به موقع دادنامه، احضاریه، اختاریه و دیگر اوراق قضایی یا اداری به زندانی و ارسال نتیجه ابلاغ به مرجع قضایی، مطابق قوانین و مقررات؛

ح - اجرای فوری دستورهای قضایی از قبیل دستورهای راجع به حبس، حبس بدل از جزای نقدی یا ناشی از محکومیت های مالی، عفو و تخفیف مجازات، آزادی مشروط و یا تعلیق و توقف اجرای حکم؛

خ - نظارت بر اعمال تقویم و ثبت محکومیت ها در پرونده الکترونیکی و آزادی به موقع زندانی و در صورت لزوم پیگیری از طریق مراجع قضایی؛

د - پیگیری وضعیت قضایی متهمان و محکومان دارای محکومیت غیرقطعی، از طریق مکاتبه با مراجع قضایی در خصوص رعایت مواعد قانونی برای بازنگری در قرار تأمین؛

ذ - گزارش اجرای محکومیت یا اعلام آزادی به مراجع ذی ربط و درخواست رفع ابهامات مربوط به اجرا از قاضی اجرا و اعلام محکومیت های متعدد به منظور اعمال مقررات تعدد؛

ر - فراهم کردن مقدمات لازم برای اعزام به موقع زندانی به مراجع قضایی، قانونی، درمانی، پزشکی قانونی و یا محل اجرای مجازات، خروج زندانی از مؤسسه و تحویل به مراجع انتظامی یا اطلاعاتی و نظارت و پیگیری عودت زندانی به مؤسسه در مواعد مقرر؛

ز - همکاری با بهداری در امور مربوط به زندانی بیمار و گزارش وضعیت وی به مقام مافوق؛

ژ - فراهم کردن تمهیدهای لازم به منظور دسترسی متهم به کفیل یا وثیقه گذار، در وقت اداری و یا خارج از آن، در این موارد واحد کشیک قضایی مستقر در مؤسسه باید حتی المقدور بدون مطالبه پرونده اقدام کند.

س - نظارت بر حضور کارشناسان اجرای احکام یا مددکاران قضایی به صورت نوبت کاری شبانه روزی در خارج از ساعات اداری و روزهای تعطیل، جهت ارائه خدمات مستمر در واحد امور قضایی مؤسسه در موارد فوری و ضروری.

تبصره - چنانچه مسؤول واحد امور قضایی در راستای تکالیف خود با حکم یا قرار غیرقانونی یا نامتناسب منجر به بازداشت و یا دستور قضایی مغایر با سیاست های مصوب شورای مرکزی طبقه بندی و یا مغایر با مصوبات شورای طبقه بندی مواجه شود، مراتب را به رئیس مؤسسه اعلام می کند.

ماده ۲۱ - پرونده اجرای احکام «هر زندانی یا متهم بازداشتی، شامل اطلاعات زیر است:

اطلاعات سجلی، کد ملی، تصویر چهره زندانی، آدرس محل سکونت و کدپستی آن، نشانی و تلفن محل اقامت والدین یا یکی از بستگان درجه یک، برگ قرار یا محکومیت، صورتجلسه لباس و اشیاء زندانی، رسید تحویل زندانی، اعلام بازداشتی به مرجع ذی ربط، مستندات و اطلاعات پرونده قضایی، مکاتبات زندان با مراجع مذکور، اطلاعات مربوط به درجه قانونی جرایم، انگشت نگاری، سوابق کیفری، تصویر آراء قضایی، ابلاغیه ها و دستورهای قضایی صادر شده، عنوان اتهامی، نوع محکومیت، نوع و میزان قرار تأمین کیفری، شماره قرار یا حکم و تاریخ آن، میزان مجازات و محکومیت مالی، تاریخ شروع بازداشت، ایام بازداشت قبلی، تاریخ آزادی، سوابق برخورداری از ارفاق ها و معاضدت قضایی، خلاصه وضعیت آراء، سوابق مرخصی، غیبت از مرخصی، غیبت از محل اشتغال خارج از مؤسسه و صورتجلسات شورای طبقه بندی و شورای انضباطی و تصمیمات رئیس مؤسسه یا کمیته تخصصی اصلاح و تربیت در خصوص اجرای ماده ۲۷ این آیین نامه و تبصره های آن؛

فصل سوم - طبقه بندی زندانیان و شورای طبقه بندی

ماده ۲۲ - به منظور ایجاد رویه واحد در تفکیک و تخصیص زندان های هر استان، برنامه ریزی و نظارت در امر طبقه بندی زندانیان در چارچوب این آیین نامه، «شورای مرکزی طبقه بندی» با حضور دادستان کل کشور یا نماینده وی، رئیس سازمان، معاون قضایی، معاون اصلاح و تربیت و معاون توسعه مدیریت و منابع سازمان، تشکیل می گردد. معاون اصلاح و تربیت سازمان به عنوان دبیر این شورا، برگزاری جلسات را حداقل برای هر سه ماه یک بار هماهنگی نماید. هر یک از مدیران کل زندان های سراسر کشور به هنگام بررسی وضعیت طبقه بندی زندانیان استان مربوط، با هماهنگی قبلی در جلسات شورا شرکت می کنند.

تبصره - مصوبات این شورا برای اجرا، توسط دادستان کل کشور به دادستان های سراسر کشور و توسط رئیس سازمان به مدیران کل زندان ها ابلاغ و در سامانه سجاژا ثبت می شود.

ماده ۲۳ - در هر مؤسسه، «شورای طبقه بندی» با ترکیب زیر و با حضور قاضی اجرا تشکیل می شود:

الف - قاضی اجرا (قاضی ناظر زندان) به عنوان رئیس شورا؛

ب - رئیس مؤسسه یا یکی از معاونان وی؛

پ - مسئول واحد امور قضایی مؤسسه یا یک نفر از مددکاران قضایی به عنوان دبیر شورا؛

ت - رئیس اندرزگاه مربوط؛

ث (اصلاحی ۱۴۰۰، ۱۰، ۲۹) - مسئول واحد اصلاح و تربیت و یا احد از مددکاران اجتماعی یا کارشناسان فرهنگی مؤسسه به

انتخاب وی

ج - مسئول واحد حفاظت و اطلاعات مؤسسه؛

چ - مسئول واحد بهداشت و درمان و یا روان شناس مؤسسه.

ماده ۲۴ - وظایف شورای طبقه بندی به شرح زیر است:

الف - اتخاذ تصمیمات کلی برای تفکیک و طبقه بندی برای متهمان و محکومان جدیدالورود، با رعایت مصوبات شورای مرکزی طبقه بندی و همچنین اتخاذ تصمیم موردی در خصوص مواردی که رئیس مؤسسه با پیشنهاد سامانه سجازا برای طبقه بندی مخالفت کرده و یا در مواردی که زندانی اعتراض نموده است؛

ب - اتخاذ تمهیدات و تدابیر لازم برای اجرای سیاست ها و دستورالعمل های ابلاغی از سوی سازمان در خصوص سطح امور رفاهی و خصوصیات تفصیلی هر طبقه یا هر بخش از مؤسسه؛

پ - بررسی وضعیت زندانیان دارای شرایط انتقال به انواع مؤسسه های کیفری؛

ت - بررسی درخواست های مرخصی زندانیان؛

ث - بررسی درخواست های اشتغال یا عدم اشتغال در زندان نیمه باز و همچنین در مراکز حرفه آموزی و اشتغال یا خارج از مؤسسه که تحت نظارت سازمان است؛

ج - بررسی ادعای توبه متهمان بازداشتی بر اساس گزارش مشروح مددکار اجتماعی یا یکی از روحانیون به انتخاب رئیس مؤسسه و همچنین بررسی ادعای توبه محکومان، مبتنی بر درجه اعتباری زندانی و صدور گواهی مستدل مبنی بر تنبه زندانی و مقرون به صحت بودن ادعای توبه وی، برای ارائه به مرجع قضایی مربوط؛

چ - پیشنهاد و اظهارنظر نسبت به درخواست آزادی مشروط، تعلیق اجرای مجازات، عفو و تخفیف مجازات محکوم؛

ح - پیشنهاد تبدیل مجازات حبس به نظام نیمه آزادی و یا آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی، موضوع مواد ۵۶، ۵۷ و ۶۲ قانون مجازات اسلامی و ماده ۵۵۳ قانون آیین دادرسی کیفری؛

تبصره ۱ - مصوبات این شورا با لحاظ پیشنهادهای سامانه سجازا و درجه اعتباری زندانی، مبتنی بر رأی اکثریت است و در سامانه سجازا ثبت و به زندانی ابلاغ می شود. اجرای این مصوبات، در خصوص طبقه بندی، انتقال، اشتغال خارج از زندان بسته و مرخصی زندانیان، منوط به موافقت قاضی اجرا است و در سایر موارد، رئیس مؤسسه مراتب را به همراه صورتجلسه مصوبه، جهت اتخاذ تصمیم قضایی، به واحد اجرای احکام دادسرا یا مرجع قضایی ذی ربط گزارش می نماید. صورتجلسات مذکور با درج تاریخ و بدون خط خوردگی تنظیم و امضاء کنندگان نام و نام خانوادگی، سمت و نظر خود را به صراحت اعلام می کنند.

تبصره ۲ - در صورتی که شورای طبقه بندی، درخواست طرح شده و یا پیشنهاد سامانه هوشمند سجازا را نپذیرفت، علت مخالفت را به طور کتبی و مستدل در سامانه مذکور و پرونده اجرای احکام ثبت می کند.

تبصره ۳ - سامانه بر اساس درصد پیشنهادهایی که توسط شورای طبقه بندی در هر مؤسسه تأیید نمی شود به صورت تصادفی درصدی از موارد عدم تأیید را جهت تحلیل و بررسی به مدیرکل زندان های استان ارجاع می دهد و او نتایج این بررسی را جهت اخذ تصمیمات مقتضی به معاون قضایی سازمان و دادستان مرکز استان اعلام می کند.

ماده ۲۵ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - در مؤسسه هایی که بیش از یک قاضی اجرا حضور دارد، انتخاب قاضی عضو شورا برعهده دادستان شهرستان مربوط است. در ندامتگاه عمومی و مؤسسه هایی که از حوزه های مختلف قضایی یک استان، زندانی می

پذیرد، حسب مورد یکی از معاونان دادستان مرکز استان با قضات اجرا، توسط دادستان مرکز استان به عنوان سرپرست واحد نظارت و رئیس شورای طبقه بندی مؤسسه تعیین می شود و در خصوص کلیه امور مربوط به ارفاقات قانونی و درخواست های زندانیان تمام حوزه ها اتخاذ تصمیم می نمایند. این امر مانع از نظارت دادستان های حوزه های قضایی مربوط به امور زندانیان آن حوزه نیست. در مؤسسه هایی که جمعیت کیفری آن ها بیش از یک هزار نفر است، به ازای هر هزار نفر زندانی یک قاضی اجرا به صورت تمام وقت مستقر می شود.

ماده ۲۶ - جلسات شورای طبقه بندی در مؤسسه های دارای بیش از پانصد زندانی حداقل دو روز در هفته و در مؤسسه های دارای کمتر از این تعداد زندانی، حداقل یک روز در هفته به دعوت دبیر شورا تشکیل می شود. در هر حال شورای طبقه بندی باید حداکثر ظرف یک ماه حسب گزارش های رسیده یا تقاضای زندانیان، نسبت به هر یک از موضوعات مطرح، نفیاً یا اثباتاً تصمیم گیری مجدد نماید و باید نظر مکتوب و مستدل خود را به زندانی ابلاغ و در سامانه مذکور و پرونده اجرای احکام ثبت کند.

ماده ۲۷ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - پس از تکمیل پرونده وضعیت، رئیس مؤسسه، با رعایت مصوبات کلی شورای طبقه بندی و پیشنهاد سامانه سجا، برای بهره مندی زندانیان از برنامه اصلاح و تربیت معین و مناسب، نسبت به تطبیق و ابلاغ طبقه هر زندانی و تفکیک و انتقال وی به بخش مربوط در مؤسسه، اقدام می نماید. چنانچه تصمیم رییس مؤسسه مغایر با پیشنهاد سامانه سجا باشد یا زندانی به تصمیم رییس مؤسسه اعتراض نماید، موضوع به شورای طبقه بندی ارجاع می شود. **تبصره ۱ -** رئیس مؤسسه می تواند این وظیفه را به «کمیته تخصصی اصلاح و تربیت مؤسسه» تفویض نماید. این کمیته متشکل است از: مسؤول واحد اصلاح و تربیت یا مسؤول واحد فرهنگی مؤسسه و دو نفر کارشناس در زمینه های روانشناسی و علوم تربیتی با انتخاب رئیس مؤسسه.

تبصره ۲ - هر یک از متهمان بازداشتی و محکومان زندانی می توانند ظرف یک هفته از تاریخ طبقه بندی و یا جداسازی، به تصمیم اتخاذ شده از سوی رئیس مؤسسه یا کمیته تخصصی اصلاح و تربیت، اعتراض نمایند. به اعتراضات مطروحه در اولین جلسه شورای طبقه بندی، حداکثر ظرف یک هفته رسیدگی و تعیین تکلیف می گردد.

تبصره ۳ - هرگونه تصمیم گیری برای تعیین یا تغییر طبقه بندی و تفکیک هر یک از زندانیان توسط شورای طبقه بندی یا رئیس مؤسسه و یا کمیته تخصصی اصلاح و تربیت، ضمن ابلاغ به زندانی، باید کتبی صورتجلسه و ضم پرونده اجرای احکام زندانی گردد و تصویر آن در پرونده رفتاری زندانی منعکس گردد.

ماده ۲۸ - زندانیان هر یک از مؤسسه های کیفری به جز کانون، در صورتی که به علت ارتکاب تخلف، در شورای انضباطی محکوم شوند و اخلاق و رفتار و سوابق آنان حکایت از وجود حالت خطرناک باشد، به تشخیص و تصویب شورای طبقه بندی در نوبت اول حداکثر به مدت ده روز و در نوبت دوم به مدت پانزده روز در محل جداگانه (عندالاقضاء در اتاق های یک یا چند نفره) در آن مؤسسه نگهداری می شوند. اختصاص سالن جداگانه برای نگهداری این زندانیان بلامانع است.

تبصره - کلیه محکومان جرایم مواد مخدر و روان گردان در «اردوگاه های کاردرمانی»، نگهداری می شوند. در استان هایی که این اردوگاه ها تا کنون از سوی دولت احداث نگردیده است، این محکومان، مطابق با ضوابط این آیین نامه، در ندامتگاه های عمومی نگهداری می شوند.

ماده ۲۹ - رئیس مؤسسه و در غیاب وی بالاترین مقام مسؤول در مؤسسه می تواند زندانیانی را که در نظم مؤسسه اخلاص کرده اند، حداکثر به مدت ۲۴ ساعت جداسازی و در اول وقت اداری مراتب را به شورای طبقه بندی و شورای انضباطی گزارش کند. شورای طبقه بندی بر اساس ماده ۲۸ اتخاذ تصمیم می کند. وضعیت زندانیان یا متهمانی که به دلیل داشتن حالت خطرناک و یا اخلاص در نظم عمومی و اذیت و آزار دیگر زندانیان، مطابق تصمیم شورای طبقه بندی مؤسسه، جداسازی شده و در محل جداگانه در مؤسسه نگهداری می شوند، بلافاصله به مسؤول واحد بهداری و واحد مشاوره مؤسسه و حداکثر ظرف ۲۴ ساعت به قاضی اجرا و دادستان شهرستان گزارش می شود. لازم است زندانی در این شرایط نیز به صورت روزانه از ملاقات با پزشک یا مسؤول بهداری، استحمام، کتاب خوانی، مشاوره روانشناس یا روحانی مؤسسه و همچنین از هواخوری (حداقل یک ساعت در روز) جدا از دیگران، بهره مند باشد.

ماده ۳۰ - زندانیان در حال تحمل محکومیت که به دلیل داشتن پرونده اتهامی دیگر تحت قرار می باشند (محکومان دارای قرار باز) در مؤسسه کیفری مربوط نگهداری می شوند، مگر آنکه طبق دستور صریح مقام قضایی صلاحیت دار، حضور آن ها برای مدت معین در نزدیکترین بازداشتگاه به مرجع قضایی، ضرورت داشته باشد.

ماده ۳۱ - نگهداری محکومان و متهمان در یک مکان ممنوع است. نگهداری متهمان در بازداشتگاه ها و زیر نظر سازمان صورت می گیرد. متهم بازداشتی حداکثر تا زمان صدور رأی دادگاه در بازداشتگاه عمومی نگهداری می شود، مگر آنکه به دستور مقام قضایی یا مطابق با مصوبات کلی شورای مرکزی طبقه بندی، نگهداری وی در بازداشتگاه امنیتی، نظامی و یا انتظامی که زیر نظر سازمان تشکیل شده و تحت نظارت سازمان می باشد، ضروری تشخیص داده شود. حضور محکومان در بازداشتگاه مطلقاً ممنوع است.

متهم، زندانی محسوب نمی گردد و محل نگهداری او در هر حال حتی در قرنطینه یا واحد تشخیص و محوطه هواخوری باید جدا از محکومان باشد. تا هنگامی که بازداشتگاه های موضوع این آیین نامه ایجاد نشده است، در نزدیکترین مؤسسه، محل جداگانه و طبقه بندی شده ای برای نگهداری متهمان تحت قرار در نظر گرفته می شود. کلیه ضوابط و مقررات اداری، امنیتی، انضباطی، بهداشتی، درمانی، فرهنگی، مشاوره و مددکاری و اصول طبقه بندی مربوط به مؤسسه های کیفری، با رعایت حداکثری حقوق متهمان و حداقل محدودیت ها، در بازداشتگاه ها نیز حاکم است. بازداشتگاه ها باید از حیث امکانات و امور رفاهی، در مقایسه با زندان ها از حداکثر امکانات برخوردار باشند. به محض ابلاغ رأی یا برگ اعلام محکومیت اعم از قطعی و غیرقطعی، محکوم علیه حسب مورد از بازداشتگاه به ندامتگاه عمومی و یا اردوگاه کاردرمانی منتقل می شود.

ماده ۳۲ - سازمان می تواند برای ایجاد بازداشتگاه ها از ظرفیت بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی استفاده کند.

ماده ۳۳ - در هر یک از مؤسسه ها، ضمن رعایت مصوبات شورای طبقه بندی، در هر حال زندانیان زیر جدای از دیگر زندانیان نگهداری می شوند:

الف - محکومان دارای بیش از هجده سال تا بیست و پنج سال سن؛

ب - محکومان جرایم سیاسی؛

پ - محکومان روحانی و نظامی؛

ت - محکومان مالی در اجرای مواد ۳ و ۵ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی مصوب ۱۳۹۴؛

ث - محکومان اتباع خارجی تا حد امکان؛

ج - محکومان دارای ناتوانی جسمی، روانی یا اختلال های هویت جنسیتی؛

چ - محکومان دارای بیماری های واگیردار بر اساس دستورالعمل های معاونت سلامت، اصلاح و تربیت سازمان؛

تبصره ۱ - جداسازی موضوع این ماده به معنای نگهداری زندانی در بند انفرادی نیست و طبقه بندی باید به نحوی اجرا گردد که محکومان مشمول این ماده از همه حقوق خود بهره مند شوند.

تبصره ۲ - هرگونه اعمال سلیقه شخصی و یا نقض ضوابط فوق ممنوع است. مگر در موارد اضطراری و دارای فوریت، که در این صورت رئیس مؤسسه با احراز ضرورت، رأساً نسبت به جداسازی این دسته از زندانیان اقدام و در اولین فرصت مراتب را جهت اتخاذ تصمیم به شورای طبقه بندی و قاضی اجرا اعلام می کند.

تبصره ۳ - در اجرای تبصره ۲ ماده ۱۵۰ قانون مجازات اسلامی و پس از تأمین بودجه و نیروی انسانی متخصص، سازمان در حوزه قضایی مرکز استان، برای نگهداری افراد دارای اختلال روانی که فاقد مسؤولیت کیفری هستند، مرکز اقدام تأمینی ایجاد می کند.

تبصره ۴ - جوانان بالای هجده سال که به هر علتی (جسمی، فکری و ظاهری) شرایط یا ظاهری متناسب با همسالان خود ندارند و کمتر از هجده سال به نظر می رسند، با تأیید مسؤول بهداری یا روانشناس مؤسسه، در بخش جوانان قانون اصلاح و تربیت نگهداری می شوند. انتقال این افراد از بخش مذکور، صرفاً با توصیه پزشک مؤسسه و مصوبه شورای طبقه بندی صورت می پذیرد.

ماده ۳۴ - چنانچه ظرفیت و فضای فیزیکی فعلی مؤسسه، قابلیت اجرای مطلوب طرح طبقه بندی، بر اساس سیاست های ابلاغی شورای مرکزی طبقه بندی را نداشته باشد، مدیر مؤسسه با هماهنگی مدیرکل زندان های استان و دفتر فنی و عمرانی سازمان و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط از طریق تغییر معماری، نسبت به اجرای طرح طبقه بندی اقدام می نماید.

ماده ۳۵ - جابجایی زندانی داخل مؤسسه، با رعایت مصوبات شورای طبقه بندی، در اختیار رئیس آن مؤسسه است. رئیس مؤسسه می تواند زندانیان شاغل در بخش خدمات مؤسسه را در خوابگاه جداگانه نگهداری کند.

ماده ۳۶ - شورای طبقه بندی در خصوص زندانیان سالمند و زندانیانی که به سبب ناتوانی جسمی و روانی یا داشتن اختلال های هویت جنسیتی نیازمند نگهداری در شرایط و امکانات خاص هستند، بلافاصله ضمن اخذ نظر پزشک، تشکیل جلسه داده

و اتخاذ تصمیم می کند و برنامه هایی متناسب با مشکلات و نیازهای آنان و منطبق با سیاست ها و رویه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را تنظیم و ابلاغ می کند. این زندانیان تا حد امکان جدای از دیگر زندانیان و یا در اتاق مستقل که مجهز به امکانات لازم است نگهداری می شوند. در این صورت زندانی حق شرکت در برنامه های روزانه و اصلاح و تربیت و هواخوری مؤسسه را دارد و از هرگونه اقدامی که تبعیض ناروا محسوب می شود نسبت به این گونه زندانیان باید اجتناب شود.

تبصره - در موارد اضطراری و دارای فوریت، رئیس مؤسسه با احراز ضرورت، رأساً نسبت به جداسازی این دسته از زندانیان از بدو پذیرش و تشخیص اقدام و در اولین فرصت مراتب را جهت اتخاذ تصمیم به شورای طبقه بندی اعلام می کند.

ماده ۳۷ - مصوبات شورای طبقه بندی هر مؤسسه در خصوص نحوه تفکیک بخش های مختلف مؤسسه و طبقه بندی زندانیان و متهمان، باید در سامانه مربوط، ثبت و در تابلوی اعلانات همه اندرزگاه ها نصب گردد. هرگونه تخطی از مقررات و ضوابط مربوط به طبقه بندی متهمان و محکومان، تخلف محسوب و مرتکب اعم از رئیس زندان، رئیس اندرزگاه و دیگر مدیرانی که مسئولیت نظارت بر این امر را دارند، مشمول تنبیهات اداری مذکور در ماده ۹ قانون رسیدگی به تخلفات اداری می شوند.

فصل چهارم - شورای انضباطی

ماده ۳۸ - در هر مؤسسه به منظور رسیدگی به تخلفات زندانیان، شورای انضباطی با ترکیب زیر تشکیل می شود:

الف - رئیس یا جانشین مؤسسه به عنوان رئیس شورا؛

ب - مسئول واحد امور قضایی مؤسسه؛

پ - مسئول واحد حفاظت و اطلاعات؛

ت - مسئول واحد اصلاح و تربیت یا یک نفر از مددکاران اجتماعی مؤسسه؛

ث - رئیس اندرزگاه و یا مراقب مسئول مربوط؛

ج - مسئول واحد بهداشت و درمان؛

چ - مسئول یا نماینده واحد بازرسی مؤسسه به عنوان دبیر شورا که امور اداری مصوبات شورا نیز انجام خواهد داد.

ماده ۳۹ - جلسات شورای انضباطی حسب مورد به درخواست رئیس مؤسسه یا دبیر شورا تشکیل می شود.

ماده ۴۰ - ارتکاب هر یک از رفتارهای زیر توسط زندانی یا متهم بازداشتی ممنوع است و تخلف انضباطی محسوب می شود:

الف - هرگونه گفتار و رفتار مغایر با نظم و عفت عمومی یا متضمن توهین، افترا و تهدید؛

ب - عدم اطاعت از دستورهای قانونی مسئولان، مراقبان و مأموران مؤسسه و عدم همکاری نسبت به بازرسی های موردی و

گروهی در داخل کارگاه ها، سالن ها و اتاق ها؛

پ - روشن کردن آتش، نگهداری نفت، بنزین و دیگر مواد آتش زا و محترقه و لوازم برقی به جز رادیو، تلویزیون و یخچال و

استفاده از چراغ های خوراک پزی بدون مجوز مؤسسه؛

- ت - استفاده از لباس های ممنوع در داخل مؤسسه یا امتناع از پوشیدن لباس متحدالشکل زندانی یا عدم نصب اتیکت بر روی لباس در داخل یا هنگام اعزام به خارج از مؤسسه مگر در موارد استثنایی به شرح مذکور در ماده ۷۲ این آیین نامه؛
- ث - شکستن شیشه، تخریب دیوار، میخ زدن یا نوشتن روی دیوارها، نقاشی، ترسیم و الصاق عکس در آسایشگاه به جز عکس های متعارف مانند عکس والدین و فرزندان؛
- ج - استتکاف کامل یا خودداری از شرکت در کلیه امور خدماتی و برنامه های فرهنگی، ورزشی، آموزشی، حرفه آموزی یا اشتغال در داخل مؤسسه؛
- چ - هرگونه درگیری، صدمه زدن به دیگران، خودزنی، اقدام به خودکشی یا تهدید به آن یا ترغیب دیگران به هر یک از این اقدام ها؛
- ح - مزاحمت تلفنی از داخل مؤسسه برای شاهد، مطلع، شکات، مقام های قضایی یا هر شخص دیگر؛
- خ - دستکاری کابل و سیم کشی برقی و تأسیسات و تغییر و جابجایی کلید، پریز و محل لامپ و مانند آن؛
- د - پرت کردن اشیاء از داخل مؤسسه به بیرون یا برقراری ارتباط غیرمجاز یا بیرون از مؤسسه؛
- ذ - قمار، شرط بندی، هرگونه کسب درآمد نامشروع و همچنین استفاده غیرمجاز از کارت بانکی دیگر زندانیان؛
- ر - نگهداری وسایل بیش از آن چه در ماده ۶۹ این آیین نامه مشخص شده است؛
- ز - کوتاه نکردن موی غیرمتعارف سر و صورت به تشخیص رئیس مؤسسه؛
- ژ - هرگونه اعتصاب و یا اعتراض دسته جمعی؛
- س - نگهداری اشیای قیمتی، اوراق بهادار، وجه نقد و اشیای غیرمتعارف؛
- ش - خارج کردن وسایل از کارگاه ها و سالن های ورزشی و مانند آن؛
- ص - عدم ارائه مشخصات صحیح و کامل هویتی خود در هنگام پذیرش؛
- ض - نصب پرده به تخت و یا پنجره بدون مجوز مؤسسه؛
- ط - نگهداری و یا استفاده از تلفن همراه و همچنین سوء استفاده از کارت تلفن؛
- ظ - استعمال دخانیات در مکان های سرپوشیده و ممنوع؛
- ع - سلطه گری، بهره کشی و استثمار یا اجیر کردن دیگر زندانیان برای انجام کارهای شخصی و همچنین سلطه پذیری و اجیر شدن برای امورات شخصی دیگران؛
- غ - خالکوبی و هرگونه عدم رعایت موازین بهداشت فردی و محیطی؛
- ف - فریاد زدن، آواز خواندن با صدای بلند و مشاجره؛
- ق - تغییر و جابجایی خودسرانه اتاق و تخت؛
- ک - عدم انجام وظایف محوله و یا عدم همکاری با مأموران اعزام و بدرقه، بدون عذر موجه؛
- گ - ساخت، نگهداری، حمل یا خرید و فروش آلات و اشیای ممنوع؛

ل - ساخت یا حمل و نگهداری چاقو یا تیزی، هرگونه آلات ضرب و جرح، طناب، کمر بند و اقلام مشابه؛

م - عدم رعایت ساعت خاموشی و هرگونه اذیت و آزار نسبت به سایرین؛

ن - تمارض، غیبت از مرخصی و هرگونه رفتار مغایر با مقررات و نظم و انضباط مؤسسه؛

ماده ۴۱ - در صورت ارتکاب تخلف انضباطی توسط زندانی یا متهم بازداشتی، شورای انضباطی پس از تفهیم موضوع به زندانی و استماع دفاعیات او، در صورت احراز تخلف، با لحاظ پیشنهاد سامانه سجازا، یکی از تنبیه های زیر را با رعایت تناسب انتخاب می نماید که پس از تأیید قاضی اجرای احکام، اجرا می شود:

الف - محرومیت از انواع ملاقات ها حداکثر تا سه نوبت (به استثنای ملاقات با وکیل و مقامات رسمی)؛

ب - محرومیت از مرخصی حداکثر تا سه ماه؛

پ - انتقال از مراکز حرفه آموزی و اشتغال به زندان بسته یا نیمه باز؛

ت - محرومیت از پیشنهاد عفو و آزادی مشروط حداکثر تا شش ماه.

تبصره ۱ - در صورت احراز تخلف، علاوه بر تنبیهات انضباطی فوق الذکر تمام یا بخشی از امتیاز رفاهی یا نمره اعتباری زندانی، طبق دستورالعمل مربوط، کسر می گردد.

تبصره ۲ - شورای انضباطی همچنین می تواند به عنوان اقدام تکمیلی و تربیتی، نسبت به ایجاد محدودیت در بهره مندی زندانی متخلف از امتیازاتی مانند امکانات فوق العاده مؤسسه از جمله استفاده از اماکن ورزشی تفریحی، ملاقات در فضای مجازی، تماس تلفنی، استفاده از کارت بانکی در داخل مؤسسه، حداکثر برای مدت یک ماه اقدام نماید. همچنین می تواند ضرورت جابجایی محل نگهداری زندانی در داخل مؤسسه را به شورای طبقه بندی منعکس نماید.

ماده ۴۲ - تنبیه های انضباطی و محدودیت ها و تصمیم های موضوع مواد ۲۹، ۲۸ و ۴۱ این آیین نامه نباید سبب قطع یا محدود کردن خدمات بهداشتی، درمانی و مشاوره روان شناختی و یا محرومیت از مطالعه کتاب، هواخوری یا استحمام شود. نگهداری جداگانه در اتاق یک نفره برای زنان باردار و زنان همراه فرزند در مؤسسه ممنوع است.

ماده ۴۳ - شورای انضباطی می تواند، تنبیه های مقرر در ماده ۴۱ را از ابتدا یا حین اجرای آن حداکثر تا مدت شش ماه تعلیق و یا با رضایت زندانی متخلف، به انجام خدمات عام المنفعه در مؤسسه تبدیل کند. چنانچه زندانی در مدت تعلیق یا انجام خدمات عام المنفعه، مرتکب تخلف دیگری شود، تعلیق و یا تبدیل، لغو و علاوه بر اعمال تنبیه مقرر قبلی، تنبیه تخلف جدید نیز نسبت به وی اعمال می شود. در مواردی که تنبیه در حال اجرا است، تعلیق یا تبدیل تنبیه منوط به تأیید قاضی اجرا است. انجام خدمات عام المنفعه به جایگزینی از تنبیه اولیه، باید به نحو متناسب، متعارف، عادلانه و حداکثر به مدت شش ماه باشد.

ماده ۴۴ - هرگاه رفتار زندانی علاوه بر تخلف انضباطی، واجد وصف کیفری باشد. ضمن اعمال تنبیه های موضوع این آیین نامه، مراتب به دادستان یا رئیس حوزه قضایی بخش گزارش می شود.

ماده ۴۵ - زندانی مکلف است به محض اطلاع از وقوع حوادث و پیشامدهای سوء و اعمالی که تحقق آن مخل نظم داخلی مؤسسه می شود و یا تهیه مقدمات فرار یا اغتشاش توسط زندانیان دیگر، مراتب را فوراً به مسؤول امور نگهبانی یا دیگر مقام های مؤسسه گزارش دهد. اطلاع زندانی از موارد فوق و عدم اعلام به مسؤولان، تخلف انضباطی محسوب و موجب تنبیه انضباطی و اعلام به موقع و مؤثر، نیز موجب تشویق خواهد بود.

ماده ۴۶ - زندانی مکلف به جبران خسارت هایی است که به صورت عمدی و یا ناشی از تقصیر به مؤسسه وارد نموده و در صورت عدم جبران ظرف ده روز، جهت اقدام قانونی به قاضی اجرا معرفی می شود. در صورتی که زندانی تقصیر خود را بپذیرد و میزان خسارت نیز تا صد میلیون ریال باشد، رئیس مؤسسه می تواند با موافقت قاضی اجرا معادل خسارت را از حساب های بانکی زندانی برداشت کند و موضوع را به طور کتبی به وی ابلاغ کند. مفاد این ماده در ابتدای ورود به زندانی تفهیم و از وی رضایت کتبی اخذ می شود.

❖ بخش دوم - پذیرش، برنامه ها و امور داخلی مؤسسه

فصل اول - پذیرش و تشخیص

ماده ۴۷ - پذیرش زندانی یا متهم بازداشتی، از هنگامی آغاز می شود که وی به موجب برگ قرار یا محکومیت لازم الاجرا به وسیله مأمور صلاحیت دار با کارت شناسایی رسمی، به مؤسسه معرفی شود. برگ بازداشت یا محکومیت هر یک از متهمان یا محکومان باید ضمن ثبت در سامانه، به صورت جداگانه صادر شود و در آن علاوه بر درج امضاء و مهر مقام قضایی رسیدگی کننده، باید مشخصات کامل زندانی شامل نام و نام خانوادگی، نام پدر، شهرت، جنس، سن، شماره شناسنامه، شماره ملی، شماره گذرنامه یا ویزای تبعه خارجی، وضعیت تأهل، دین و مذهب، تابعیت، میزان تحصیلات، شغل، وضعیت ظاهر جسمانی، نشانی محل سکونت و کد پستی آن، جرم موضوع اتهام یا محکومیت، درجات قانونی و قضایی مجازات تعزیری، نوع و میزان قرار تأمین، شماره قرار یا حکم و تاریخ آن، میزان مجازات و محکومیت مالی، تاریخ شروع بازداشت، روزهای بازداشت قبلی و سوابق کیفری و ساعت تحویل زندانی به مأمور، ذکر شود.

تبصره - پذیرش زندانی در مؤسسه از ساعت ۸ لغایت ۲۲ انجام می پذیرد.

ماده ۴۸ - در خصوص زندانیانی که وفق قوانین و مقررات از سوی شعب بدوی و تجدیدنظر سازمان تعزیرات حکومتی یا بازرس کل استان، به مؤسسه معرفی و اعزام می شوند. برگ اعزام باید حسب مورد به مهر و امضای رئیس شعبه رسیدگی کننده و یا بازرس قضایی، رسیده باشد.

ماده ۴۹ - در مواردی که نام و نام خانوادگی، نام پدر، نوع اتهام، شماره و تاریخ برگ بازداشت یا محکومیت، نوع و میزان قرار یا محکومیت به صورت کامل به سامانه سجاا ارسال نشود و یا به دلیل قلم خوردگی یا لاک گرفتگی مخدوش باشد و همچنین در مواردی که برگ معرفی بدون مهر یا امضای مقام قضایی یا مرجع قانونی صلاحیت دار باشد و امکان پیگیری و رفع نقص فوری فراهم نباشد، در آن صورت مؤسسه باید ضمن خودداری از پذیرش فرد، علت عدم پذیرش را منعکس کند. چنانچه فرد معرفی شده مجهول الهویه باشد. عدم ذکر مشخصات هویتی مانع پذیرش نخواهد بود و مؤسسه و مقام قضایی باید به هر نحو ممکن مشخصات دقیق را به دست آورده و در سوابق ثبت کنند. در مواردی که برگ قرار یا محکومیت از طریق شبکه ارتباطی بین مراجع قضایی و مؤسسه ارسال می شود، اوراق مذکور باید حاوی مشخصات کامل زندانی با مهر و امضای الکترونیکی مقام قضایی بازداشت کننده باشد و رونوشتی از آن در اختیار مأمور بدرقه قرار گیرد.

ماده ۵۰ - مدیرکل زندان های هر استان فهرست مراجع صلاحیت دار قانونی که به موجب قوانین مجاز به معرفی اشخاص به مؤسسه های کیفری هستند را به مراکز و مسئولان محلی مربوط و مؤسسه های تابعه اعلام می کند و همچنین میزان فضای آزاد یا ظرفیت پذیرش مؤسسه های استان را به صورت برخط و با رعایت ملاحظات امنیتی در اختیار رئیس کل دادگستری استان و مراکز و فناوری اطلاعات سازمان قرار می دهد.

ماده ۵۱ - در ابتدای ورود متهم یا محکوم به مؤسسه، ابتدا تحت نظارت افسر نگهبان، بازرسی کامل بدنی انجام و وسایل ممنوع و اشیای قیمتی و وجه نقد، ضمن عکسبرداری و تنظیم صورتجلسه و ثبت در سامانه، اخذ و سپس رسید وسایل و

همچنین کارت اعتباری در اختیار وی قرار می گیرد تا در محدوده مقررات و ضوابط مؤسسه، در طول مدت حبس یا بازداشت، بتواند از فروشگاه های داخل مؤسسه، مایحتاج خود را تهیه کند. وجوه باقی مانده در کارت اعتباری هنگام آزادی زندانی به وی مسترد می شود. چنانچه در زمان آزادی زندانی پرداخت وجه امکان پذیر نباشد، بانک عامل موظف است در کلیه شعب خود در سراسر کشور، با درخواست زندانی آزاد شده، باقی مانده موجودی حساب بانکی وی در مؤسسه را مسترد و یا در اسرع وقت و حداکثر ظرف مدت چهار و هشت ساعت، این وجوه را به شماره حسابی که زندانی هنگام پذیرش اعلام کرده است واریز کند.

ماده ۵۲ - در خصوص اشیاء و لوازم همراه زندانی به شرح زیر اقدام می شود:

الف - تحویل به یکی از بستگان یا آشنایان زندانی به درخواست وی و با ثبت صورت مجلس در دفاتر نگهبانی، انبار مؤسسه و پرونده زندگی؛

ب - ارسال از طریق پست یا به هر وسیله مطمئن دیگری برای بستگان زندانی به درخواست کتبی و با پرداخت هزینه توسط وی و اقدام به بسته بندی و لاک و مهر مرسوله و تنظیم صورت مجلس و ذکر مشخصات و محتویات و اخذ اثر انگشت زندانی توسط مؤسسه و تأیید مراتب توسط مسئول امور نگهبانی و انبارداری؛

پ - نگهداری اسناد اشیاء و لوازم شخصی و قیمتی زندانی در محلی غیر از مؤسسه مانند صندوق امانات و یا توسط بانک ها یا بخش خصوصی طرف قرارداد و تفاهم با مؤسسه، به درخواست کتبی زندانی و پرداخت هزینه توسط وی و پس از موافقت رئیس مؤسسه، منوط به آن که تحویل، ارسال و یا نگهداری لوازم زندانی در مکانی غیر از مؤسسه فاقد منع قانونی باشد یا به دستور کتبی مقام قضایی یا قانونی مربوط منع نشده باشد؛

ت - در غیر از موارد فوق، مسئول اموال زندانیان مکلف به دریافت وسایل و امانت های زندانی و تنظیم و ارائه رسید در سه نسخه برای تسلیم به زندانی، درج در پرونده و نگهداری در صندوق یا کیسه پلمپ شده اموال و همچنین مکلف به نگهداری مناسب وسایل و امانت ها است تا در هنگام آزادی یا انتقال یا مرخصی، با اخذ رسید به وی مسترد شود. ثبت اموال زندانی برابر فرم ابلاغی سازمان انجام می شود. واحد مذکور مجهز به دوربین مدار بسته بوده و موظف به ارائه خدمات مستمر است.

ماده ۵۳ - بازرسی بدنی و همچنین بازرسی از لوازم همراه زندانی هنگام ورود و خروج از مؤسسه و آسایشگاه الزامی است و این بازرسی و تحویل لوازم باید در اتاقی مجهز به دوربین و توسط مأموران حفاظت فیزیکی آموزش دیده هم جنس و تا حد امکان با استفاده از تجهیزات الکترونیکی صورت گیرد. بازرسی بدنی بدون لباس یا بازرسی مواضع داخلی بدن متهمان و محکومان ممنوع است. مگر در صورت ضرورت به تشخیص مسئول بخش پذیرش و مشروط به انجام آن در خلوت، بدون وجود دوربین و توسط کارکنان آموزش دیده و با رعایت اصول اخلاقی و موازین بهداشتی.

ماده ۵۴ - هنگام تحویل زندانی به مؤسسه، وضعیت ظاهری و جسمانی وی کنترل و در فرم رسید زندانی درج می شود. فرم رسید پس از پذیرش زندانی، با ذکر تاریخ و ساعت تحویل در سه نسخه تهیه و یک نسخه آن حضوراً به مأمور بدرقه تحویل، یک نسخه در پرونده زندانی درج و نسخه دیگر به مرجع قضایی مربوط ارسال می شود. در صورت داشتن بیماری حاد یا شرایط

جسمانی وخیم یا هرگونه جراحت و صدمه بدنی، ناتوانی، خال کوبی، علائم ویژه و ویژگی های غیرطبیعی در بدن زندانی، مراتب در صورت جلسه ثبت می شود و در صورت وجود آثار ضرب و جرح و صدمه جدی و یا طرح ادعایی از سوی متهم یا محکوم در این خصوص، پیش از پذیرش ضمن گرفتن عکس از آثار صدمات و جراحات، به بهداری مؤسسه معرفی، معاینه و مراتب صورت جلسه می شود و به امضا و اثرانگشت مأمور بدرقه می رسد و موارد بلافاصله به نحو مکتوب به رئیس مؤسسه گزارش می شود تا ضمن ثبت موضوع، به مرجع قضایی ذی ربط نیز اعلام شود.

ماده ۵۵ (اصلاحی ۲۹، ۱۰، ۱۴۰۰) - به همراه زندانی مجروح، مصدوم و بیمار که از بیمارستان ترخیص و برای پذیرش به مؤسسه معرفی می شود، باید خلاصه پرونده پزشکی نیز تحویل شود. در صورت لزوم مراجع قضایی ذی ربط مراکز درمانی و بیمارستانی را مکلف به تحویل می کنند. زندانی واجد بیماری حاد یا شرایط جسمانی وخیم و یا مجروح و یا مصدوم بر حسب نظر پزشک مؤسسه یا مسؤول واحد بهداشت و درمان مؤسسه که نیازمند مراقبت های پزشکی، درمانی و بیمارستانی است، تا زمان تثبیت وضعیت و بهبودی پذیرش نمی شود و توسط ضابطان مربوط به مرکز درمانی معرفی و مراتب بلافاصله به مرجع قضایی مربوط منعکس می شود.

ماده ۵۶ - به محض ورود متهم یا محکوم به بخش پذیرش، اطلاعات هویتی و قضایی وی به صورت سیستمی از سامانه سمپ به سامانه مؤسسه ارسال و برای تهیه کارت شناسایی داخلی از وی عکسبرداری می گردد و سپس نماینده مرکز تشخیص هویت نیروی انتظامی مستقر در مؤسسه، ضمن عکس برداری و احراز هویت از زندانی (محکوم)، ترجیحاً با استفاده از روش های نوین و مناسب مانند روش های الکترونیک و زیست سنجی (بیومتریک) و انگشت نگاری از تمامی انگشتان هر دو دست و به صورت الکترونیکی به عمل می آورد و متعاقباً نسخه دیجیتالی تهیه شده نهایی قابل رؤیت و دسترسی در سامانه سجازا، اداره کل عفو و بخشودگی و سجل کیفری قوه قضاییه و مرکز تشخیص هویت ناجا می باشد.

تبصره ۱ - انگشت نگاری از «متهمان»، ممنوع است مگر این که از طریق شماره ملی یا راه کار مشابه مانند استفاده از روش های نوین و مناسب و شیوه های مدرن مانند روش های الکترونیک و زیست سنجی (بیومتریک) احراز هویت ممکن نباشد. در صورت محکومیت متهم و پس از ابلاغ رأی محکومیت یا وصول برگ اعلام محکومیت، اعم از قطعی و غیرقطعی، محکوم علیه از بازداشتگاه حسب مورد به یکی از مؤسسه های کیفری منتقل و در مرحله پذیرش، انگشت نگاری می شود.

تبصره ۲ - در صورتی که متهم یا محکوم فاقد کارت ملی هوشمند باشد، مؤسسه هماهنگی های لازم را با اداره ثبت احوال به منظور ثبت نام و دریافت کارت ملی هوشمند انجام می دهد.

ماده ۵۷ - نیروی انتظامی به صورت مستمر نسبت به استقرار مأموران تشخیص هویت در مؤسسه اقدام می کند. نماینده تشخیص هویت نیروی انتظامی مستقر در مؤسسه، پس از بررسی های لازم در صورت داشتن سابقه زندانی یا شناسایی هویت واقعی وی، مراتب را حداکثر ظرف یک هفته به مؤسسه و به مرجع قضایی ذی ربط اعلام می کند. در صورت انگشت نگاری زندانی و وصول محکومیت جدید برای وی، مؤسسه باید بدون اقدام به انگشت نگاری مجدد، مراتب را ضمن ثبت در سامانه زندان، جهت درج در سوابق سجل کیفری، به مرکز تشخیص هویت نیروی انتظامی اعلام نماید.

ماده ۵۸ - زندانی مکلف است هنگام ورود مشخصات هویتی و شماره ملی خود را به واحد پذیرش ارائه دهد و رئیس مؤسسه پس از احراز هویت، مراتب را به مرجع ذی ربط اعلام می کند. زندانی همچنین باید مشخصات، نشانی و شماره تماس حداقل یک نفر از بستگان یا آشنایان خود را اعلام کند تا در موارد ضروری با وی تماس گرفته شود.

ماده ۵۹ - پس از اتمام مرحله پذیرش، به منظور تشکیل پرونده وضعیت، شناسایی بیماریهای حاد و یا واگیردار، شناخت شخصیت و وضعیت جسمی و روانی، بررسی علل ارتکاب جرم و فراهم شدن مقدمات طبقه بندی، زندانی و یا متهم بازداشتی، حداقل به مدت یک هفته و حداکثر سه هفته، در بخش «تشخیص» نگهداری می شود.

تبصره ۱ - در ابتدای ورود به بخش «تشخیص»، زندانی مجدداً مورد بازرسی بدنی قرار می گیرد و اقلام ضروری از قبیل لباس زیر، دو تخته پتوی مناسب، حوله متوسط دست و استحمام، مسواک و خمیردندان، شامپو و صابون، یک جفت دمپایی، تحویل وی می شود. در این بخش، استحمام و تعویض لباس الزامی است.

تبصره ۲ - به منظور تسهیل در سازگاری با محیط و راهنمایی زندانی در بدو ورود، استقرار حداقل یک مددکار اجتماعی یا روان شناس و یک مددکار قضایی در بخش تشخیص الزامی است. رئیس مؤسسه تأمین امکانات لازم در واحد تشخیص و همچنین در بازداشتگاه ها را در اولویت قرار می دهد و امکان ماس تلفنی متهم یا زندانی با خانواده و وکیلش را به صورت رایگان و شبانه روزی طی ۴۸ ساعت اول، فراهم نماید.

تبصره ۳ - در اجرای تبصره ماده ۲۲۶ قانون آیین دادرسی کیفری، در بخش تشخیص، تمهیدات لازم برای دسترسی متهم بازداشتی به افرادی که وی برای یافتن کفیل با تودیع وثیقه معرفی می کند، فراهم می شود. همچنین در صورت اعتراض به اصل قرار، حسب مورد مراتب به مرجع صادرکننده قرار یا قاضی کشیک اعلام می شود.

ماده ۶۰ - در بخش «تشخیص» در اسرع وقت زندانی یا متهم بازداشتی برای بررسی مقدماتی، توسط پزشک و روانشناس مؤسسه مورد معاینه و مصاحبه قرار می گیرد و در صورت لزوم به تشخیص پزشک با روان شناس مؤسسه برای بررسی تکمیلی و تخصصی مورد آزمایش های پزشکی، روان پزشکی و آزمون های روان شناسی قرار می گیرد و وضعیت سلامت جسمی و روانی، علائم حیاتی، قد، وزن، بیماری فعلی، سوابق بیماری های قبلی، داروهای مصرفی، احتمال ابتلا به بیماری های مسری، واکسیناسیون، پوست و مو، دهان و دندان، بینایی، شنوایی و موارد حساسیت (آلرژی)، نوع ناتوانی، وضعیت بارداری و سایر شاخص های پزشکی و روان کاوی مطابق ضوابط، بررسی و در پرونده سلامت زندانی ثبت و شرایط مناسب و ایمن برای نگهداری زندانی ناتوان یا بیمار فراهم می گردد و در صورت لزوم نسبت به مراقبت های پزشکی، درمان بیماری و یا پیشگیری از هرگونه عوارض سوء اقدام می شود.

تبصره ۱ - هرگاه بنا بر نتایج بررسی ها و مستندات بدست آمده، برای پزشک یا روان شناس مؤسسه، مشخص گردد که زندانی دارای ناتوانی، بیماری جسمی یا روانی است و نگهداری زندانی ناتوان در محیط مؤسسه، همراه با مخاطرات جسمی و روانی برای او یا دیگر زندانیان باشد یا شرایط مناسب و ایمن برای اقامت زندانی ناتوان فراهم نباشد و یا حبس موجب تشدید و یا تأخیر در بهبودی بیماری زندانی می گردد و یا چنانچه بیماری به نحوی است که مانع اجرای حبس باشد و مداوای زندانی در

خارج از مؤسسه ضروری بوده یا امیدی به بهبودی بیمار نباشد، مراتب فوراً به رئیس مؤسسه اعلام می گردد تا در اسرع وقت به قاضی اجرا و مرجع قضایی مربوط گزارش شود و مطابق مقررات مواد ۵۰۲ و ۵۲۲ قانون آیین دادرسی کیفری اتخاذ تصمیم و اقدام مقتضی صورت گیرد.

تبصره ۲ - در موارد فوری (اورژانسی)، زندانیان بیمار به دستور مسؤول واحد بهداشت و درمان و اجازه رئیس مؤسسه یا جانشین آن ها به بیمارستان و مراکز درمانی خارج از مؤسسه انتقال می یابند و موضوع در اسرع وقت به قاضی اجرا اطلاع داده می شود.

ماده ۶۱ - مددکاران اجتماعی در دوره تشخیص، در مورد پیشینه خانوادگی، تحصیلی، حرفه ای، اطلاعات مذهبی، علمی و مهارتی زندانی تحقیق کرده و ضمن تکمیل اطلاعات پرونده مربوط، راجع به وضعیت وی اظهارنظر می کنند.

ماده ۶۲ - رئیس مؤسسه یا با تفویض وی، مسؤول واحد امور قضایی یا مسؤول بخش تشخیص، روزانه در ابتدای وقت اداری یا زندانیان تازه وارد ملاقات می کند و با تفهیم حقوق و تکالیف زندانیان اعم از ضوابط امنیتی، بهداشتی، رفاهی و انضباطی، نظام های اعتباری، امتیازی و مالی، شرایط و شیوه طبقه بندی و برخورداری از ارفاق های قانونی، شیوه مشارکت در برنامه های اصلاح و تربیت و اشتغال و شیوه ثبت و پیگیری درخواست، اعتراض و گزارش در سامانه های مربوط را به نحو فردی یا گروهی و متناسب با وضعیت تحصیلی و سنی به آن ها آموزش می دهد. همچنین در دوره تشخیص از طرق مختلف مانند نمایش فیلم، نصب بنر، تهیه و توزیع جزوه های آموزشی مشتمل بر خلاصه آیین نامه سازمان، مقررات و حقوق و تکالیف زندانیان، در اختیار گذاشتن امکانات مخابراتی (تلفن های گویای مشاوره قضایی با همکاری مرکز وکلا و مشاوران خانواده قوه قضاییه و یا کانون وکلای دادگستری در قالب انعقاد تفاهم نامه)، آموزش و آگاه سازی زندانیان به طور مستمر انجام می گیرد.

ماده ۶۳ - هر مؤسسه با ثبت و به روزرسانی اطلاعات لازم در «سامانه جامع اطلاعات زندانیان» برای هر زندانی یا مددجو سه پرونده اصلی تحت عناوین «پرونده وضعیت»، «پرونده رفتاری» و «پرونده نظارتی» تهیه می نماید. «پرونده وضعیت» مشتمل بر بخش های فرعی و تخصصی زیر است که در بخش «پذیرش و تشخیص» تشکیل و متعاقباً تکمیل می گردد:

الف - پرونده اجرای احکام» با مسؤولیت واحد امور قضایی مؤسسه:

ب - پرونده شخصیت» با مسؤولیت واحد بهداشت و درمان؛

پ - پرونده سلامت» با مسؤولیت واحد بهداشت و درمان؛

ت - پرونده مددکاری اجتماعی» شامل بخش های مالی، خانوادگی، اجتماعی، آموزشی، شغلی و مهارتی، با مسؤولیت واحد اصلاح و تربیت.

تبصره - پرونده های فوق باید در مرحله پذیرش و تشخیص به صورت الکترونیکی توسط کارشناسان ذیصلاح واحد ذی ربط تشکیل گردد و تا زمانی که زیرساخت فنی مناسب، برای سامانه الکترونیکی پرونده های مذکور فراهم نشده باشد، الزاماً باید

پرونده ها به صورت کاغذی تهیه و نگهداری شود در هر حال پرونده اجرای احکام به دو صورت الکترونیکی و کاغذی تهیه می گردد؛

فصل دوم - برنامه روزانه و امور داخلی زندانیان

ماده ۶۴ - برنامه روزانه زندانیان در مؤسسه به شرح زیر است:

الف - بیدارباش پیش از طلوع آفتاب با مراعات حال افراد معذور؛

ب - انجام امور مذهبی، استحمام، نظافت شخصی و نظافت آسایشگاه تا طلوع آفتاب؛

پ - سرشماری و شروع ورزش صبحگاهی هنگام طلوع آفتاب؛

ت - صرف صبحانه؛

ث - حسب مورد شرکت در کلاس های آموزشی، کارگاه های اشتغال و حرفه آموزی و سایر برنامه های اصلاحی و تربیتی،

ج - انجام فرایض دینی، صرف نهار و استراحت از ساعت ۱۲ ظهر تا ۱۴:۳۰؛

چ - شرکت در برنامه ها و فعالیتهای فوق العاده اصلاحی و تربیتی از ساعت ۱۴:۳۰؛

ح - سرشماری عصرگاهی و انجام فریضه های دینی هنگام مغرب و سپس صرف شام.

تبصره ۱ - حضور در هواخوری بر اساس برنامه مؤسسه است که حداقل دو نوبت در روز و مدت آن نباید کمتر از یک ساعت باشد.

تبصره ۲ - اجرای برنامه ورزش صبحگاهی در هوای آزاد، سالن ورزش و یا مکان مناسب دیگر به مدت حداقل نیم ساعت در روز برای زندانیانی که قادر به انجام ورزش هستند الزامی است.

ماده ۶۵ - در تمامی مؤسسه ها امکان برگزاری نماز جماعت فراهم می شود. پخش اذان در اوقات شرعی الزامی است.

ماده ۶۶ - خاموشی در شش ماه اول سال رأس ساعت ۲۲ و در شش ماه دوم رأس ساعت ۲۱ خواهد بود. در مواقع خاص، تماشای برنامه های مهم تلویزیون حداکثر به مدت دو ساعت پس از ساعت خاموشی با مجوز رئیس مؤسسه و یا رئیس اندرزگاه با ثبت مجوز در دفتر وقایع مؤسسه و در اتاق زندانیان، همراه با خاموشی و رعایت حال دیگران مجاز است.

ماده ۶۷ - جهت نظارت بر حسن اجرای برنامه ها و مقررات، کلیه اتاق ها، سالن ها، اندرزگاه ها و اماکن عمومی مؤسسه مجهز به دوربین مداربسته هوشمند بوده و در طول ساعات شبانه روز باید اقدام به ضبط صدا و تصویر نموده و در راهروها و محیط های عمومی نور کافی وجود داشته و اماکن مؤسسه با استفاده از نظر کارشناسان از رنگ آمیزی و تجهیزات مناسب برخوردار باشد.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۴۰۰، ۱۰، ۲۹ - رئیس مؤسسه، فرمانده یگان حفاظت، مسئول حفاظت و اطلاعات و قاضی ناظر زندان به کلیه تصاویر دوربین های مداربسته دسترسی و نظارت و امکان بازبینی تصاویر را خواهند داشت، همزمان رئیس اندرزگاه و مراقب مسئول نیز در حیطه وظایف محوله، به تصاویر مربوط به بخش های مختلف اندرزگاه و بند مربوط نظارت می نمایند.

استخراج هرگونه صوت و تصویر دوربین های مؤسسه با رعایت مقررات مربوط به محرمانگی و طبقه بندی اسناد و اطلاعات، منوط به هماهنگی با حفاظت و اطلاعات سازمان خواهد بود.

تبصره ۲ - در صورت بروز هرگونه حادثه، تخلف و یا جرم در مؤسسه اگر به دلایلی نظیر نقص و عیب فنی تجهیزات، امکان استفاده از داده های صوتی و تصویری دوربین های مداربسته برای بررسی و تحلیل مورد مذکور، وجود نداشته و یا در موعد مقرر توسط مؤسسه به مقامات صلاحیت دار ارائه نگردد، مسئولیت قانونی برای پاسخگویی نزد مراجع قضایی و اداری برعهده رئیس مؤسسه و فرمانده یگان حفاظت است.

تبصره ۳ - دوربین ها همه باید دارای شماره باشد به گونه ای که برای زندانیان و گزارشگران تخلف، امکان آدرس دهی به آن ها با هدف استناد به داده های صورتی و تصویری وجود داشته باشد.

تبصره ۴ - دستورالعمل شیوه به کارگیری و بهره برداری از دوربین های هوشمند و تعیین بازه زمانی حفظ داده های صوتی و تصویری مربوط، ظرف حداکثر شش ماه از تاریخ تصویب این آیین نامه توسط سازمان تهیه می گردد.

ماده ۶۸ - بیماران و افراد سالخورده با تأیید پزشک مؤسسه از اجرای تمام یا برخی از برنامه هایی که انجام آن برای دیگر زندانیان الزامی است معاف هستند.

ماده ۶۹ - اشیاء و لوازم مجاز برای نگهداری توسط زندانی در داخل مؤسسه عبارت است از: کتاب و نشریه های مجاز، خمیر دندان و مسواک غیرفلزی، جای صابون غیرفلزی، صابون، شامپو و پودر لباس شویی، کیسه حمام، شانه غیرفلزی، حوله متوسط دست و حمام، یک جفت دمپایی، دو جفت جوراب، لباس زیر به تعداد کافی، دو عدد پیراهن مناسب فصل و یا لباس متحدالشکل مخصوص مؤسسه، یک عدد شلوار و زیرشلواری، عینک طبی، ناخن گیر فاقد چاقو، لوازم و وسایل غذاخوری شامل بشقاب غیرفلزی، لیوان غیرشیشه ای و قاشق.

تبصره - نگهداری و داشتن وسایل دیگر، ممنوع و تخلف انضباطی محسوب می شود مگر به پیشنهاد رئیس مؤسسه و تأیید مدیرکل زندان های استان، که در این صورت اشیای مذکور هنگام ورود با ذکر مشخصات کامل در دو نسخه صورت مجلس شده و یک نسخه در اختیار آورنده قرار می گیرد و نسخه دیگر در پرونده زندانی ثبت می شود.

ماده ۷۰ - زندانیانی که خارج از زندان بسته کار و شب ها در آسایشگاه مرکز حرفه آموزی و اشتغال و زندان نیمه باز به استراحت می پردازند و همچنین زندانیانی که در محوطه زندان بسته کار و شب ها در آسایشگاه اندرزگاه کارگری استراحت می کنند، می توانند علاوه بر داشتن لباس کار، در فصل سرما نیز البسه گرم مانند کاپشن، دستکش، کلاه و شلوار گرم کن از هر کدام یک دست همراه خود داشته باشند.

ماده ۷۱ - نگهداری و استفاده از کفش یا کتانی در داخل زندان های بسته ممنوع است، رئیس مؤسسه با تشخیص و اعلام واحد اصلاح و تربیت آن مؤسسه، کفش و لباس ورزشی مورد نیاز زندانیانی که در تیم های ورزش عضویت دارند را برای زمان تمرین یا برگزاری مسابقه و نیز کفش ورزشی برای استفاده دیگر زندانیان به هنگام ورزش را تهیه و در اختیار آنان قرار می دهد.

ماده ۷۲ - هنگام انتقال زندانی به اندرزگاه یا مؤسسه دیگر، تشریفات قانونی برای تحویل و بسته بندی لوازم و اشیای زندانی که در انبار نگهداری می شود انجام می گیرد و یک نسخه از صورت مجلس در سوابق نگهداری و نسخه دیگر به محل نگهداری جدید ارسال می شود.

ماده ۷۳ - به پیشنهاد مدیرکل زندان های هر استان برای کارکنان مؤسسه ها و همچنین متهمان، محکومان و مددجویان به استثنای محکومانی که در مراکز حرفه آموزی و اشتغال خارج از مؤسسه هستند، با نظر کارشناسان، حسب مورد لباس های متحدالشکل با برچسب مشخصات هویتی، متناسب با نوع مؤسسه، طبقه بندی، فصول سال، آب و هوای استان و با رعایت کرامت انسانی و شئون عرفی، طراحی و با تصویب رئیس سازمان تأمین می شود. پوشیدن این لباس ها الزامی است. در موارد اعزام به خارج از مؤسسه نمی توان زنان را به استفاده از چادر و زندانیان جرایم سیاسی و مطبوعاتی، محکومان مالی (حقوقی) و مددجویان کانون را به استفاده از لباس مؤسسه ملزم کرد.

ماده ۷۴ - سرشماری زندانیان در دو نوبت صبح و عصر صورت می گیرد. ثبت آمار در دفتر وقایع و مقایسه آن با سامانه اطلاعات و تنظیم صورت جلسه توسط مراقب مسؤول الزامی است. در صورت لزوم و حسب مورد به هنگام جابجایی شیفت کاری نیز سرشماری انجام می شود.

تبصره - سازمان با ایجاد زیرساخت لازم، شرایط را برای سرشماری زندانیان و حضور و غیاب آنان در بخش های مختلف مؤسسه، با استفاده از فناوری های نوین از جمله انگشت نگاری الکترونیکی، اسکن، مچ بند یا بازشناسی از طریق امواج رادیویی فراهم می آورد، در این صورت ثبت آمار و وقایع باید به صورت برخط در سامانه سجازا انجام گیرد.

ماده ۷۵ - حداقل ماهی یک بار اماکن و لوازم زندانیان توسط مأموران یگان حفاظت مؤسسه و تحت تعلیم و نظارت فرمانده یگان، بازرسی و گزارش آن تهیه و پس از ملاحظه رئیس مؤسسه و صدور دستورهای لازم در سامانه مربوط ثبت و بایگانی می شود. در صورت کشف اشیاء یا مواد ممنوع، با تنظیم صورت جلسه مراتب در سوابق مربوط به زندانی متخلف در سامانه مربوط ثبت و شورای انضباطی مطرح و در صورت داشتن وصف مجرمانه، موضوع به مرجع قضایی صلاحیت دار گزارش می شود. ممانعت زندانی از انجام بازرسی و مقاومت وی در برابر مأموران زندان، ترمد محسوب و مراتب ضمن گزارش به دادستان یا رئیس حوزه قضایی بخش، در شورای انضباطی نیز مطرح می شود.

ماده ۷۶ - به منظور جلب مشارکت زندانیان در پیشبرد اهداف و برنامه های مؤسسه، زندانیان هر سالن یا هر بند، در هر سال ۳ یا ۵ نفر را که دارای درجه اعتباری کافی هستند، از میان خود به عنوان «شورای زندانیان» انتخاب می نمایند و رئیس مؤسسه یکی از اعضای شورای مذکور را با تأیید حفاظت و اطلاعات مؤسسه، برای مدت شش ماه به عنوان «وکیل بند» منصوب می کند تا به عنوان نماینده زندانیان آن بخش، نسبت به انعکاس و پیگیری مشکلات زندانیان و پیشبرد برنامه های اجرایی، با مسؤولان مؤسسه همکاری و مشارکت داشته باشد.

تبصره - واگذاری تکالیف زندان بانان یا مأموران مراقب، به وکیل بند و سایر زندانیان ممنوع است.

ماده ۷۷ - زندانیان مکلف به حسن رفتار و سلوک با یکدیگر و اطاعت از دستورهای قانونی مسئولان، مراقبان و مأموران مؤسسه و رعایت مقررات داخلی هستند و در صورت ارتکاب تخلف، مراتب در شورای انضباطی مطرح و در پرونده رفتاری زندانی ثبت می شود.

ماده ۷۸ - در صورت بروز اغتشاش در مؤسسه، رئیس مؤسسه بلافاصله مراتب را به مدیرکل زندان های استان و حسب مورد دادستان یا رئیس حوزه قضایی بخش و نیروهای انتظامی یا نظامی محل اعلام و مطابق دستور قضایی اقدام می کند. همچنین در صورت ضرورت با استفاده از نیروهای انتظامی یا نظامی در جهت برقراری آرامش و جلوگیری از بروز حوادث یا ایراد خسارت به افراد و اموال اقدام و متخلف را حسب مورد به مرجع قضایی یا شورای انضباطی معرفی می کند مدیرکل زندان های استان بدون فوت وقت مراتب را به سازمان اعلام و برابر تدابیر سازمانی و وفق قوانین و مقررات اقدام خواهد کرد.

فصل سوم - برنامه های فرهنگی، اصلاحی و تربیتی

ماده ۷۹ - سازمان مکلف است ترتیبی اتخاذ کند که هر طبقه از زندانیان و مددجویان بر اساس اصول طبقه بندی و با توجه به برنامه های اصلاحی و تربیتی مدون، از دوره های آموزشی تخصصی و تفکیکی و برنامه های متنوع فرهنگی و تربیتی از قبیل آموزش های رسمی و غیررسمی علمی، فرهنگی، مذهبی، ورزشی و هنری و مانند آن به صورت داوطلبانه برخوردار شوند. در هر مؤسسه مجموعه اقدامات و برنامه های تفصیلی اصلاحی و تربیتی مختص هر طبقه که تعیین کننده رفتارهای مطلوب آنان است، بر اساس «منشأهای ارتکاب جرم» که در پرونده وضعیت زندانی، شناسایی شده، مبتنی بر اصول علمی و با هدف رفع یا تعدیل این منشأها و با در نظر گرفتن طول مدت اقامت زندانیان در مؤسسه و دیگر اوضاع و احوال مؤثر، توسط کمیته تخصصی اصلاح و تربیت (موضوع تبصره یک ماده ۲۷ این آیین نامه)، تصویب و جهت اجرا به رئیس مؤسسه اعلام می گردد.

رئیس مؤسسه شرایط مناسب برای انجام این برنامه ها را فراهم می کند و بر اجرای صحیح آن از طریق واحد اصلاح و تربیت مؤسسه، نظارت دارد. کمته می تواند به درخواست هر یک از زندانیان یا مددکاران، با بررسی میزان اثرگذاری برنامه های اصلاحی، نسبت به بازنگری در برنامه ها، اتخاذ تصمیم نماید.

تبصره - معاون سلامت، اصلاح و تربیت سازمان مکلف است فهرست عناوین، سرفصل ها و تقویم اجرایی انواع برنامه های اصلاحی، تربیتی، آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی قابل اجرا، حسب مورد در بخش های مختلف مؤسسه یا برای طبقات متنوع زندانیان را سالانه، تهیه و به مؤسسه های کیفری سراسر کشور ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت کند.

ماده ۸۰ - کلیه فعالیت های زندانی در برنامه های روزانه مؤسسه از جمله انجام تکالیف، مشارکت در اشتغال یا در بخش خدمات مؤسسه و نیز مشارکت وی در برنامه های اصلاحی و تربیتی در پرونده رفتاری وی ثبت می گردد.

در پرونده رفتاری زندانی، در ازای میزان مشارکت وی در اشتغال مولد با مشارکت در بخش خدمات عام المنفعه مؤسسه، علاوه بر دستمزد پرداختی در اشتغال مولد، به زندانی «امتیاز رفاهی» نیز تعلق می گیرد و در ازای انجام تکالیف و مشارکت در اجرای برنامه های اصلاحی و تربیتی، به زندانی «نمره اعتباری» اعطاء می گردد.

تبصره ۱ - بهره مندی زندانی از امور رفاهی فوق العاده در مؤسسه (بیشتر از حقوق اولیه هر زندانی، نظیر: سقف اعتباری کارت بانکی، افزایش دفعات تماس تلفنی یا ملاقات تصویری (الکترونیکی)، فراهم شدن امکان خرید اقلام رفاهی خاص از فروشگاه مؤسسه) و امکان بهره مندی وی از خدمات آموزشی و فرهنگی فوق العاده، تنها از طریق مصرف «امتیاز رفاهی»، امکان پذیر است.

تبصره ۲ - بهره مندی زندانی از ارفاق های قانونی مانند مرخصی، انتقال به زندان نیمه باز، اعزام به کار در خارج از زندان (رأی باز یا مرکز حرفه آموزی و اشتغال)، ملاقات حضوری یا خصوصی، نظام نیمه آزادی، آزادی مشروط، آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی و خدمات پس از خروج، بر اساس «درجه اعتباری» کسب شده خواهد بود.

زندانیان متناسب با نمره اعتباری مکتسبه، به چهار درجه ضعیف، متوسط، خوب و عالی تقسیم می شوند.

تبصره ۳ - احصاء و ثبت فعالیتهای زندانی و اعطای امتیاز و نمره اعتباری در پرونده رفتاری وی، حتی المقدور با بهره گیری از سیستم های هوشمند و فناوری های نوین و با حداقل مداخله و اعمال سلیقه انسانی در سامانه سجازا ثبت و اعمال می گردد.

تبصره ۴ - پول، امتیاز و نمره اعتباری، قابل تبدیل به یکدیگر نیست. در هر مؤسسه تا زمانی که زیرساخت های اجرایی و سامانه لازم برای اشتغال و خدمات عام المنفعه متناسب با تعداد زندانیان متقاضی فراهم نشده است. سطح برخورداری زندانیان از امور رفاهی، تابع نمره اعتباری است.

تبصره ۵ - دستورالعمل اجرایی سازکار ثبت رفتارهای زندانی در پرونده رفتاری و ارزیابی مجدد شخصیت زندانی در مقاطع زمانی مختلف و اعطای درجه اعتباری و همچنین نحوه کسب و مصرف امتیاز رفاهی و کیفیت تأثیر آن ها در برخورداری زندانی از امور مالی و رفاهی و ارفاق های قانونی، با رعایت اصل شفافیت، عدالت و با اجتناب از هرگونه زمینه های تبانی، تبعیض و فساد، ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این آیین نامه توسط «معاونت سلامت، اصلاح و تربیت» تهیه و به تصویب رئیس سازمان می رسد.

ماده ۸۱ - رئیس مؤسسه در اجرای برنامه های فرهنگی و تربیتی برای زندانیان، دوره های مذهبی در رشته هایی از قبیل آموزش نماز، ترویج و اقامه آن، آموزش های قرآنی (با ترجیح رویکرد درک مفاهیم و تفسیر)، اخلاق، احکام، اعتقادات و معارف اسلامی، نهج البلاغه و سبک زندگی اسلامی و دوره های مهارت های اساسی زندگی از قبیل پیش گیری از آسیب های اجتماعی (از جمله اعتیاد)، برنامه های روان شناسی و مشاوره (به ویژه در حوزه مهارت های اجتماعی و خانوادگی) را در اولویت قرار می دهد. اجرای سیاست برون سپاری و استفاده از ظرفیت نهادهای مختلف مانند سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان نظام روان شناسی و مشاوره، مؤسسات و کلینیک های تخصصی بخش خصوصی و نهادهای مردمی در این راستا بلامانع است

روحانیون، مدرسان و مربیان معرفی شده از سوی این نهادها پس از تأیید صلاحیت توسط واحدهای اصلاح و تربیت و حفاظت و اطلاعات مؤسسه، با نظر رئیس مؤسسه پذیرفته می شوند.

ماده ۸۲ - در هر مؤسسه، ائمه جماعات و مربیان مذهبی جهت اقامه نماز جماعت و برگزاری دوره های آموزش مذهبی، با همکاری نهادهای فرهنگی از قبیل حوزه های علمیه، مراکز تربیت مربی و اعزام روحانی، حضور می یابند.

ماده ۸۳ - دفتر امور فرهنگی و تربیتی سازمان فهرست نشریه ها و مجله ها و محصولات آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی مجاز جهت استفاده زندانیان را سالانه تهیه و ابلاغ می کند. مسؤولان واحد اصلاح و تربیت مؤسسه ضمن نظارت بر این موضوع، اقلام مذکور را تهیه و به صورت رایگان در اختیار زندانیان قرار می دهد.

ماده ۸۴ - رئیس مؤسسه مکلف است نسبت به راه اندازی سیمای زندان یا واحد سمعی و بصری تحت نظر واحد اصلاح و تربیت با واحد فرهنگی اقدام و از این طریق نسبت به تولید برنامه و نمایش فعالیت های فرهنگی، آموزشی، ورزشی و هنری زندانیان و تهیه و نمایش انواع فیلم های آموزنده و اخلاقی در همه بخش ها و بندهای مؤسسه اقدام کند.

ماده ۸۵ - اجرای برنامه های علمی، ورزشی، هنری و ادبی توسط زندانیان با رعایت مقررات حاکم و با نظارت و هماهنگی واحد اصلاح و تربیت یا واحد فرهنگی مؤسسه، مجاز است.

ماده ۸۶ - به پیشنهاد رئیس مؤسسه و پس از موافقت مدیرکل زندان های استان، شرکت گروهی زندانیان داوطلبی که دارای درجه اعتباری لازم باشند، در برنامه اصلاحی و تربیتی معین در خارج از مؤسسه، از جمله سفرهای زیارتی، آموزشی، ورزشی و یا اردوهای جهادی و عام المنفعه، در صورت موافقت شورای طبقه بندی و تودیع تأمین نزد قاضی اجرا، حداکثر به مدت یک ماه بلامانع است.

ماده ۸۷ - زندانیان اقلیت های دینی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران می توانند یک جلد کتاب مقدس خود را در اختیار داشته باشند. حضور نماینده اقلیت های دینی و مذهبی در مؤسسه جهت هدایت و ارشاد، به درخواست زندانی و موافقت رئیس و مسؤول حفاظت و اطلاعات مؤسسه با رعایت قوانین و مقررات سازمان امکان پذیر است.

ماده ۸۸ - سازمان مکلف است زمینه سوادآموزی و ادامه تحصیل زندانیان حسب مورد در مقاطع ابتدایی، متوسطه و عالی را مطابق قوانین جاری کشور و امکانات سازمان ها و وزارت خانه های مربوط فراهم کند. شرکت افراد دارای سن کمتر از هجده سال تمام شمسی در مقاطع تحصیلی متوسطه و پایین تر و همچنین افراد بی سواد کمتر از شصت سال سن در آموزش های رسمی کلاس های نهضت سوادآموزی الزامی است. عدم مشارکت در این دوره ها موجب محرومیت از کسب امتیازهای مقرر در این آیین نامه می شود.

ماده ۸۹ - مطابق اصل سی ام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و بند «ج» ماده ۳۸ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵ و آیین نامه اجرایی آن، سازمان با همکاری وزارت آموزش و پرورش، سازمان نهضت سوادآموزی و سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، امکانات لازم را جهت سوادآموزی و ادامه تحصیل و حرفه آموزی، همانند دیگر افراد جامعه برای زندانیان و مددجویان فراهم می کند. مدرسان و مربیان مدارس، آموزشگاه های علمی، فنی و حرفه ای، کار و دانش و کلاس های نهضت سوادآموزی توسط مراجع مربوط، جهت تدریس به مؤسسه معرفی می شوند. پس از تأیید واحد

اصلاح و تربیت و حفاظت و اطلاعات مؤسسه، تردد این افراد و عوامل اجرایی مراجع مذکور به داخل مؤسسه جهت تدریس مجاز است.

ماده ۹۰ - وزارتخانه های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، سازمان نهضت سوادآموزی و سازمان فنی و حرفه ای کشور بر اساس برنامه رسمی خود و با هماهنگی و همکاری مسؤولان مؤسسه، آزمون های مقطعی و سالانه مربوط را در مؤسسه برگزار می کنند و در صورت موفقیت، گواهی نامه رسمی بدون ذکر محل تشکیل دوره و زندانی بودن فرد صادر و به وی اعطا می شود. تردد عوامل اجرایی برگزاری آزمون های مصوب به داخل مؤسسه پس از تأیید واحد اصلاح و تربیت و حفاظت و اطلاعات آن مؤسسه مجاز است.

ماده ۹۱ - چنانچه زندانی مایل به شرکت در آزمونی است که امکان برگزاری آن در داخل مؤسسه وجود ندارد، تنها می تواند در محدوده ضوابط مرخصی و یا اعزام تحت الحفظ با دستور مرجع قضایی اقدام کند.

ماده ۹۲ - سازمان در تمام مؤسسه های تابعه، با رعایت اصول معماری ایرانی - اسلامی، مکان مناسب قابل دسترس، جاذب و در خور شأنی را به عنوان نمازخانه احداث می نماید.

ماده ۹۳ - تأمین هزینه های مربوط به تحصیلات عالی، فعالیت های ورزشی یا هنری فوق العاده و اشتغال خویش فرما برعهده زندانی است. مدیرکل زندان های استان و رئیس مؤسسه می توانند زندانیان نیازمند را در راستای تأمین ملزومات، تجهیزات و هزینه های متعلقه، حمایت کنند.

ماده ۹۴ - رئیس مؤسسه با جذب کمک و همکاری وزارت خانه ها، سازمان ها، نهادهای عمومی غیردولتی و تشکل های مردم نهاد با رعایت استانداردهای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، با توجه به تعداد زندانیان، کتابخانه مجهزی حاوی کتاب های حقوقی، مجموعه قوانین، علمی، مذهبی، اخلاقی، داستانی، ادبی، هنری، ورزشی و فنی را جهت استفاده زندانیان و مددجویان تأسیس می کند. زندانیان می توانند در ساعات مقرر در کتابخانه مطالعه کنند و یا کتاب به امانت گیرند. تعامل با نهاد کتابخانه های عمومی جهت تحت پوشش قرار دادن مؤسسه اصلاح و تربیت و انجام کتابداری، به روزرسانی و تهیه کتاب های جدید برای کتابخانه یا نسخ الکترونیکی آن ها را برعهده واحد اصلاح و تربیت مؤسسه است.

ماده ۹۵ - سازمان مکلف است با همکاری وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون های ورزشی و دیگر سازمان های ذی ربط و در صورت امکان با جذب کمک نهادها و مؤسسه های عمومی غیردولتی، نهادهای مردمی یا خیرین، سالن های ورزشی را راه اندازی و گسترش دهد و امکانات، تجهیزات و ملزومات ضروری ورزشی را تهیه و مربیان ورزشی را به کار گیرد.

ماده ۹۶ - اعزام زندانیان برای شرکت در مسابقات علمی، فرهنگی، هنری و ورزشی خارج از مؤسسه در چارچوب سیاست های ابلاغی سازمان با تأیید شورای طبقه بندی و قاضی اجرا و نیز اخذ تأمین مناسب انجام می گیرد و در صورت عجز محکوم از تودیع تأمین مناسب، اعزام با موافقت قاضی اجرا و تحت الحفظ مأمورین یگان حفاظت مؤسسه به عمل می آید. اعزام زندانیان تحت قرار مستلزم اخذ موافقت مقام قضایی مربوط است.

فصل چهارم - بازرسی و بازدید

ماده ۹۷ - مقام های مجاز برای ورود به مؤسسه عبارتند از: رئیس قوه قضاییه و معاونان وی، رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور، رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح و معاونان وی در مورد متهمان و محکومان مربوط به آن سازمان، وزیر دادگستری، دادستان انتظامی قضات و معاونان و دادیاران انتظامی، رئیس و بازرسان دفتر حقوق شهروندی و ستاد حقوق بشر قوه قضاییه، رئیس کل دادگستری استان و معاونان وی، رئیس سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی و معاونان وی، مدیران کل سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی و معاونان ایشان، فرمانده یگان حفاظت، مأموران بازرسی، حفاظت و اطلاعات و یگان سازمان، بازرسان اعزامی رئیس قوه قضاییه، دادستان و معاونان وی، رئیس و دادستان سازمان قضایی نیروهای مسلح استان ها، بازرسان اعزامی از سوی سازمان بازرسی کل کشور بر اساس ابلاغ صادر شده و با هماهنگی مدیرکل زندان های استان، مسؤولان دفتر صیانت از حقوق زندانیان سازمان و مسؤولان واحدهای استانی این دفتر در حوزه قضایی استان محل خدمت، رؤسای دادگستری، قاضی اجرا و قضات دادگاه ها و دادسراها در مواردی که پرونده زندانی نزد آنان مفتوح است و هم چنین بازرسان و کارشناسان اعزامی از سوی سازمان و یا اداره کل استان.

ماده ۹۸ - بازدید مقام های دستگاه های اجرایی، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و ائمه جمعه از مؤسسه با موافقت مدیرکل زندان های استان و سایر افراد با هماهنگی و اجازه از رئیس سازمان امکان پذیر است.

ماده ۹۹ - بازدید هیأت های خارجی از مؤسسه پس از هماهنگی های لازم و اخذ مجوز از رئیس سازمان امکان پذیر است.

ماده ۱۰۰ - ورود نمایندگان و بازرسان سازمان تعزیرات حکومتی کشور به مؤسسه با معرفی مدیرکل تعزیرات استان و تنها برای بازرسی از فروشگاه های مؤسسه و رسیدگی به امور زندانیان آن مرجع امکان پذیر است.

ماده ۱۰۱ - غیر از مقام های مذکور در ماده ۹۷ این آیین نامه و مسؤولان مؤسسه مشتمل بر رئیس و معاونان، فرمانده یگان حفاظت، رئیس حفاظت و اطلاعات، نماینده بازرسی و نمایندگان اعزامی سازمان که برای نظارت و سرکشی اجازه ورود به بند زنان را دارند. ورود دیگر کارکنان مرد به این بند ممنوع است مگر در صورت ضرورت و تنها با مجوز صادر شده از سوی رئیس مؤسسه و با حضور کارکنان زن.

ماده ۱۰۲ - مدیران و نمایندگان انجمن، ستاد دیه، بنیاد و کارکنان دفاتر خدمات الکترونیک قضایی می توانند با اجازه رئیس مؤسسه و رعایت مقررات این آیین نامه برای انجام وظایف خود وارد مؤسسه شوند و همچنین کارآفرینان، خیرین و گروه های مردم نهاد در راستای اجرای تفاهم نامه ها و تحقق سیاست ها و برنامه های سازمان، با هماهنگی و تایید واحد حفاظت و اطلاعات و رئیس مؤسسه، می توانند از بخش های ذی ربط در مؤسسه بازدید نمایند.

ماده ۱۰۳ - ورود و خروج مأموران اطلاعاتی و امنیتی به مؤسسه به منظور انجام امور محول شده با مجوز صادر شده از سوی دادستان یا قاضی رسیدگی کننده و پس از هماهنگی با رئیس مؤسسه و با رعایت مقررات این آیین نامه و ثبت مشخصات در دفتر مؤسسه امکان پذیر است. تردد وسیله نقلیه آنان نیز مشمول مقررات این آیین نامه است.

تبصره - به منظور احراز هویت صحیح مأموران مراجعه کننده به مؤسسه جهت تحویل زندانی به مراجع انتظامی یا امنیتی، ضروری است علاوه بر احراز هویت متداول و بررسی اصالت نامه های ارسالی در سامانه، نسبت به ارسال پیامک تایید به

تلفن اعلامی مراجعه کننده (ثبت شده در سامانه ثنا) اقدام و پس از درج کد تأیید در سامانه سجازا و تأیید سامانه نسبت به تحویل زندانی به وی اقدام شود. تا زمانی که زیرساخت های فنی لازم تأمین نگردیده است، حتی المقدور از طریق تماس تلفنی با مقام مافوق ضابطان مربوط، احتیاط و اطمینان لازم بابت احراز هویت مأموران به عمل می آید.

ماده ۱۰۴ - همراه داشتن سلاح گرم یا سرد هنگام ورود مقام ها و اشخاص بازدیدکننده از مؤسسه ممنوع است. همچنین بازدیدکنندگان نمی توانند اشیای ممنوع از قبیل تلفن همراه و تجهیزات ضبط صوتی و تصویری به همراه داشته باشند یا مبادرات به تصویربرداری و یا مبادله هرگونه اشیاء و نوشته جات با زندانی نمایند.

تبصره - مبادله نوشته جات از سوی مقامات ذی صلاح و همچنین همراه داشتن گوشی تلفن توسط مقام ها و اشخاص مذکور در مواد ۹۷ و ۹۸ این آیین نامه در موارد ضروری بلامانع است. تهیه و انتشار فیلم یا عکس از زندانی و یا انتشار شرح احوال وی به گونه ای که باعث شناسایی، هتک حیثیت او نشود، با رضایت کتبی زندانی و مجوز مدیرکل زندان های استان و دفتر حفاظت و اطلاعات سازمان مجاز است.

ماده ۱۰۵ - پژوهشگران رشته های حقوق جزا و جرم شناسی، جامعه شناسی، روان شناسی، روان پزشکی، علوم تربیتی و دیگر رشته های مرتبط با زندان و امور زندانیان که در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تحصیل می نمایند و افراد دارای مدرک تحصیلی در همین مقاطع که در رشته های پیش گفته تدریس یا تحقیق علمی می کنند. تنها با ارائه معرفی نامه از رئیس دانشگاه محل تحصیل یا مرجع علمی اعم از دانشگاه، حوزه علمیه یا پژوهشگاه سفارش دهنده تحقیق و همچنین اعلام نظر کتبی مدیرکل زندان های استان می توانند از مؤسسه بازدید کنند. در پژوهش هایی که با تأیید پژوهشگاه قوه قضاییه ارسال می شود، تهیه فیلم، تصویر و گزارش از زندانی، انجام مصاحبه با وی یا مطالعه پرونده های شخصیت تنها در صورت ذکر در معرفی نامه و مشروط به رضایت زندانی و اعلام نظر مدیرکل زندان های استان و موافقت سازمان و با تأیید و نظارت واحد حفاظت و اطلاعات امکان پذیر است. به هر حال افشای هویت زندانی ممنوع است.

ماده ۱۰۶ - بازدیدکنندگان باید به هنگام ورود احراز هویت شوند و مجوز کتبی آنان، ساعات ورود و خروج، مشخصات کامل و علت بازدید در دفتر وقایع و دفتر مخصوص بازدیدکنندگان ثبت شود. نظرات اصلاحی، انتقادی و یا نتیجه مشاهدات و استنباط بازدیدکننده در دفتر مذکور منعکس و از طریق ادارات کل زندان ها به سازمان گزارش می شود تا در جهت بهبود وضعیت مؤسسه مورد استفاده قرار گیرد.

❖ بخش سوم - حقوق زندانیان، اقدام های حمایتی و ارفاق های قانونی

فصل اول - حقوق زندانیان

ماده ۱۰۷ - به منظور اجرای کامل اصول مندرج در مواد ۲ و ۲۶۲ این آیین نامه، هرگونه اتخاذ تصمیم، اعمال تکلیف و با بهره مندی زندانی، مددجو و متهم بازداشتی از حقوق مصرح در مقررات، در پرتو اصول مذکور تفسیر و اجرا می شود.

ماده ۱۰۸ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰ -) ارتکاب رفتارهای سوء، از قبیل تندخویی، رفتار و گفتار موهن و هرگونه آزار و شکنجه روانی و جسمی توسط کارکنان مؤسسه نسبت به زندانیان و همچنین برقراری هرگونه ارتباط غیرمعارف و خلاف شئون شغلی و روابط مالی تحت هر عنوان با زندانیان یا خانواده آنان مطلقاً ممنوع است و حسب مورد می تواند منجر به پیگرد انضباطی، انتظامی یا کیفری فرد متخلف شود.

ماده ۱۰۹ - به منظور آموزش، ترویج و رعایت حقوق متهمان بازداشتی و زندانیان، معاونت سلامت اصلاح و تربیت در پایان هر فصل گزارشی جامع در خصوص وضعیت حقوق زندانیان و بازداشت شدگان در مؤسسه های تابعه، تهیه و برای رئیس سازمان ارسال می کند، این گزارش حاوی موارد زیر است:

الف - کشف موارد نقض حقوق متهمان و زندانیان در مؤسسه های کیفری و بررسی و پیگیری آن و اعلام نتیجه به رئیس سازمان؛

ب - همکاری با هیأت نظارت بر اجرای قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی و همچنین همکاری با معاونت امور بین الملل و حقوق بشر قوه قضاییه و دیگر نهادهای حقوق بشری پس از هماهنگی با رئیس سازمان؛

پ - نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه در موارد مربوط به حقوق شهروندی و انجام دیگر امور محول شده به این دفتر، مطابق قوانین و مقررات حاکم؛

ت - تهیه کتابچه راهنما متضمن حقوق و تکالیف قانونی زندانی و قرارداد آن در اختیار زندانی؛

ث - راه اندازی سامانه ارتباطی و پاسخگویی سیستمی و پیگیری موارد اعلامی از سوی بازداشت شدگان، زندانیان، خانواده و یا وکلای آنان.

ماده ۱۱۰ - سازمان مکلف است مطابق قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۹۷/ ۲/ ۱ و دیگر مقررات مربوط، زمینه اجرای حقوق مددجو و زندانی ناتوان را از طریق طراحی، مناسب سازی و اصلاح محیط مؤسسه و تدارک وسایل مورد نیاز فراهم کند به نحوی که آن ها قادر باشند آزادانه و بدون احساس خطر در محیط پیرامون خود حرکت کنند و از همه امکانات مؤسسه از قبیل تسهیلات آموزشی، بهداشتی، تفریحی همانند دیگر زندانیان بهره مند شوند. تصمیماتی که در مؤسسه نسبت به افراد توان خواه اتخاذ می شود، باید بر اساس «اصل بهترین تفسیر از اراده و ترجیحات آنها» باشد.

ماده ۱۱۱ - مؤسسه باید زمینه دسترسی زندانیان ناتوان از تکلم به زبان رسمی را به مترجم مورد وثوق فراهم آورد و برای زندانیان ناشنوا یا زندانیانی که قادر به تکلم نیستند، فرد مورد وثوقی که توانایی بیان مقصود را از طریق اشاره یا وسایل فنی

دارد به عنوان مترجم انتخاب کند. حضور مترجم به هنگام معاینه پزشکی، مصاحبه و رسیدگی به مسائل انضباطی و قضایی الزامی است.

ماده ۱۱۲ - مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه و سازمان به منظور تضمین رعایت حقوق زندانیان و متهمان بازداشت شده، سامانه های سجازا، مدیریت پرونده قضایی (سمپ) و دیگر سامانه های مرتبط را به نحوی طراحی و اصلاح می نمایند که به صورت برخط و یا کمترین مداخله سلیقه انسانی قابلیت اعمال آخرین نسخه قوانین و مقررات را برای هر یک از زندانیان و بازداشت شدگان، در مواردی نظیر محل و شرایط نگهداری، بهداشت، امنیت، اشتغال، اجرای صحیح و به موقع آرای قضایی، دسترسی به خدمات قضایی و برخورداری از مرخصی و دیگر نهادهای ارفاقی داشته باشند به نحوی که این سامانه ها دارای قابلیت گزارش گیری و آمارگیری هوشمند و سلسله مراتبی برای عوامل اجرایی، مسئولین سازمانی و دیگر مراجع قضایی و نظارتی مربوط و همچنین امکان اطلاع رسانی به زندانی، وکیل وی و کلیه اشخاص ذی صلاح در خصوص موضوعات مطرح شده باشند.

ماده ۱۱۳ - سازمان با همکاری مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، نسبت به راه اندازی و ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و همچنین ایستگاه های اطلاع رسانی و خدمات الکترونیکی زندانیان، در داخل مؤسسه ها اقدام می نماید به گونه ای که امکان ثبت نام در سامانه ثنا، مشاهده وضعیت قضایی (مشمول بر اطلاعات پرونده و ابلاغ های موجود در سامانه ابلاغ)، ثبت انواع درخواست، دادخواست، شکواییه، لوایح حقوقی خطاب به مراجع قضایی و همچنین امکان ثبت و پیگیری انواع درخواست های مربوط به حقوق زندانی و امور رفاهی و ارفاق های قانونی مرتبط با حبس، برای زندانی و متهم بازداشتی، از داخل مؤسسه فراهم باشد.

ماده ۱۱۴ - سازمان با همکاری مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، به منظور رعایت و تضمین حقوق زندانیان و توسعه نظارت های غیرمتمرکز عمومی و تسهیل در گزارش دهی تخلفات درون و مرتبط با مؤسسه های تابعه، سامانه گزارش دهی مردمی را با امکان دسترسی برای همه زندانیان و خانواده آنان، کارکنان مؤسسه، وکلا و عموم مردم، برای ارسال اعتراضات و گزارش های محرمانه با قابلیت حفظ محرمانگی و مخفی بودن هویت گزارش دهنده و امکان پیگیری و اطلاع از فرایند رسیدگی و نتیجه گزارش، راه اندازی می کند. در این سامانه باید امکان ارجاع گزارش به هر یک از نهادها و اشخاص مربوط از جمله قاضی اجرای احکام، اداره کل زندان های استان مربوط، دفاتر حفاظت و اطلاعات، صیانت از حقوق زندانیان و بازرسی و پاسخگویی به شکایات سازمان و همچنین به بخش های نظارتی قوه قضائیه نظیر مرکز حفاظت و اطلاعات، دفتر بازرسی ویژه و حمایت از حقوق شهروندی، سازمان بازرسی کل کشور و دیگر مراجع نظارتی مربوط وجود داشته باشد. دستورالعمل مربوط، با رعایت مواردی مانند تمهید نظام انگیزشی و انواع حمایت های مادی، معنوی و قضایی از گزارش دهندگان، حفظ محرمانگی هویت آنان را ظرف شش ماه پس از تصویب این آیین نامه، توسط سازمان تهیه می گردد.

تبصره - علاوه بر موارد مندرج در ماده فوق، نماینده واحد بازرسی اداره کل زندان های استان مکلف است، به تعداد لازم صندوق پیشنهادهای، انتقادات، شکایات و اعتراض های زندانیان را در تمامی اندرگاه ها و سالن ها نصب و حداقل هفته ای

یک بار شکایات و نامه های واصل شده را صورت مجلس کند و تحویل رئیس مؤسسه دهد. درخواست زندانی و نتیجه اقدام ها و پیگیری های صورت گرفته در سامانه ای که به این منظور راه اندازی می گردد، ثبت و ضبط می شود. به گزارش های غیرمرتبط یا بدون امضاء مشخصات نویسنده ترتیب اثر داده نمی شود مگر آن که دلالت بر امر مهمی کند و قراینی دال بر صحت مفاد آن موجود باشد. مدیرکل زندان های استان در پایان هر ماه گزارش اقدام ها و پیگیری های صورت گرفته پیرامون پیشنهادهای، انتقادات و شکایات های زندانیان را به صورت آمار تحلیلی تهیه و به رئیس سازمان اعلام می کند.

ماده ۱۱۵ - هرگونه اعتصاب و اعتراض دسته جمعی زندانیان ممنوع است. آنان می توانند به طور شفاهی یا کتبی درخواست ملاقات با قاضی اجرا یا رئیس مؤسسه را نمایند با شکایت و اعتراض خود را با ذکر دلیل به مقام های مربوط تحویل یا از طریق ایستگاه های رایانه ای در سامانه مربوط، ثبت و یا در صندوق پیشنهادهای، انتقادات و شکایات های زندانیان قرار دهند. رئیس مؤسسه مکلف است پس از بررسی درخواست ها، اقدام لازم را به عمل آورد و ضمن اعلام نتیجه به زندانی، علل و عوامل شکایت ها و اعتراض ها را به همراه پیشنهادهای به صورت ماهانه به مدیرکل زندان های استان اعلام کند. مدیرکل مربوط نیز مکلف است نتیجه اقدام های خود را به رئیس سازمان اعلام کند.

ماده ۱۱۶ - استفاده از دست بند و پابند در داخل مؤسسه ممنوع است مگر آن که زندانی دارای حالت خطرناکی باشد که بیم خودزنی یا آزار دیگران وجود داشته باشد. در این صورت ضمن رعایت تناسب و ضرورت، مراتب توسط رئیس مؤسسه بلافاصله و حداکثر ظرف دوازده ساعت حسب مورد به قاضی اجرا یا قاضی کشیک اعلام و مطابق دستور قضایی اقدام می شود. به هر حال، استفاده از این تجهیزات برای زندانی برای بیش از بیست و چهار ساعت مجاز نیست و به منظور رفع حالت خطرناک باید اقدام لازم از طریق بهره گیری از خدمات مشاوره و روان پزشکی و نظایر آن صورت گیرد.

فصل دوم - بهداشت و درمان، تغذیه و پوشاک

ماده ۱۱۷ - در اجرای تبصره بند «ج» ماده ۳۸ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵ و آیین نامه آن، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است با هماهنگی سازمان، مؤسسه ها را به عنوان منطقه بهداشتی تحت پوشش خدمات جامع و همگانی سلامت کشور قرار دهد. سازمان پیگیری لازم را برای تحقق این امر به عمل می آورد.

ماده ۱۱۸ - سازمان به منظور حفظ و بهبود سلامت زندانیان، برنامه جامع خدمات بهداشتی و درمانی را به گونه ای که مداخلات زودرس درمانی، توان بخشی، آموزش بهداشت و مراقبت مداوم بهداشتی را تأمین کند، با رویکرد مشارکت زندانی و خانواده وی در تصمیم گیری های مربوط به درمان و سلامت و دسترسی زندانی به خدمات بهداشتی و درمانی تدوین و در مؤسسه اجرا می کند.

ماده ۱۱۹ - دستورالعمل های مربوط به استانداردهای ایمنی، بهداشت عمومی، محیط و حرفه ای و دیگر استانداردهای ناظر بر تأمین حق حیات، آموزش، کار و محیط ایمن و سالم، توسط سازمان و منطبق بر استانداردهای ارائه شده از سوی مراجع صلاحیت دار از جمله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و هر سال به مؤسسه ابلاغ می شود.

ماده ۱۲۰ - کارشناسان ایمنی و بهداشت حرفه ای، بهداشت محیط، بهداشت عمومی مؤسسه حسب مورد فهرست بازبینی (چک لیست) مربوط به هر بخش مؤسسه به ویژه اماکن شغلی را ماهانه تکمیل، اسناد آن را در مرکز نگهداری و مشکلات موجود را به رئیس مؤسسه اعلام می کند.

تبصره - در مؤسسه هایی که کارشناسان موضوع این ماده را در اختیار ندارند، رئیس مؤسسه با بهره گیری از خدمات مشاوره ای هفتگی و ماهانه از کارشناسان خارج از سازمان استفاده می کند.

ماده ۱۲۱ - به منظور کنترل و مقابله با شیوع بیماری های مسری و آفت های بهداشتی (حشرات و جوندگان موزی)، واحد بهداشت و درمان مؤسسه ضمن آموزش زندانیان و نظارت بر رعایت نظافت و پاکیزگی محیط و بهسازی سطوح، در مواقع بروز آلودگی مطابق نظر کارشناسان واحد بهداشت و درمان و دستورالعمل های بهداشتی از عملیات سم پاشی به عنوان روش مکمل مبارزه بهره می گیرد.

ماده ۱۲۲ - واحد بهداشت و درمان مؤسسه مطابق مقررات و دستورالعمل های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان در محیط های درمانی و دیگر اماکن مؤسسه، عملیات گندزدایی سطوح را با استفاده از گندزدهای مؤثر و مجاز انجام می دهد، گندزدایی سطوح و تجهیزات مراکز بهداشتی و درمانی، اتاق های عمل، آسایشگاه، آشپزخانه، آرایشگاه، سرویس های بهداشتی و ابزار مورد استفاده در آن ها باید در فواصل زمانی منظم، طبق دستورالعمل های بهداشتی انجام شود.

ماده ۱۲۳ - واحد بهداشت و درمان مؤسسه با همکاری مرکز بهداشت شهرستان و یا دانشگاه علوم پزشکی، برنامه های ایمن سازی و واکسیناسیون زندانیان و کارکنان را برابر دستورالعمل ها و برنامه های ابلاغی از طریق مراکز مربوط پیگیری و اجرا می کند و در راستای پیش گیری از سرایت بیماری های واگیر و ابتلای زندانیان به بیماری های غیر واگیر و همچنین پیش گیری و درمان سوء مصرف مواد مخدر و روان گردان، محرک و الکلی و کاهش آسیب های ناشی از آن، تدابیر لازم را اتخاذ و اجرایی می کند. امر واکسیناسیون کارکنان مؤسسه به ویژه کارکنانی که در تماس مستقیم با زندانیان هستند باید به نحو مستر در اولویت کاری واحد بهداشت و درمان مؤسسه قرار گیرد.

ماده ۱۲۴ - تراشیدن و کوتاه کردن بیش از حد متعارف موی سر و صورت زندانی بدون رضایت وی ممنوع است. لیکن در جهت حفظ آراستگی و شؤون متعارف و رعایت مسائل بهداشتی، اصلاح وضع ظاهری آنان در حد متعارف با اجتناب از مدل های هنجارشکن الزامی است. زندانیان زن نیز وسایل پیرایش را به نحو متعارف در اختیار خواهند داشت.

ماده ۱۲۵ - رئیس مؤسسه بر اساس مقتضیات زمانی و مکانی وسایل لازم را برای اصلاح سر و صورت زندانیان تهیه می کند.

ماده ۱۲۶ - در هر مؤسسه باید حمام و سرویس بهداشتی مناسب و به تعداد کافی و همچنین محلی مناسب برای شست و شوی ظروف و البسه وجود داشته باشد. در همین راستا پیش بینی امکانات لازم برای پیش گیری از وقوع حوادث و رعایت مقررات ملی و دستورالعمل های بهداشتی ساختمان در خصوص تعداد واحدهای حمام، توالت و دستشویی در طراحی و ساخت مؤسسه ها ضروری است.

ماده ۱۲۷ - نظافت روزانه آشپزخانه، سالن غذاخوری، نمازخانه، کارگاه ها، بخش های فرهنگی، حمام، سرویس های بهداشتی، آرایشگاه، کف و دیوار راهروها، اتاق ها و حیاط، هواخوری زندانیان و دیگر قسمت های داخل اندرگاه ها و سالن ها و زیر تخت ها و شست و شو و خشک کردن ظروف و لوازم با برنامه ریزی و نظارت منظم مسؤولان و بدون هرگونه تبعیض، برعهده زندانیان است.

تبصره به منظور رعایت نکات بهداشتی استفاده از کفه تخت بصورت چوبی و نئوپانی ممنوع می باشد و صرفاً استفاده از تخت های کاملاً فلزی و قابل شست و شو مجاز است.

ماده ۱۲۸ - دسترسی به آب شرب سالم برابر استانداردهای بهداشتی حق زندانی بوده و سازمان مکلف به تأمین آن در هر مؤسسه است. آب شرب مؤسسه هایی که در محدوده دسترسی به شبکه های توزیع آب شهری قرار دارد باید از این طریق تأمین شود. در مؤسسه های برخوردار از منابع اختصاصی تأمین آب، واحد بهداشت و درمان مؤسسه به صورت دوره ای و مستمر آزمایش های لازم را در خصوص سلامت آب مصرفی طبق دستورالعمل سازمانی و از طریق مراکز بهداشتی مربوط انجام می دهد و بر این امر نظارت و تأییدیه های قانونی را اخذ می کند.

ماده ۱۲۹ - در مؤسسه باید آب گرم کافی جهت استحمام و شست و شو در اختیار زندانیان قرار گیرد.

ماده ۱۳۰ - در شهرهایی که شبکه جمع آوری فاضلاب شهری برقرار شده است، فاضلاب مؤسسه باید با تمهیدات لازم به فاضلاب شهری متصل شود. در صورت عدم اتصال مؤسسه به شبکه جمع آوری فاضلاب شهری، رئیس مؤسسه مکلف است برای دفع بهداشتی فاضلاب با نظارت واحد بهداشت و درمان و مطابق قوانین و مقررات حاکم، تمهیدات لازم را اتخاذ کند.

ماده ۱۳۱ - در کارگاه ها و اماکنی که زندانیان در آن به کار اشتغال دارند، باید ملاحظات ایمنی و بهداشت حرفه ای مطابق با قوانین و مقررات به عمل آید.

ماده ۱۳۲ - در مؤسسه ها واحد رخت شویی (خشک شویی) با ظرفیت مناسب برای شست و شوی پتو، ملحفه و لباس زندانیان راه اندازی می شود و در غیر این صورت، با انعقاد قرارداد مطابق مقررات حاکم، این امر به بخش خصوصی معتمد واگذار می شود. ملحفه زندانیان حداقل هر پانزده روز یک بار و پتوی آنان حداقل هر سه ماه یک بار شست و شو و تحویل می شود. در واحد تشخیص، پتو و ملحفه در هر بار تحویل و عودت شست و شو خواهد شد.

ماده ۱۳۳ - گرما و خنکی مورد نیاز محیط سالن ها و اتاق ها از طریق سیستم های مرکزی دارای استاندارد و ایمن و مطابق با اصول بهداشتی، تأمین و متناسب با فصول مختلف سال و شرایط اقلیمی هر یک از این سیستم ها به کار گرفته می شود.

ماده ۱۳۴ - با هدف حفظ بهداشت و پیش گیری از ابتلای به بیماری ها، با رعایت مسائل ایمنی و امنیتی در قسمت های مورد نیاز مؤسسه دستگاه تهویه هوا بر اساس استانداردها و مقررات ملی ساختمان نصب می شود.

ماده ۱۳۵ - زباله های جمع آوری شده از اندرگاه ها، سالن ها، کارگاه ها و محوطه مؤسسه باید به فوریت و حداکثر ظرف بیست و چهار ساعت، تفکیک و زباله های غیرقابل بازیافت، جهت دفع نهایی به خارج از مؤسسه انتقال داده شود. زباله های عفونی مراکز درمانی مؤسسه ها با رعایت اصول بهداشت و احتیاط های لازم مطابق با دستورالعمل های بهداشتی دفتر

بهداشت و درمان سازمان و آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها مصوب ۱۳۸۴ به صورت جداگانه جمع آوری و دفع می شود.

ماده ۱۳۶ - نیازمندی های درمانی و بهداشتی زندانیان بیمار تا حد امکان توسط واحد بهداشت و درمان مؤسسه تأمین می شود تا ضرورتی به انتقال زندانیان به خارج از مؤسسه نباشد.

ماده ۱۳۷ - خروج زندانی از مؤسسه برای درمان و معالجه با تأیید رئیس واحد بهداشت و درمان و موافقت قاضی اجرا و رئیس مؤسسه صورت می گیرد. در موارد فوری (اورژانسی)، زندانیان بیمار به دستور مسئول واحد بهداشت و درمان و اجازه رئیس مؤسسه یا جانشین آن ها به بیمارستان و مراکز درمانی خارج از مؤسسه انتقال می یابند و موضوع در اسرع وقت به قاضی اجرا و مرجع بازداشت کننده اطلاع داده می شود تا مطابق قانون آیین دادرسی کیفری اقدام کند.

ماده ۱۳۸ - واحد بهداشت و درمان مؤسسه موظف است از زندانیان تازه وارد در بخش تشخیص معاینه کامل به عمل آورده و در صورت نیاز نسبت به درمان و یا معرفی زندانی به مراکز درمانی دیگر اقدام کند. تمام اقدام های درمانی و پزشکی باید در پرونده درمانی و پزشکی زندانی درج شود.

ماده ۱۳۹ - نیازسنجی و اعلام تجهیزات بهداشتی و پزشکی و نیروی انسانی متخصص مربوط، حداقل هر شش ماه یک نوبت بر اساس استانداردها و دستورالعمل های وزارت بهداشت و برنامه های ابلاغی سازمان بر عهده واحد بهداشت و درمان مؤسسه است.

تبصره ۱ - در مؤسسه های دارای کمتر از پانصد نفر زندانی، حضور شبانه روی یک نفر پرستار و یا بهیار الزامی است و حسب نیاز، یک نفر پزشک نیز به صورت ساعتی در ایامی از هفته حضور می یابد.

تبصره ۲ - در مؤسسه های دارای بیش از پانصد تا سه هزار نفر زندانی، حضور روزانه پزشک مستقر، در ساعات اداری و در مؤسسه های دارای بیش از سه هزار نفر زندانی، حضور پزشکان به صورت شبانه روزی در سه شیفت الزامی است.

تبصره ۳ - در تمام مؤسسه های کیفری، حسب نتایج نیازسنجی به عمل آمده، حضور پزشکان متخصص به صورت ساعتی در ایامی از هفته الزامی است.

ماده ۱۴۰ - زندانی به محض احساس کسالت، جریان را به مأمور مراقب یا مسوول سالن اطلاع داده و با اخذ معرفی نامه به بهداری مؤسسه اعزام و پس از معاینه و با لحاظ کردن محتویات پرونده درمانی، دارو، خدمات و دستورهای لازم پزشکی را دریافت می کند. شرح حال بیمار و دستور پزشک در سوابق مربوط ثبت و ضبط می شود و روند درمان وی و دسترسی به داروی مورد نیاز تا بهبودی از سوی بهداری پیگیری می شود.

ماده ۱۴۱ - مصرف دارو در مؤسسه تنها باید با تجویز پزشک و تحت نظارت پرستار و یا مسوول واحد بهداشت و درمان مؤسسه باشد. زندانیانی که هنگام ورود دارو یا نسخه تجویز شده توسط پزشک به همراه دارند. ادامه مصرف و یا تهیه داروی آنان باید به تأیید پزشک مؤسسه برسد. داروهای حیاتی همراه بیماران قلبی، دیابتی، فشار خون بالا و مبتلا به آسم و دیگر بیماری های خطرناک به تشخیص پزشک مؤسسه باید بلافاصله هنگام ورود زندانی به مؤسسه در اختیار وی قرار گیرد.

تبصره - عدم تحویل داروهای مورد نیاز و بروز آسیب بدنی، حسب مورد موجب مسؤولیت مدنی، کیفری و تخلف اداری مسؤولین مربوطه خواهد بود.

ماده ۱۴۲ - دفتر بهداشت و درمان سازمان مکلف است محدودیت داروهای خاص و حساس که تنها در واحد بهداشت و درمان مؤسسه مصرف می شود و در اختیار زندانیان قرار می گیرد را مشخص و به مؤسسه ها ابلاغ کند.

ماده ۱۴۳ - نگهداری دارو در آسایشگاه ممنوع است مگر در موارد تجویز و تشخیص پزشک و تأیید واحد بهداشت و درمان مؤسسه.

ماده ۱۴۴ - کارکنان واحد بهداشت و درمان مؤسسه مکلف اند با همکاری پزشک، روان پزشک یا روان شناس، ضمن مطالعه و بررسی دقیق پرونده بالینی و شخصیتی زندانیان و بررسی ناسازگاری و ناهنجاری های روانی آنان، مراتب را از طریق رئیس واحد بهداشت و درمان به رئیس مؤسسه اعلام کنند تا در راستای درمان با اتخاذ تصمیم قضایی، حسب مورد مراتب به مراجع مربوط گزارش شود.

ماده ۱۴۵ - زندانیانی که اقدام به هر نوع اعتصاب نموده باشند، با نظر رئیس مؤسسه فوراً از سایر زندانیان جداسازی گردیده و ضمن گزارش فوری مراتب به قاضی اجرا، واحد بهداشت و درمان مؤسسه به منظور بررسی و حفظ وضعیت سلامت جسمی و روانی و اقدامات ضروری پزشکی و روانشناسی، مطابق دستورالعمل مربوط دفتر بهداشت و درمان سازمان، آنان را تحت نظر قرار می دهند.

ماده ۱۴۶ - زندانی مبتلا به بیماری های روانی، واگیردار و پرخطر باید با لحاظ نظر پزشک متخصص و سیاست های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تا بهبودی کامل و رفع حالت پرخطر به صورت جداگانه نگهداری و معالجه شود.

ماده ۱۴۷ (اصلاحی ۲۹، ۱۰، ۱۴۰۰) - سازمان با انعقاد با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا مؤسسه های درمانی و بیمه ای دولتی یا خصوصی، زندانیان را تحت پوشش خدمات بیمه درمانی قرار می دهد. همچنین سازمان در اجرای تبصره بند «ج» ماده ۳۸ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور، با همکاری سازمان بیمه سلامت ایران، ارائه خدمات بیمه سلامت رایگان را برای زندانیان پیگیری و به انجام می رساند.

ماده ۱۴۸ - تأمین هزینه و در صورت نیاز معالجه زندانیان بیمار بر عهده مؤسسه است. هزینه درمان عوارض و بیماری های سابق بر معرفی فرد به مؤسسه که مطابق نظر پزشک، ضرورت و فوریت درمان ندارد و یا در اثر تقصیر ناشی شده است، حسب مورد بر عهده زندانی یا مقصر است که مطابق حکم مقرر در ماده ۴۶ این آیین نامه دریافت می شود. در هر حال، تأمین هزینه درمان زندانی بی بضاعت با احراز عسر و حرج وی در تأمین هزینه درمان از سوی مددکاری اجتماعی برعهده مؤسسه است.

ماده ۱۴۹ - واحد بهداشت و درمان موظف است به صورت دائمی و روزانه تمام متهمان بازداشتی و زندانیان مؤسسه را از حیث بیماریابی و مداوا مورد بررسی و پایش قرار دهد. مسؤول این واحد که از میان پزشکان و در صورت عدم امکان، از میان پرستاران انتخاب می شود، مکلف است هر روز اول وقت اداری با تمام زندانیان بیمار بستری در مراکز درمانی مؤسسه ملاقات

کرده و پس از اطلاع از وضعیت آنان و حصول اطمینان از حسن مراقبت پزشکان و پرستاران، بر امر معالجه و تغذیه صحیح بیماران نظارت کامل و مستمر داشته باشد.

ماده ۱۵۰ - مسؤول واحد بهداشت و درمان مؤسسه وضعیت زندانیان بیمار که جهت ادامه درمان به مراکز درمانی خارج از مؤسسه اعزام و بستری شده اند را حسب نوع بیماری و وضعیت بیمار در مواعد زمانی مشخص رصد می کند و پس از حصول اطمینان از حسن مراقبت پزشکان و پرستاران، مراتب را به رئیس مؤسسه گزارش می کند تا در صورت لزوم اقدام مقتضی صورت گیرد.

ماده ۱۵۱ - سازمان باید تا حد امکان و با هدف بازتوانی و بازسازی و تغییر الگوی رفتار مجرمان و به ویژه مجرمان دارای سابقه کیفری، به صورت تمام وقت یا پاره وقت خدمات مشاوره ای و تخصصی روان شناسی و روان پزشکی را به این زندانیان ارائه کند.

ماده ۱۵۲ - رئیس مؤسسه از طریق مددکار اجتماعی، مراتب فوت زندانی را به خانواده وی اطلاع و به پزشکی قانونی، قاضی اجرا و مرجع قضایی مربوط گزارش می کند. جسد پس از انجام مراحل قانونی و دستور مرجع قضایی دارای صلاحیت، تحویل پزشکی قانونی می شود و فهرست لوازم شخصی متوفی صورت جلسه و به خانواده وی تحویل می شود.

در صورت فقدان خانواده یا امتناع آن ها از تحویل؛ مراتب صورت جلسه و برابر دستور مرجع قضایی اقدام می شود.

تبصره - مدیرکل زندان های استان در اسرع وقت گزارش فوت اتباع خارجه را جهت انعکاس به وزارت امور خارجه، نزد معاونت قضایی و اجرای احکام سازمان ارسال می کند.

ماده ۱۵۳ - برنامه غذایی زندانیان به تناسب فصل های سال، توسط مدیرکل هر استان و بر اساس دستورالعمل های تغذیه صادره از سوی دفتر بهداشت و درمان سازمان تصویب و به مؤسسه ها ابلاغ می شود. مؤسسه تحت نظارت مسؤول واحد بهداشت و درمان و بر اساس برنامه تنظیمی نسبت به تأمین اعتبار و تهیه و تحویل مواد اولیه مرغوب و دارای کیفیت اقدام می کند. مدیران کل استان ها باید با توجه به شرایط و اوضاع اقلیمی هر محل نسبت به تغییر برنامه غذایی در محدوده اعتبار و برنامه مصوب اقدام کنند.

تبصره - تغذیه مددجویان کانون با جلب نظر کارشناس و متناسب با سن رشد، مورد توجه قرار می گیرد و برنامه غذایی علاوه بر سه وعده اصلی باید شامل دو میان وعده در هر شبانه روز متناسب با نیازهای خاص دوران رشد باشد.

ماده ۱۵۴ - نوع غذا برای تمام زندانیان و کارکنان هر مؤسسه به صورت یکسان و مطابق با کمیت، کیفیت و تنوع مصوب، طبخ و توزیع می شود بر اساس برنامه های غذایی مصوب و متناسب با شرایط آب و هوایی هر محل، در سه وعده صبحانه، ناهار و شام تغذیه لازم که دارای کالری و ویتامین های کافی باشد با چای و آب آشامیدنی سالم در اختیار زندانیان گذاشته می شود. در هر هفته حداقل دو بار به زندانیان میوه، سبزیجات، لبنیات و غذای با گوشت داده می شود.

در این راستا وسایل و تجهیزات لازم برای جلوگیری از فساد مواد اولیه خواربار و تنظیف ظروف و محوطه آشپزخانه تهیه و تدارک می شود. زندانی بیمار طبق برنامه و نظر پزشک معالج با تأیید بهداری مؤسسه در مدت تعیین شده از رژیم غذایی خاص استفاده می کند.

ماده ۱۵۵ - برنامه روزانه زندانیان و برنامه غذایی آنان در ماه مبارک رمضان از سوی اداره کل زندان های استان و با هماهنگی سازمان اعلام می شود. مقررات مربوط به ماه مبارک رمضان حسب مورد با تأیید واحد اصلاح و تربیت و یا پزشک مؤسسه شامل اقلیت های دینی، افراد بیمار و افرادی که شرعاً مکلف به روزه داری نیستند، نمی شود. رئیس مؤسسه در این خصوص تدابیر لازم را اتخاذ می کند.

ماده ۱۵۶ - نظارت بر کمیت و کیفیت تجهیزات، ملزومات و مواد بهداشتی، پزشکی، دارویی و غذایی مؤسسه در تمام مراحل خرید، تهیه، نگهداری، توزیع، طبخ، مصرف و دفع پسماند بر عهده مسؤول واحد بهداشت و درمان یا کارشناس ذی صلاح آن مؤسسه است. این نظارت نافی نظارت های بازرسان معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی محل نیست.

ماده ۱۵۷ - مدیرکل زندان های هر استان و رؤسای مؤسسه های تابعه مکلفند در اختصاص امکانات و امور رفاهی به زندانیان از جمله تأمین کتابخانه، فرش، تلویزیون، یخچال، وسایل سرمایشی و گرمایشی، تجهیزات ورزشی، میوه و سبزیجات، کانون اصلاح و تربیت، بازداشتگاه ها، اندرزگاه های زنان، محکومان مالی، سیاسی و مطبوعاتی و زندانیان سالمند و یا بیمار را در اولویت قرار دهند.

ماده ۱۵۸ - در نگهداری زندانیان زن علاوه بر رعایت ضوابط طبقه بندی، رعایت نکات زیر نیز الزامی است:

الف - مادران زندانی می توانند فرزند شیرخوار خود را تا سن دو سالگی در مؤسسه نگهداری کنند. افزایش مدت مذکور تا سقف شش سال با نظر شورای طبقه بندی امکان پذیر است؛

ب - مددکاران اجتماعی مکلف اند با رعایت بند «الف» این ماده، ترتیب سپردن اطفال را به خانواده و در صورت عدم پذیرش خانواده، به بهزیستی یا مؤسسه های ذی صلاح فراهم سازند؛

پ - مؤسسه مکلف به تهیه وسایل بهداشتی برای زندانیان زن و تغذیه مناسب برای مادران زندانی و اطفال همراه آنان در مؤسسه است؛

ت - زنان باردار، طفل شیرخوار و مادر وی تحت رژیم خاص غذایی قرار می گیرند.

تبصره - رئیس مؤسسه با همکاری سازمان های ذی صلاح، تمهیدات لازم را برای دایر کردن مهد کودک در مؤسسه فراهم می کند تا اطفال ۲ تا ۶ سال موضوع بند «الف» با رضایت مادر یا در صورت اقتضای مصلحت طفل در آنجا تحت آموزش متناسب قرار گیرند.

ماده ۱۵۹ - فروشگاه های داخل مؤسسه، ضمن رعایت ضوابط، مقررات و دستورالعمل های ابلاغی، ملزم به عرضه تجهیزات و مواد اولیه مورد نیاز برای اشتغال زندانیان و تأمین احتیاجات ضروری آنان با ارائه فاکتور فروش به قیمت مندرج بر روی کالا و ملزم به رعایت کلیه مقررات صنفی و بهداشتی مربوط هستند. صورت ریز کالا و لوازم مجاز در فروشگاه توسط سازمان تهیه

و به اداره کل زندان های استان ابلاغ می شود. همچنین فهرست و قیمت اجناس فروشگاه باید در معرض دید همگان قرار گیرد.

تبصره - زندانیان می توانند شکایات خود را در خصوص قیمت اجناس، مستند به فاکتور فروش، به نماینده بازرسی یا حفاظت و اطلاعات مؤسسه یا رئیس اندرزگاه و همچنین در خصوص موضوعات بهداشتی به مسؤول واحد بهداشت و درمان مؤسسه ارائه کنند. رؤسای اداره های حفاظت و اطلاعات و بازرسی استان، رئیس مؤسسه، مسؤول واحد بهداشت و درمان و نماینده بازرسی و حفاظت و اطلاعات مؤسسه و رئیس اندرزگاه باید حسب مورد بر عملکرد فروشگاه و نوع، کیفیت و قیمت اجناس نظارت کافی و لازم را اعمال کنند و در پایان هر فصل نتیجه بازرسی ها را به مدیرکل زندان های استان گزارش کنند. این نظارت نافی بازرسی و اعمال قانون از سوی بازرسان سازمان تعزیرات حکومتی نیست.

ماده ۱۶۰ - دائر کردن فروشگاه های مؤسسه از طریق واگذاری به بنیاد و انجمن و یا از طریق واگذاری به بخش خصوصی یا تعاونی ها، با رعایت ضوابط مربوط و اصل شفافیت و عدم انحصار، انجام می گیرد.

فصل سوم - اقدام های حمایتی و معاضدت قضایی

ماده ۱۶۱ - به منظور جامعه پذیری و بازاجتماعی شدن زندانیان، رفع مشکلات قضایی و تسهیل آزادی آنان، رفع احتیاج های ضروری زندانیان و خانواده آن ها و نیز تحکیم خانواده، سازمان مکلف به ارائه خدمات مددکاری (اعم از مددکاری اجتماعی و قضایی) و مشاوره روان شناسی به زندانیان است و در این راستا می تواند از خدمات خیرین و مؤسسه های حمایتی دولتی و غیردولتی و مردم نهاد بهره مند شود.

ماده ۱۶۲ - به منظور شناسایی و حل مشکلات خانوادگی، اجتماعی و قضایی زندانیان، از میان کارکنان مؤسسه، تنها مددکاران مؤسسه می توانند با موافقت رئیس مؤسسه و در چارچوب مقررات حاکم، با خانواده زندانی و اصحاب پرونده ارتباط برقرار کنند. تخطی از حکم مقرر در این ماده حسب مورد موجب تعقیق اداری یا پیگرد قضایی متخلف است. انجمن، بنیاد و ستاد دیه مکلف به همکاری با مددکاران در چارچوب وظایف حمایتی آنان می باشند.

ماده ۱۶۳ - مددکاران می توانند با موافقت رئیس مؤسسه در محدوده مقررات با مراجعه به مراجع قضایی، سازمان ها و مؤسسه های دولتی و عمومی و همچنین تشکل های مردم نهاد در جهت انجام امور زندانیان نیازمند و خانواده آن ها اقدام کند. مراجع مذکور در حدود مقررات همکاری لازم را به عمل می آورند.

ماده ۱۶۴ - مددکار اجتماعی مؤسسه پس از اخذ اطلاعات لازم از زندانی و تشکیل پرونده، در صورت تقاضای زندانی و خانواده وی، به منظور حمایت مادی و معنوی از ایشان و کاهش آثار سوء ناشی از حبس، حسب مورد زندانی و خانواده او را به مرکز مراقبت، ستاد دیه و انجمن یا نهادهای حمایتی دیگر از قبیل کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور، بنیاد مستضعفان، بنیاد برکت، هلال احمر، سازمان نظام روان شناسی و تشکل های مردم نهاد معرفی و موضوع را پیگیری می کند و نتیجه پیگیری را ضمن ابلاغ به زندانی، در سازمان مربوط ثبت می کند. اقدامات حمایتی حتی المقدور باید با حفظ احترام و محرمانگی هویت محکوم و خانواده وی انجام شود.

ماده ۱۶۵ - ستاد دیه، انجمن و بنیاد تعاون مطابق اساسنامه، آیین نامه و دیگر ضوابط و مقررات حاکم، به زندانیان و خانواده آن ها خدمات حمایتی ارائه می کنند. سازمان با هدف پیش گیری از انجام کارهای موازی و در راستای بهبود عملکرد مؤسسه های موضوع این ماده، بر عملکرد ستاد، انجمن و بنیاد نظارت می کند و هماهنگی لازم را به عمل می آورد.

ماده ۱۶۶ - به منظور پیش گیری از انجام اقدامات حمایتی موازی، هدف مندرج نمودن حمایت ها، ایجاد شفافیت و جلب مشارکت حداکثری مردمی، سازمان مکلف است نسبت به راه اندازی «سامانه اقدامات حمایت» مبادرت نماید. در این سامانه پس از شناسایی زندانیان نیازمند از سوی مددکار اجتماعی مؤسسه، بدون ذکر نام و مشخصات هویتی و صرفاً با یک کد یکتا، بخشی از اطلاعات پرونده الکترونیکی آن ها نظیر خلاصه موضوع پرونده، مدت حبس، روند تغییر رفتار زندانی و حمایت های مالی و معاضدت های به عمل آمده به همراه نوع و میزان حمایت هایی که زندانی و خانواده وی نیاز دارند، ثبت و به روزرسانی می گردد.

تبصره ۱ - پس از راه اندازی این سامانه، اقدامات حمایتی از زندانی و خانواده وی در آن ثبت می گردد و تنها مسیر حمایت مالی از محکومان نیازمند، از طریق این سامانه خواهد بود و ستاد دیه، انجمن و بنیاد، خدمات حمایتی خود در بستر این سامانه ارائه می نمایند. کمیته امداد امام خمینی (ره) و دیگر نهادها و سازمان های حمایتی و خیریه که به صورت محلی یا کشوری اقدام به انجام امور فوق می نمایند، پس از تفاهم و هماهنگی با سازمان به شیوه فوق عمل می کنند.

تبصره ۲ - در این سامانه باید اولویت های حمایتی با ضوابط معین و شفاف مشخص و اعلام گردد و همچنین قابلیت جستجو و دسته بندی اطلاعات (بر اساس مواردی نظیر نوع و میزان محکومیت، موضوع پرونده مدت زمان سپری شده و باقیمانده از حبس، میزان مبلغ مورد نیاز برای آزادی زندانی، سن، جنس، وضعیت تأهل، دارا بودن فرزند یا بارداری، سوء پیشینه فرد، محل تولد، مدرک تحصیلی، عنوان شغلی و...) وجود داشته باشد. و همچنین دارای درگاه پرداخت مشارکتهای مردمی به صورت مستقیم بوده و امکان پرداخت تمام یا قسمتی از مبلغ مورد نیاز مربوط به هر زندانی فراهم باشد. پس از پرداخت هر میزان مبلغ، نتایج حمایت های انجام شده باید در سامانه نمایش داده شود به گونه ای که از دوباره کاری و بی عدالتی در تخصیص کمک ها اجتناب شود.

تبصره ۳ - بخش جداگانه ای در این سامانه را برای حمایت های مستقیم از خانواده زندانیان طراحی و بروزرسانی می گردد. حمایت های مالی و پرداخت وجه جهت کمک به معیشت خانواده زندانیان در این سامانه ثبت و از طریق این سامانه انجام می شود. در این بخش نیز بدون تام و مشخصات هویتی، اطلاعات مورد نیاز توسط مددکاران اجتماعی مؤسسه و مرکز مراقبت ثبت می گردد.

ماده ۱۶۷ - انجمن در حدود امکانات، یا مؤسسه در تهیه و تأمین تجهیزات ضروری توانبخشی و مورد نیاز زندانیان بی بضاعت مانند دندان مصنوعی، عصا، اعضای مصنوعی، صندلی چرخ دار و عینک، همکاری می نماید.

ماده ۱۶۸ - مرکز مراقبت علاوه بر نظارت بر فعالیت های مددکاران اجتماعی و انجمن ها، اقدامات حمایتی از زندانیان آزاد شده و خانواده آن ها را از قبیل خدمات اشتغال و حرفه آموزی، بهداشت و درمان، مشاوره روان شناسی و راهنمایی، فرهنگی

و تربیتی و مددکاری اجتماعی به عمل می آورد. سازمان در جهت ثبت و نظارت بر عملکرد این مرکز و در جهت رصد مستمر افراد تحت پوشش مرکز مراقبت و ارزیابی مستمر خدمات ارائه شده به این افراد به منظور اطمینان از بازگشت این محکومان به زندگی شرافتمندانه، سامانه حمایت و مراقبت پس از خروج را راه اندازی می کند.

ماده ۱۶۹ - زندانی بیمار بی بضاعت که در وضعیت بیماری آزاد می شود و همچنین زندانی مستمند باید تا سه ماه پس از آزادی مورد حمایت انجمن قرار گیرد و چنانچه از کارافتاده یا ناتوان باشد، با توجه به مقررات حاکم و امکانات انجمن باید مورد حمایت قرار گیرد. انجمن و مرکز مراقبت در راستای برخورداری این افراد از خدمات سازمان های حمایت دولتی و عمومی، اقدام و پیگیری لازم را به عمل می آورند.

ماده ۱۷۰ - مددکار اجتماعی مؤسسه در راستای پوشش حمایتی از زندانیان، حداقل دو ماه پیش از آزادی آن ها اقدام های لازم نظیر آموزش های لازم به زندانیان در شرف آزادی، توسعه ارتباط با خانواده زندانیان، شناسایی موانع اصلی فعالیت سالم آن ها در جامعه، پیگیری تعیین حامی صلاحیت دار برای ایشان با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و روان شناختی آن ها با فعال سازی ظرفیت هایی نظیر دستگاه های مسئول، بخش خصوصی، نهادهای مردمی و خیرین برای این موانع، را اجرا می کند. این واحد از زندانیان بی بضاعت آزاد شده که قصد بازگشت به محل زندگی خود را دارند حمایت می کند. انجمن به درخواست رئیس مؤسسه هزینه عزیمت این قبیل زندانیان را به صورت تنخواه در اختیار مددکار قرار می دهد.

ماده ۱۷۱ - مرکز مراقبت در جهت بازاجتماعی شدن زندانیان آزاد شده با استفاده از ظرفیت تشکل های حمایتی مردم نهاد و سازمان های دولتی از قبیل سازمان بهزیستی کشور، مکان هایی را به منظور اقامت اختیاری زندانیانی که دوره حبس آن ها پایان یافته است، پیش بینی و تمهید می کند. در مدت حضور افراد در این مکان ها در ادامه برنامه های اصلاحی و تربیتی مؤسسه، فنون و مهارت های بازسازی با جامعه و خودداری از ارتکاب جرم به فرد متقاضی آموزش داده می شود و اقدامات حمایتی در راستای تسهیل در پیوند فرد با اجتماع و خانواده وی انجام می گیرد.

ماده ۱۷۲ (اصلاحی ۲۹، ۱۰، ۱۴۰۰) - مددکاران قضایی مؤسسه با هماهنگی و تحت نظارت واحد امور قضایی، خدمات معاضدت قضایی و مشاوره حقوقی را به طور رایگان به زندانیان ارائه می دهد. این خدمات شامل مواردی از قبیل ارائه مشاوره و ارشاد قضایی، همکاری با شورای حل اختلاف و اتخاذ تمهیدات لازم به منظور تحقق مذاکرات اصلاحی میان زندانی و شاکی، مراجعه به مراجع قضایی و مکاتبه با آنان در راستای رفع ابهامات مربوط به پرونده قضایی زندانی، آگاهی رسانی به زندانی از حقوق خود، تنظیم شکواییه، اعتراض، دادخواست و لوایح قضایی و پیگیری جهت بهره مندی زندانی از نهادهای ارفاقی و امتیازهای قانونی نظیر آزادی مشروط، نیمه آزادی و آزادی تحت نظارت سامانه های الکترونیکی، عفو، تعلیق اجرای مجازات و دیگر فرایندهای مربوط به دادرسی، صدور حکم و اجرای رأی است. تا زمان اصلاح تشکیلات سازمان و تأمین نیروی انسانی لازم، مددکاران اجتماعی وظایف مددکاران قضایی را به عهده دارند.

ماده ۱۷۳ - مرکز توسعه حل اختلاف با همکاری سازمان در مؤسسه ها به تعداد مورد نیاز شعب «شورای حل اختلاف ویژه امور زندانیان» را تشکیل می دهد. اعضای این شورا با بهره گیری از ظرفیت های موجود در راستای تحقق صلح و سازش بین زندانی و شاکی با مدعی خصوصی تلاش می کنند.

فصل چهارم - اشتغال و حرفه آموزی

ماده ۱۷۴ - به منظور توسعه برنامه های بازسازگاری، کاهش آسیب های حبس، کمک به رفع نیازهای مادی و معنوی محکومان و خانواده آن ها و خودکفایی و خوداشتغالی زندانیان، سازمان مکلف است با همکاری بنیاد تعاون، حتی المقدور امکان اشتغال تمامی زندانیان حاضر در مؤسسه های کیفری را که متقاضی اشتغال هستند، فراهم کند. در این راستا سازمان می تواند اعتبار مورد نیاز را از محل بودجه مصوب، کمک های انجمن یا درآمدهای بنیاد تعاون، کمک های مردمی و مانند آن، در چارچوب مقررات قانونی، تأمین کند و در جهت حرفه آموزی و اشتغال زندانیان به اموری که با اقتصاد بازار ارتباط مستقیم دارد (اشتغال مولد و پایدار)، متناسب با قابلیت ها و استعدادهای فردی به کار گیرد و همچنین نسبت به فراهم کردن مشوق های لازم با هدف به کارگیری و اشتغال زندانیان آزاد شده و رفع موانع تولید و اشتغال برای کارآفرینانی که نسبت به ایجاد اشتغال و خودکفایی مؤسسه های کیفری سرمایه گذاری و مشارکت می کنند و نیز کارآفرینانی که زندانی هستند اقدام کند. این اقدام ها و همچنین قراردادهایی که در این راستا منعقد می شود، باید با رعایت ضوابط و مقررات و عاری از انحصار و در راستای صیانت از حقوق زندانیان باشد.

تبصره ۱ - سازمان می تواند در راستای تأمین اعتبار برنامه های موضوع این ماده و در چارچوب مقررات حاکم، با بخش خصوصی یا دولتی مشارکت کند و همچنین زندانی را برای دریافت تسهیلات بانکی به بانک معرفی نماید. همچنین بنیاد به تقاضای سازمان مکلف به تأمین کمک های مالی در راستای اجرای این ماده است.

تبصره ۲ - مستند به تبصره ماده ۲ اساسنامه بنیاد تعاون زندانیان اصلاحی ۲۸/ ۳/ ۹۸ تمامی منافع، عواید و مازاد درآمدها نسبت به هزینه های بنیاد در حال و آینده صرف اشتغال و حرفه آموزی زندانیان، ارائه خدمات فرهنگی، ورزشی و رفاهی به آنان و کمک به معیشت خانواده هایشان و آزادی زندانیان می شود. اولویت ها جهت هزینه کرد این وجوه توسط سازمان تعیین می شود.

ماده ۱۷۵ - هر مؤسسه با هماهنگی مدیرکل زندان های آن استان، با لحاظ موارد امنیتی و حفاظتی، در سامانه اشتغال سازمان و تارنمای مؤسسه، امکانات و ظرفیت های موجود و توانایی ها و مهارت های زندانیان و امکان بکارگیری آنان در فرآیند اصلاحی رأی باز (اشتغال در مراکز حرفه آموزی و اشتغال و خارج از مؤسسه) و یا در کارگاه های واقع در زندان های بسته، نیمه باز، اقدام به اعلام ظرفیت های مؤسسه برای ایجاد زمینه اشتغال زندانیان متقاضی می نماید. دستگاه های اجرایی، مؤسسات و شرکت های دولتی و عمومی، بنیاد، انجمن، مؤسسه های خیریه و بنگاه های اقتصادی می توانند در محدوده شرایط اعلامی مؤسسه، درخواست خود را برای راه اندازی کارگاه های مورد نظر خود و به کارگیری گروهی یا انفرادی هر یک

از زندانیان، مشتمل بر نوع شغل و میزان حقوق مدنظر، در تارنمای مؤسسه ثبت نمایند. رئیس مؤسسه پس از بررسی، نسبت به رد یا تأیید درخواست اقدام می کند و دلایل آن باید در سامانه مربوط ثبت شود.

ماده ۱۷۶ - فهرست ظرفیت ها و عناوین شغلی موجود برای زندانیان (اعم از مشاغل نشسته، کارگاهی، خویش فرما و کارفرمایی) در بخش های مختلف مؤسسه یا خارج از آن در سامانه ثبت و از بدو حضور زندانی در بخش تشخیص مؤسسه یا در طول مدت حبس، به اطلاع همه زندانیان می رسد و زندانیان متقاضی، اولویت های خود را اعلام می کنند. سپس سازمان با توجه به تشخیص استعداد و مهارت و اطلاعات پرونده وضعیت زندانی و با لحاظ برنامه اصلاح و تربیت و درجه اعتباری و امکان حضور محکوم و تحقق نظارت بر وی، در هر یک از بخش ها، شغل متناسب برای زندانی را پیشنهاد می نماید. درخواست زندانی و پیشنهاد سامانه، در شورای طبقه بندی مؤسسه مطرح و زندانی بر اساس مصوبه شورای طبقه بندی و با رعایت مقررات، در یکی از کارگاه های داخل زندان نیمه باز، مراکز حرفه آموزی و اشتغال و یا هرگونه اشتغال (اعم از خویش فرمایی و کارفرمایی)، تحت نظارت سازمان در خارج از مؤسسه، به کار گمارده می شود.

اتخاذ تصمیم در خصوص اشتغال در زندان بسته، بدون نیاز به طرح در شورای طبقه بندی، بر عهده رئیس مؤسسه است.

ماده ۱۷۷ - در صورتی که بر اساس پرونده وضعیت، مشخص گردد که زندانی متقاضی، مهارت لازم برای اشتغال را ندارد، مؤسسه با لحاظ امتیازات و درجه اعتباری زندانی، شرایط را برای حرفه آموزی وی فراهم می کند و پس از گذراندن دوره های آموزشی و اخذ گواهی نامه مهارت فنی در رشته ها یا حرفه های ابلاغی از سوی سازمان به کار گمارده می شود. این گواهی نامه ها بدون ذکر محل تشکیل کلاس و زندانی بودن فرد صادر می شود.

ماده ۱۷۸ - زندانی می تواند با موافقت رئیس مؤسسه و با رعایت مقررات حاکم از جمله احترام به حقوق دیگر زندانیان، در اوقات فراغت در آسایشگاه به فعالیت های علمی، هنری و صنایع دستی اشتغال داشته باشد. مواد اولیه این فعالیت ها از طریق فروشگاه های مؤسسه در اختیار زندانی قرار می گیرد.

ماده ۱۷۹ - هرگاه زندانی نتواند با سرمایه خود اقدام به تهیه مواد اولیه و لوازم مربوط کند، این مواد و لوازم از طریق شرکت تعاونی کارکنان مؤسسه با انجمن و یا بنیاد و سایر شرکت های خصوصی و خیریه ها، تهیه و در اختیار وی گذاشته می شود. در این صورت پس از کسر هزینه تهیه لوازم اولیه، درصدی از سود حاصل شده به عنوان سهم سرمایه مطابق با عقد مضاربه، برداشت و به حساب سرمایه گذار واریز و بقیه به حساب زندانی منظور می شود.

ماده ۱۸۰ - در جهت حمایت از فروش تولیدات زندانیان و رونق بخشی به این نوع فعالیت ها، رئیس مؤسسه می تواند با نظارت بنیاد در چارچوب دستورالعمل مربوط، با مشارکت شرکت تعاونی کارکنان مؤسسه یا بخش خصوصی و خیریه ها و یا فروشگاه های مؤسسه یا انجمن، مبادرت به فروش تولیدات کند.

تبصره - سازمان در راستای رعایت غبطه زندانی و اصول انصاف، شفافیت و عدم انحصار، سامانه ای را برای فروش محصولات مذکور ایجاد می نماید، به گونه ای که در دسترس عموم مردم باشد و جزئیات کالای تولیدی زندانی در آن ثبت و امکان فروش مستقیم آن به صورت شفاف فراهم گردد.

ماده ۱۸۱ - اشتغال زندانی در کارگاه های بخش زندان نیمه باز مؤسسه، منوط به تقاضای وی، کسب درجه اعتباری لازم و تصویب شورای طبقه بندی است. کارگاه های محل اشتغال این زندانیان در داخل زندان بسته یا زندان نیمه باز همان مؤسسه و محل آسایشگاه آنان در بخش نیمه باز آن مؤسسه قرار دارد. محکوم شاغل در زندان نیمه باز پس از خروج از آسایشگاه باید در محل کار حضور یافته و به موقع مراجعت کند. وی در ساعات اشتغال حق خروج از محل کار را بدون اجازه مأمور مراقب ندارد. مسئولان مؤسسه باید بر عملکرد زندانی و زمان ورود و خروج وی در محل کار و آسایشگاه نظارت و مراتب را به نحو مکانیزه ثبت کنند.

ماده ۱۸۲ - اشتغال زندانی در «مرکز حرفه آموزی و اشتغال» یا هرگونه اشتغال در خارج از مؤسسه که تحت نظارت سازمان می باشد، منوط به کسب درجه اعتباری لازم و تصویب شورای طبقه بندی و اخذ تأمین مناسب برابر مقررات قانون آیین دادرسی کیفری توسط قاضی اجرا است. تعیین محل اشتغال، اقامت و استراحت و خوابگاه زندانی بر عهده شورای طبقه بندی است، عدم حضور در محل کار یا ترک آنجا و یا عدم مراجعه به خوابگاه، بدون اجازه قانونی، غیبت محسوب و به منزله فرار از زندان می باشد.

تبصره - اشتغال محکومان در نظام نیمه آزادی نیز می تواند مطابق شرایط مقرر در دادنامه و تحت نظارت مراکز نیمه آزادی در مراکز حرفه آموزی و اشتغال و یا خارج از مؤسسه که تحت نظارت سازمان است اجرا شود.

ماده ۱۸۳ - برای اشتغال زندانی در «مرکز حرفه آموزی و اشتغال» یا هرگونه اشتغال در خارج از مؤسسه که تحت نظارت سازمان می باشد. زندانی باید دارای محکومیت قطعی باشد و با لحاظ درجه اعتباری کسب شده، در محکومیت های حبس درجه ۳ و کمتر از آن، حداقل یک ششم حبس، و در محکومیت های حبس تعزیری بالاتر از ۱۵ سال، حداقل سه سال از مدت حبس را تحمل کرده باشد.

تبصره ۱ - ملاک محاسبه در میزان محکومیت برای لحاظ نصاب های پیش بینی شده در این ماده، مجموع محکومیت های قطعی و لازم الاجرائی است که جهت اجرا به مؤسسه ابلاغ شده است.

تبصره ۲ - محکومان جرایم غیرعمد و محکومان مالی و همچنین محکومانی که به علت عجز از پرداخت جزای نقدی در مؤسسه به سر می برند از شرط تحمل اولیه حبس معاف می باشند.

ماده ۱۸۴ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - زندانیان زیر از شرکت در فرآیند اصلاحی رأی باز (اشتغال در مراکز حرفه آموزی و اشتغال یا خروج از مؤسسه) ممنوع هستند:

الف (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - زندانیان محکوم به مجازات سالب حیات و زندانیان دارای حالت خطرناک

ب (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - زندانیان مربوط به جرایم سرقت مسلحانه، قاچاق مسلحانه، اخلاف در نظام اقتصادی کشور، تجاوز به عنف، دائر کردن مراکز فساد و فحشا، آدم ربایی، اسیدپاشی، جاسوسی و اقدام علیه امنیت داخلی و خارجی کشور که مجازات حبس آن ها درجه چهار و بالاتر باشد و همچنین محکومان جرایم مالی با وصف تعدد جرم و زندانیان دارای سابقه کیفری مؤثر، قبل از تحمل حداقل یک سوم میزان محکومیت.

پ (اصلاحی ۱۴۰۰، ۱۰، ۲۹) - زندانیانی که حین تحمل حبس یا در ایام مرخصی و یا به هنگام اشتغال و حرفه آموزی، مرتکب جرم عمدی جدید (به استثنای جرایم تعزیری درجه هفت و هشت) شوند، در نوبت اول شش ماه، در نوبت دوم، یک سال و در نوبت سوم دو سال از هرگونه حرفه آموزی و اشتغال در خارج از زندان محروم می شوند. این محرومیت با صدور حکم برائت از بین می رود و در مورد مرتکب غیبت غیرموجه نیز اعمال می گردد - زندانیانی که حین تحمل حبس یا در ایام مرخصی و یا به هنگام اشتغال و حرفه آموزی، مرتکب جرم عمدی جدید (به استثنای جرایم تعزیری درجه هفت و هشت) و یا غیبت غیرموجه شوند، در نوبت اول شش ماه، در نوبت دوم، یک سال و در نوبت سوم دو سال از هرگونه حرفه آموزی و اشتغال در خارج از زندان محروم می شوند.

تبصره - ممنوعیت این ماده، شامل محکومان نظام نیمه آزادی که مستلزم صدور رأی از سوی دادگاه است، نمی شود.

ماده ۱۸۵ - ضوابط نظام انگیزشی برای مشارکت فعال محکومان در امر اشتغال و همچنین نحوه محاسبه و پرداخت دستمزد روزانه با لحاظ درجه اعتباری و به تناسب درجه مهارت و کاردانی هر یک از آنان و میزان و نوع کاری که انجام می دهند، بر اساس دستورالعملی که به تصویب رئیس سازمان خواهد رسید، تعیین می شود. مزد زندانی شاغل در پایان هر ماه به حساب بانکی وی واریز می شود. به درخواست زندانی بخش معینی از مزد وی به حساب بانکی عائله تحت تکفل یا سرپرست آن ها و یا دیگر افراد واجب النفقه با معرفی وی واریز می شود. رئیس مؤسسه بر نحوه پرداخت دستمزد آنان نظارت مستمر دارد.

ماده ۱۸۶ - هنگام آزادی زندانی و پس از تصفیه حساب یا مؤسسه، موجودی حساب زندانی به وی تحویل می شود. همچنین در صورت انتقال زندانی به مؤسسه دیگر، مطالبات او پس از تصفیه حساب کامل به محل مؤسسه جدید حواله و انتقال داده می شود.

ماده ۱۸۷ - متقاضیان به کارگیری خدمات زندانی مکلف اند اقدام های زیر را انجام دهند:

الف - بیمه کردن زندانیان شاغل در قبال حوادث ناشی از کار؛

ب - رعایت مقررات ایمنی، حفاظتی و بهداشتی و بر اساس ضوابط و مقررات حاکم؛

پ - تنظیم صورت حساب مالی متناسب با اصول حسابداری؛

ت - ثبت و اعلام مستمر گزارش عملکرد، حضور و غیاب زندانی شاغل در خارج از مؤسسه به رئیس آن مؤسسه.

ماده ۱۸۸ - مسئولیت نظارت بر امور کارگاه ها و مؤسسه های صنعتی، کشاورزی و خدماتی از حیث نوع و میزان تولید، کیفیت و کمیت کار، خرید و فروش و انعقاد دیگر قراردادها و مسائل فنی و تخصصی و دیگر موارد بر عهده رئیس کارگاه یا مؤسسه است.

ماده ۱۸۹ - ساعت کار و استراحت زندانیان در کارگاه ها و مؤسسه های صنعتی، کشاورزی و خدماتی داخل یا خارج از مؤسسه با توجه به موقعیت محل و نوع و کیفیت کار، از طرف مسؤول کارگاه یا مؤسسه های صنعتی، کشاورزی و خدماتی با هماهنگی رئیس مؤسسه مطابق شیوه نامه مربوط، تعیین و اجرا می شود.

ماده ۱۹۰ - رئیس مؤسسه به صورت روزانه یا موردی، خود یا توسط بازرسان و ناظران مؤسسه با شرکتی به محل اشتغال زندانیان در داخل و خارج از مؤسسه، بر نحوه کار و ورود و خروج آنان به محل اشتغال نظارت می کند. کارکنان مؤسسه، بازرسان و ناظران نیز گزارش بازدید را نزد رئیس مؤسسه ارسال می کنند. وقایع در پرونده زندانی ثبت و تخلفات زندانیان در شورای انضباطی مطرح می گردد.

ماده ۱۹۱ - شورای طبقه بندی در صورت ضرورت و وجود امکانات لازم می تواند با تأیید قاضی اجرا نظارت بر محکومان شاغل در مراکز حرفه آموزی و اشتغال یا خارج از مؤسسه که تحت نظارت سازمان است را به مرکز مراقبت الکترونیکی واگذار کند. آن مرکز وضعیت نظارت و مراقبت الکترونیکی فرد تحت مراقبت را به رئیس مؤسسه گزارش می کند.

ماده ۱۹۲ - استفاده از تخصص زندانیان مانند پزشکان در صورتی که پروانه و مجوزهای قانونی آنان به لحاظ ارتکاب جرم لغو نشده باشد و نیز استفاده از مهارت حرفه ای و شغلی زندانیان در صورت نیاز مؤسسه و درخواست زندانی مجاز است و زندانی به ازای آن از امتیاز، نمره اعتباری و تسهیلات رفاهی و در صورت امکان از دستمزد بهره مند می شود رعایت اصول ایمنی، حفاظتی و بهداشتی و بیمه حوادث در محیط کار زندانیان الزامی است.

تبصره - به کارگیری زندانیان در امور نگهبانی، انتظامی و اداری مؤسسه یا دیگر دستگاه ها ممنوع است.

ماده ۱۹۳ - در اجرای ماده ۵ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی، مقررات این فصل حسب مورد نسبت به محبوسان موضوع ماده ۳ قانون پیش گفته که متقاضی کار هستند با قید اولویت نسبت به دیگر زندانیان اجرا می شود.

فصل پنجم - ارفاق های قانونی

مبحث اول - مرخصی

ماده ۱۹۴ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - در اجرای ماده ۵۲۰ قانون آیین دادرسی کیفری، محکوم در صورت رعایت ضوابط و مقررات مؤسسه کیفری، در برنامه های اصلاحی و تربیتی و کسب حداقل یکصد نمره از درجه اعتباری لازم، مطابق دستورالعمل موضوع تبصره ۵ ماده ۸۰ این آیین نامه، پس از اعلام شورای طبقه بندی ماهانه حداکثر سه روز از مرخصی برخوردار شود؛ معیارهای درجه اعتباری در خصوص مرخصی به شرح زیر است :

الف (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - امور انضباطی؛

۱ - رعایت مقررات و امور انضباطی زندان، هر ماه حداکثر بیست نمره؛

۲ - همکاری در برقراری نظم و انضباط و پیش گیری از تخلفات داخلی، هر ماه حداکثر بیست نمره؛

۳ - همکاری در کشف مواد مخدر و روان گردان و اشیای ممنوع، هر ماه حداکثر بیست نمره .

ب (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - فعالیت های مذهبی و قرآنی:

۱ - شرکت مستمر در نماز جماعت و دیگر مراسم مذهبی، هر ماه حداکثر سی نمره؛

۲ - شرکت در برنامه های مربوط به تواشیح، تلاوت، روخوانی، ترجمه، درک مفاهیم، حفظ قرآن یا نهج البلاغه، اخلاق و

عقاید، هر ماه حداکثر سی نمره و قبولی در آزمون این دوره ها هر دوره سی نمره و حفظ قرآن به ازاء هر جزء یکصد نمره؛

۳ - انتخاب در جشنواره قرآنی شهرستان، استان یا کشور و یا کسب رتبه در آن، هر کدام یکصد امتیاز؛

۴ - شرکت در دوره احکام سطوح یک و دو، هر ماه حداکثر ده نمره و قبولی در آزمون به ازای هر سطح سی نمره.

پ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - فعالیت های فرهنگی، هنری و ورزشی:

۱ - همکاری در انجام فعالیت های فرهنگی و هنری هر ماه حداکثر بیست نمره؛

۲ - شرکت در هر دوره کتابخوانی و شعرخوانی، حداکثر بیست نمره؛

۳ - شرکت در کلاس های فرهنگی، هنری و ورزشی، هر ماه حداکثر بیست نمره؛

۴ - کسب رتبه در هر یک از جشنواره های فرهنگی، هنری یا مسابقات ورزشی اعم از شهرستان، استان یا کشور، سی نمره؛

۵ - شرکت در برنامه ها و دوره های تعزیه خوانی و شاهنامه خوانی، حداکثر بیست نمره.

ت (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - فعالیت های علمی و تحصیلی:

۱ - اشتغال به تحصیل در هر یک از مقاطع تحصیلی، هر ماه ده نمره؛

۲ - قبولی در هر یک از مقاطع تحصیلی، یکصد نمره امتیاز؛

۳ - شرکت در هر یک از دوره های تربیت معلم، آموزشکاری یا مربیگری درون زندان، حداکثر بیست نمره؛

۴ - اخذ گواهی در هر یک از دوره های تربیت معلم، آموزشکاری یا مربیگری، چهل نمره؛

۵ - تدریس در هر یک از امور آموزشی، فرهنگی و ورزشی، هر ماه سی نمره؛

۶ - پذیرش و ادامه تحصیل در دانشگاه با آزمون یکصد نمره و بدون آزمون، پنجاه نمره؛

۷ - فراگیری زبان های خارجی، به ازای قبولی در هر سطح پنجاه نمره.

ث (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - مهارت های فنی، حرفه ای و اجتماعی:

۱ - شرکت در کلاس های فنی و حرفه ای، هر ماه حداکثر ده نمره؛

۲ - اخذ گواهی فنی و حرفه ای، به ازای هر رشته پنجاه نمره؛

۳ - اشتغال به کار در کارگاه ها و انجام امور خدماتی داخل زندان، هر ماه حداکثر چهل نمره؛

۴ - شرکت در دوره مهارت های زندگی، به ازای هر مهارت پنج نمره و حداکثر پنجاه نمره و اخذ گواهی های مربوط به ازای

هر مهارت ده نمره و حداکثر یکصد نمره؛

۵ - شرکت در جلسات و کلاس های مشاوره و روان درمانی، هر ماه حداکثر بیست نمره.

ج (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - ترک اعتیاد:

۱ - حضور در برنامه ها و دوره های ترک اعتیاد مانند دوره درمان نگهدارنده یا ام. ام. تی و مصرف داروهای آن، به ازای هر

ماه ده نمره و حداکثر یکصد نمره؛

۲ - همکاری به عنوان آموزش دهنده برنامه آموزش همسانان با تأیید بهداری، هر ماه ده نمره و حداکثر یکصد نمره؛

۳ - ترک کامل سیگار، یکصد نمره؛

۴ - ترک کامل اعتیاد به مواد مخدر و روان گردان با تأیید بهداری زندان، یکصد نمره.

چ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - همکاری در اجرای حکم:

۱ - پرداخت جزای نقدی به ازای هر یک درصد از کل مبلغ ده نمره؛

۲ - اخذ رضایت شاکی حداکثر یکصد نمره.

ح (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - دیگر اقدامات و فعالیت های پیش بینی نشده در این ماده به تشخیص شورای طبقه بندی، حداکثر پنجاه نمره .

تبصره ۱ - تحصیل امتیازات مذکور حسب مورد منوط به اخذ گواهی از سوی واحدهای مربوط و تأیید رئیس مؤسسه کیفری است.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - محکومان مرد دارای شصت سال سن و بالاتر و زن دارای بیش از پنجاه و پنج سال سن، زنان سرپرست خانوار بر اساس گواهی مستند، مادران دارای فرزند کمتر از پانزده سال سن، زندانیان دارای بیماری های مسری خطرناک یا صعب العلاج و ایثارگران و ناتوانان با کسب حداقل پنجاه نمره با رعایت دیگر شرایط از مرخصی موضوع این ماده بهره مند می شوند.

تبصره ۳ - معیارهای مندرج در این ماده در چارچوب تبصره ۵ ماده ۸۰ این آیین نامه قابل تکمیل و ارتقا است.

ماده ۱۹۵ - محکومانی که به موجب قانون مشمول مقررات تعلیق اجرای مجازات نمی شوند، پس از تحمل یک سوم از میزان مجازات، در صورت کسب درجه اعتباری لازم، با رعایت شرایط مندرج در دستورالعمل تبصره ۵ ماده ۸۰ این آیین نامه و به تشخیص دادستان می توانند در هر چهار ماه حداکثر پنج روز از مرخصی برخوردار شوند.

ماده ۱۹۶ - در موارد بیماری حاد یا فوت همسر یا بستگان نسبی و سببی درجه یک از طبقه اول و یا ازدواج فرزندان، به تشخیص دادستان و بدون نیاز به کسب درجه اعتباری معین، زندانی می تواند حداکثر تا پنج روز از مرخصی استفاده کند. در صورت عجز از فراهم کردن تأمین کیفری، اعزام محکوم به مرخصی تحت مراقبت مأموران، یک روز در ماه و به مدت ده ساعت بلامانع است. تعدد هر یک از وقایع فوق مانع از اعطای مجدد مرخصی موضوع این ماده نیست.

ماده ۱۹۷ - رئیس قوه قضاییه می تواند به مناسبت های مالی و مذهبی، حداکثر دو بار در سال به زندانیان واجد شرایط مرخصی اعطا کند. سازمان حسب اقتضاء جهت اجرای این ماده، پیشنهادات لازم را به رئیس قوه قضاییه ارائه می نماید.

ماده ۱۹۸ - در مواردی که محکوم دارای شاکی خصوصی است و به تشخیص دادستان یا قاضی اجرا، اعطای مرخصی ترمیمی می تواند در جلب رضایت شاکی مؤثر باشد، زندانی می تواند علاوه بر مرخصی مذکور در مواد ۱۹۴ و ۱۹۵ پس از سپردن تأمین مناسب، در طول مدت حبس یک نوبت دیگر و حداکثر به مدت هفت روز از مرخصی استفاده کند. در صورتی که محکوم بتواند بخشی از خسارات شاکی را پرداخت یا رضایت او را جلب کند، این مرخصی فقط برای یک نوبت دیگر به مدت هفت روز تمدید می شود.

تبصره - در خصوص محکومان حقوقی که صرفاً در اجرای ماده ۳ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی در حبس هستند، به منظور فراهم شدن موجبات پرداخت محکوم به، قاضی اجرا می تواند هر سه ماه یک نوبت با اخذ تأمین از محکوم، حداکثر به مدت ده روز به وی مرخصی اعطاء کند. در این صورت مراتب به اطلاع دادگاه صادرکننده حکم خواهد رسید. در صورت پرداخت قسمتی از محکوم به در مدت مرخصی، مدت یاد شده به تشخیص قاضی اجرا قابل تمدید است. همچنین برای حضور در جلسه دادگاه، به محکومانی که امکان استفاده از مرخصی را دارند، با اخذ تأمین مرخصی اعطا می شود تا لزومی به اعزام و بدرقه آن ها که موجب اطاله دادرسی است، نباشد.

ماده ۱۹۹ - در اعطای مرخصی، فاصله محل سکونت زندانی تا محل تحمل کیفر وی به تناسب راه، مورد لحاظ قرار می گیرد.
ماده ۲۰۰ (اصلاحی ۱۰/۲۹/۱۴۰۰) - چنانچه زندانی در طول دوره محکومیت و به شرط دارا بودن شرایط لازم برای اعطای مرخصی، از مرخصی مواد ۱۹۴، ۱۹۵ و ۱۹۷ این آیین نامه بهره مند نشده باشد، این مرخصی ها ذخیره می شود و در طول دوران محکومیت قابل استفاده است. چنانچه با احتساب مرخصی های ذخیره و مدت باقی مانده از حبس، محکومیت خاتمه یافته تلقی شود، زندانی می تواند با لحاظ درجه اعتباری مکتسبه و چنانچه به علت قانونی دیگری بازداشت نباشد، بدون تودیع تأمین از مرخصی پایان حبس استفاده کند.

ماده ۲۰۱ - در مواردی که تعداد زندانیان یک مؤسسه به حد غیرقابل قبول برسد (بیش از دو برابر ظرفیت اسمی) و همچنین در مواقع بحرانی و بروز حوادث غیرمترقبه یا شیوع بیماری های خطرناک مسری و مانند آن، مراتب جهت اتخاذ تدابیر مقتضی تا رفع حالت ضرورت از سوی رئیس سازمان به رئیس قوه قضائیه اعلام می شود.

ماده ۲۰۲ (اصلاحی ۱۰/۲۹/۱۴۰۰) - قاضی اجرا پس از اخذ نظر شورای طبقه بندی مبنی بر واجد شرایط بودن زندانی و با اخذ تأمین مناسب، مرخصی اعطا می کند. در صورت تمدید مرخصی زندانی، مراتب با قید فوریت به مؤسسه منعکس می شود. در خصوص محکومانی که باقیمانده محکومیت آن ها کمتر از چهار ماه است به تشخیص قاضی اجرای احکام و با صدور یکی از قرارهای تأمین کیفری موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ)، (ت)، (ث)، (ج) و (چ) ماده ۲۱۷ قانون آیین دادرسی کیفری و در چارچوب مقررات قانونی به مرخصی اعزام می شوند.

ماده ۲۰۳ - دادستان و قاضی اجرا می توانند خود یا به پیشنهاد شورای طبقه بندی برای زندانیانی که به مرخصی اعزام می شوند، تکالیفی از قبیل معرفی نوبه ای به مراجع انتظامی و یا عدم حضور در برخی از اماکن مقرر دارند.

ماده ۲۰۴ - مدت مرخصی زندانی جزء مدت محکومیت وی محسوب می شود.

ماده ۲۰۵ - روزهای غیبت داخل در مدت محکومیت محاسبه نخواهد شد. در صورت صدور قرار منع تعقیب یا حکم برائت راجع به اتهام غیبت از مرخصی، ایام غیبت، جزء مدت محکومیت محاسبه می شود.

ماده ۲۰۶ - چنانچه زندانی پس از اتمام مرخصی، غیبت کند، رئیس مؤسسه مراتب را در اسرع وقت و حداکثر ظرف بیست و چهار ساعت برای اقدام قانونی مربوط به ضبط تأمین، دستگیری زندانی و عودت وی به مؤسسه، به مقام صادر کننده مرخصی

گزارش و همزمان نسبت به اعلام جرم به دادستان یا رئیس حوزه قضایی اقدام می کند. مقام قضایی نتیجه اقدام های مربوط به ضبط تأمین و رسیدگی به پرونده غیبت را برای درج در پرونده به مؤسسه اعلام می کند.

ماده ۲۰۷ (اصلاحی ۱۰، ۲۹-۱۴۰۰) غیبت زندانی پس از پایان مدت مرخصی در نوبت های اول و دوم و سوم یا بعد از آن به ترتیب موجب سه ماه و شش ماه و یک سال محرومیت از مرخصی است؛ مگر آن که شورای طبقه بندی تنبه وی را احراز کند و دادستان نیز با اعطای مرخصی موافقت نماید.

ماده ۲۰۸ (اصلاحی ۱۰، ۲۹-۱۴۰۰) ارتکاب جرم عمدی به استثنای جرایم تعزیری درجه هفت و هشت، در حین حبس یا در ایام مرخصی و یا به هنگام اشتغال و حرفه آموزی در خارج از مؤسسه، موجب شش ماه محرومیت از مرخصی در نوبت اول، یک سال در نوبت دوم و دو سال در نوبت سوم یا بعد از آن است.

ماده ۲۰۹ - مرخصی های پیش بینی شده در این فصل مانع یکدیگر نیست، در هر حال جمع مرخصی های زندانی در هر فصل، بیش از یک ماه، نخواهد بود. اعطای مرخصی به زندانیان شاغل در مراکز حرفه آموزی و اشتغال، نباید با توافق نامه مؤسسه با بخش خصوصی، در تعارض باشد.

مبحث دوم - ملاقات

ماده ۲۱۰ - به منظور حفظ پیوند خانوادگی، ایفای تکلیف شرعی صله رحم و رعایت حقوق زندانی و خانواده او، مؤسسه تمهیدات لازم را برای ملاقات زندانی با همسر، فرزندان، پدر و مادر، خواهر و برادر و همچنین پدر و مادر همسر فراهم می آورد. ملاقات دیگر بستگان و دوستان، خواهان و شاکی با زندانی، به صورت کابینی، به درخواست هر یک از ایشان، با موافقت مدیرکل زندان های استان یا قاضی اجرا و یا رئیس مؤسسه امکان پذیر است.

تبصره ۱ - مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه و سازمان نسبت به ایجاد امکان دریافت نوبت ملاقات به صورت الکترونیکی و برابر ضوابط قانونی و برنامه اعلامی هر مؤسسه اقدام می نمایند.

تبصره ۲ - به منظور احراز هویت صحیح ضروری است مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه نسبت به امکان مشاهده تصویر و اطلاعات مهم مراجعان شامل سن، نام و نام خانوادگی و مندرج در سامانه ثنا اقدام نماید به نحوی که بدون نیاز به مشاهده اصل کارت شناسایی، امکان هویت سنجی سیستمی وجود داشته باشد.

ماده ۲۱۱ - در صورت ممنوع الملاقات بودن متهم، مدت و چگونگی آن به صورت کتبی توسط مقام قضایی به مؤسسه اعلام می شود، رئیس مؤسسه مکلف است اسامی زندانیانی که به دستور مقام قضایی بیش از یک ماه ممنوع الملاقات بوده اند را نزد مرجع قضایی رسیدگی کننده و حسب مورد نزد دادستان یا رئیس حوزه قضایی بخش مربوط ارسال کند.

ماده ۲۱۲ - مدت ملاقات زندانیان به صورت ملاقات عمومی (کابینی) بیست تا سی دقیقه، حضوری سی تا شصت دقیقه، خصوصی چهار تا دوازده ساعت و ملاقات الکترونیکی (مجازی) پنج تا سی دقیقه است. مدت ملاقات طبق نظر رئیس مؤسسه یا قاضی اجرا تا دو برابر قابل افزایش است.

تبصره - شیوه اجرای ملاقات الکترونیکی (مجازی) بر اساس دستورالعمل مربوط خواهد بود.

ماده ۲۱۳ - ملاقات عمومی (کابینی) زندانیان به صورت هفتگی است و برنامه زمان بندی آن اعم از روز و ساعت به صورت فصلی یا سالانه برای هر مؤسسه مشخص و به تصویب مدیرکل زندان های استان می رسد.

تبصره ۱ - در صورتی که خانواده یا اقوام زندانی که از شهرستان های دیگر به مؤسسه مراجعه می کنند از برنامه زمانی ملاقات مطلع نباشند، رئیس مؤسسه می تواند ملاقات خارج از برنامه را اجازه دهد.

تبصره ۲ - در صورت وجود بیماری مسری یا همه گیری بیماری های گوارشی یا تنفسی، رئیس مؤسسه می تواند با نظر واحد بهداشت و درمان و موافقت مدیرکل زندان های استان ملاقات حضوری و خصوصی را به صورت موقت تا زمان عادی شدن شرایط متوقف کند.

ماده ۲۱۴ - به جز ملاقات عمومی که برای همه زندانیان یکسان است، دیگر اقسام ملاقات در چارچوب این آیین نامه به صورت تشویقی اعطا می شود و زندانیانی که ضمن رعایت حسن اخلاق و رفتار، در برنامه های اصلاحی و تربیتی مؤسسه از جمله اشتغال، حرفه آموزی، آموزشی، فرهنگی و ورزشی مشارکت داشته، با کسب درجه اعتباری لازم، از این امتیاز برخوردار می شوند.

ماده ۲۱۵ - به درخواست زندانی و موافقت همسر و خانواده وی و تأیید مؤسسه، ملاقات خصوصی با خانواده شامل والدین یا همسر و فرزندان با رعایت موازین شرعی و امنیتی در مکان خاصی انجام می گیرد که به این منظور اختصاص یافته و دارای امکانات لازم است.

ماده ۲۱۶ - ملاقات وکیل دادگستری با موکل زندانی با ارائه وکالت نامه رسمی به رئیس مؤسسه یا مسئول ملاقات و در صورت امکان در اتاق مخصوص و مجزا از محل ملاقات عمومی انجام می شود. در صورت ممنوع الملاقات بودن زندانی، ملاقات با نظر و دستور مقام قضایی مربوط خواهد بود. همچنین تنظیم قرارداد وکالت به تقاضای زندانی با دستور رئیس مؤسسه صورت می گیرد. سازمان مکلف است با همکاری مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه امکانی فراهم آورد تا تنظیم و امضاء قرارداد وکالت به صورت الکترونیکی، برای زندانیان، از طریق سامانه خدمات الکترونیکی قضایی، انجام شود.

تبصره ۱ - ملاقات محکومان امنیتی و کلیه متهمان با وکلای خود، منوط به تأیید قرارداد وکالت توسط مرجع قضایی مربوط است.

تبصره ۲ - در صورت موافقت مدیرکل زندان های استان و با نظر رئیس مؤسسه، کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان و مشاوران خانواده قوه قضاییه می توانند با هزینه خود دفتری جهت ملاقات وکلا با موکلان خود احداث و تجهیز کنند.

ماده ۲۱۷ - در اجرای تبصره ۲ ماده ۲۳۶ قانون آیین دادرسی کیفری، درخواست ملاقات نماینده سیاسی کنسولی و یا حافظ منافع با زندانیان دارای تابعیت خارجی، توسط وزارت امور خارجه به دادستانی کل کشور اعلام می شود تا بر اساس تصمیم آن مرجع مطابق مقررات اقدام شود.

ماده ۲۱۸ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰)- ملاقات زندانی که دارای تابعیت خارجی است، با حضور نماینده حفاظت و اطلاعات مؤسسه و مترجم مورد اطمینان انجام می شود، مگر آن که مکالمه به زبان فارسی صورت پذیرد. مکالمه باید با صدای رسا باشد و چنانچه فرد ناظر موضوع مذاکره طرفین را بر خلاف مقررات تشخیص دهد، فوری به ملاقات پایان می دهد و موضوع را به رئیس مؤسسه گزارش می کند. در صورت استفاده از مترجم، پرداخت دستمزد وی بر عهده سازمان است.

تبصره (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰)- اجرای حکم ملاقات این ماده نسبت به تبعه خارجی (اعم از متهم و محکوم) در جرائم امنیتی منوط به اخذ نظر دادستان مرکز استان است.

ماده ۲۱۹ - سالن انتظار برای استقرار ملاقات کنندگان باید به دوربین مداربسته، محل تحویل امانات، سرویس بهداشتی، تجهیزات تهویه و گرمایشی و سرمایشی مناسب، فروشگاه و دیگر امکانات رفاهی مجهز باشد و ملاقات کنندگان از مسیر مخصوص به محل ملاقات هدایت شوند.

ماده ۲۲۰ - پرداخت وجه نقد به زندانی توسط ملاقات کننده یا هر فرد دیگر تنها باید از طریق واریز به حساب وی انجام شود و کارکنان مؤسسه به هیچ وجه مجاز به دریافت وجه برای پرداخت آن به زندانی و یا واریز به حساب وی نیستند.

ماده ۲۲۱ - تبادل نامه یا هر شیء دیگر بین زندانی و ملاقات کننده ممنوع است و در صورت عدم رعایت، مأمور ملاقات به محض اطلاع، ضمن جلوگیری از ادامه ملاقات و توقیف اشیای مذکور، مراتب را با تنظیم صورت مجلس به رئیس مؤسسه گزارش می کند. در صورت مجرمانه بودن نگهداری، حمل یا تبادل اشیای مذکور، مراتب به مرجع قضایی گزارش می شود و در غیر این صورت، در پایان ملاقات به ملاقات کننده مسترد می شود. وسایل یا اشیای مجاز برای تحویل به زندانی یا ملاقات کننده با تأیید رئیس و نظارت کارکنان مؤسسه، در داخل مؤسسه و مکانی خارج از محل ملاقات تحویل و رسید اخذ می شود.

ماده ۲۲۲ - رئیس مؤسسه موجبات ملاقات حضوری اعضای خانواده با زندانی بستری شده در مراکز درمانی مؤسسه یا خارج از آن را با رعایت ملاحظات امنیتی و حفاظتی و با نظر مرکز درمانی و پزشک معالج فراهم می آورد. در جرایم مستوجب سلب حیات، حبس تعزیری درجه یک و حبس ابد حدی، جرایم اقتصادی دارای مجازات تعزیری درجه چهار و بالاتر، جرایم علیه امنیت، آدم ربایی، سرقت های مسلحانه، قاچاق عمده مواد مخدر و روان گردان و اسیدپاشی، ملاقات منوط به اخذ موافقت دادستان یا رئیس دادگاه بخش مربوط است. همچنین رعایت مقررات این فصل در خصوص تحویل وسایل یا اشیاء به زندانی موضوع این ماده یا ملاقات کننده با وی الزامی است.

مبحث سوم - ارتباط با خارج از مؤسسه و ارسال مراسلات و شکایات زندانی

ماده ۲۲۳ - رئیس مؤسسه با همکاری شرکت مخابرات و مرکز تلفن منطقه نسبت به نصب تلفن همگانی هوشمند در داخل مؤسسه و در محل مناسب اقدام می کند تا زندانی بتواند بر اساس میزان امتیاز رفاهی مکتسبه و با رعایت ضوابط و پرداخت هزینه با خانواده، بستگان و وکیل خود تماس برقرار کند. این خطوط ارتباطی باید به نحوی تنظیم شود که در ابتدا و انتهای مکالمه تلفنی، مکان تماس به مخاطب اعلام شود.

ماده ۲۲۴ - ضوابط نحوه دسترسی، استفاده و برقراری تماس تلفنی زندانیان بر اساس دستورالعمل مربوط خواهد بود مؤسسه موظف است دسترسی زندانیان را از طریق تلفن به بخش های نظارتی از قبیل مدیرکل، رؤسای ادارات بازرسی، حفاظت و اطلاعات زندان های استان، رئیس مؤسسه و سامانه ارتباطات مردمی سازمان برقرار کند.

ماده ۲۲۵ - چنانچه گزارش و شکایتی مبنی بر مزاحمت تلفنی یا هرگونه اقدام مجرمانه از طریق تلفن از داخل مؤسسه نسبت به شکات یا مقام های قضایی و یا هر فرد دیگر به مؤسسه واصل شود، در صورت احراز صحت آن، زندانی متخلف علاوه بر معرفی به مرجع قضایی، به مدت دو ماه از حق تماس تلفنی محروم می شود و در صورت تکرار، علاوه بر محرومیت از تماس تلفنی برای مدت چهار ماه، پس از اتمام دوره محرومیت نیز ارتباط وی با بیرون از طریق تماس تلفنی، به حداکثر دو خط تلفن از بستگان و یک نوبت در هفته محدود خواهد شد.

تکرار تخلف برای نوبت سوم موجب محرومیت دائم از تماس تلفنی تا پایان مدت تحمل محکومیت است مگر آن که قاضی اجرا پس از گذشت حداقل یک سال از شروع محرومیت در نوبت سوم، با احراز تنبّه زندانی، تماس تلفنی با بستگان را با لحاظ محدودیت مقرر برای نوبت دوم تخلف، بلامانع تشخیص دهد.

ماده ۲۲۶ - ارتباط تلفنی زندانی تنها از طریق تلفن عمومی انجام می شود و زندانی مجاز به استفاده از تلفن همراه نیست. چنانچه مأموران و کارکنان مؤسسه تلفن همراه در اختیار زندانی قرار دهند، حسب مورد تحت پیگرد انضباطی، اداری یا قضایی قرار می گیرند.

ماده ۲۲۷ - چنانچه زندانی از ملاقات ممنوع نشده باشد می تواند هر هفته دو نامه به بستگان، دوستان، وکیل خود و مقام های قضایی و در هر ماه یک نامه به مقام های رسمی کشور با رعایت موازین شرعی و قانونی بنویسد. نامه های مذکور با حضور مسئول قسمت ارسال نامه ها، به امضاء و اثر انگشت زندانی رسیده و پس از گواهی مسئول مربوط به مهر مؤسسه ممهور و پس از ثبت ارسال می شود. در موارد ضروری با تشخیص رئیس مؤسسه، ارسال نامه مازاد بر حد نصاب فوق بلامانع است. زندانی که از ملاقات ممنوع است می تواند با اجازه دادستان یا مقام قضایی رسیدگی کننده، به خانواده و وکیل رسمی خود نامه سرگشاده نوشته و پس از تأیید مقام قضایی ارسال کند.

تبصره ۱ - لوایح و درخواست های مربوط به پرونده قضایی زندانی از شمول این محدودیت ها خارج است و مؤسسه باید امکان ارسال این مکاتبات را به هر تعداد فراهم کند. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه با همکاری سازمان شرایطی را فراهم می کند که لوایح و درخواست های زندانی از طریق دفتر خدمات الکترونیک قضایی یا سامانه هوشمند برخط به مراجع قضایی مربوط واصل و در سوابق زندانی ثبت شود. نحوه پاسخگویی و انعکاس نتیجه نیز با رعایت سلسله مراتب اداری مورد رصد و ارزیابی قرار می گیرد.

تبصره ۲ - رئیس مؤسسه نامه های متضمن امر مهم که اطلاع مقام های قضایی یا امنیتی از آن ضروری است را با قید فوریت و به منظور اقدام مقتضی برای مراجع قضایی یا امنیتی مربوط ارسال می کند و یا جهت اقدام نسبت به این نامه ها هماهنگی لازم را با این مراجع به عمل می آورد.

ماده ۲۲۸ - نامه های متضمن مطالب خلاف عفت عمومی با اخلاق حسنه، الفاظ رکیک، مستهجن و همچنین عبارات متضمن عناوین مجرمانه از قبیل تهدید، توهین یا افترا و یا موجب هتک حرمت اشخاص، عرض حال های ناموجه و مکرر درباره موضوع هایی که از پیش مورد رسیدگی قرار گرفته و تهیه و ارسال آن ها صرفاً به منظور مزاحمت باشد، به دستور رئیس مؤسسه توقیف و از ارسال آن ها خودداری می شود و نویسنده نامه حسب مورد تحت پیگرد انضباطی یا قضایی قرار می گیرد.

ماده ۲۲۹ - متن نامه زندانیان باید با خط خوانا و قابل فهم و به زبان فارسی نوشته شود و مفاد آن به اوضاع و احوال خانوادگی و شخصی و جریان پرونده مربوط به نویسنده نامه مرتبط باشد.

ماده ۲۳۰ - نامه های به زبان غیرفارسی اتباع خارجی به طریق مقتضی ترجمه و در صورت بلامانع بودن ارسال آن به مقصد، در این خصوص اقدام می شود. ترجمه این نامه ها تحت مدیریت مدیرکل زندان های استان انجام و یک نسخه از تصویر نامه به همراه متن ترجمه شده آن در پرونده مربوط نگهداری می شود.

ماده ۲۳۱ - نامه های زندانیان تبعه بیگانه خطاب به نماینده سیاسی و کنسولی دولت خود یا حافظ منافع آن از طریق وزارت امور خارجه مطابق مواد قبلی و از طریق اداره کل زندان های استان ارسال می شود.

ماده ۲۳۲ - مرسوله هایی که توسط پست برای زندانیان ارسال می شود، به وسیله مأموران مجرب و مورد وثوق مؤسسه تحویل گرفته و در مکانی مجهز به دوربین، بازدید و در صورت عدم ممنوعیت به زندانی تحویل می شود. چنانچه مرسوله از اشیایی باشد که نگهداری آن جرم محسوب می شود، مرسوله ارسالی توقیف و مراتب به مرجع قضایی صلاحیت دار گزارش می شود و چنانچه نگهداری آن جرم نیست، ولی نگهداری آن ها در داخل مؤسسه ممنوع باشد، نزد فرستنده عودت می شود و یا جزء اموال زندانی محسوب و تا زمان آزادی و نگهداری می شود.

❖ بخش چهارم - اجرای حکم

فصل اول - نحوه اجرای مجازات

ماده ۲۳۳ - در اجرای ماده ۵۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری، قاضی اجرا باید نوع جرم یا جرایم ارتكابی، میزان محکومیت حبس و سایر مجازات ها، نوع و ارزش مال موضوع محکومیت مالی یا رد مال ناشی از جرم، میزان دقیق مبلغ دیه، دستور صریح مبنی بر بازداشت محکوم مالی، دستور صریح مبنی بر تبدیل جزای نقدی به حبس و مدت بازداشت بدل از جزای نقدی، میزان مجازات قابل اجرا در صورت تعدد مجازاتها، ایام بازداشت قبلی، و تاریخ آزادی را به طور دقیق به مؤسسه اعلام کند. چنانچه رئیس مؤسسه به هر طریقی از مواردی مانند عدم احتساب ایام بازداشت قبلی اطلاع حاصل کند، بلافاصله مراتب را به قاضی اجرا اعلام می کند.

ماده ۲۳۴ - به منظور برخورداری متهمان و محکومان از حمایت ها و ارفاق های قانونی، مراجع قضایی در برگ بازداشت یا برگ اعلام محکومیت درجه قانونی جرم را درج و تصویر آراء و هرگونه تغییرات در وضعیت قضایی زندانیان را به مؤسسه منعکس می کنند. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه با تأمین زیرساخت های فنی لازم، امکان دسترسی به آراء و تغییرات ایجاد شده در پرونده زندانیان را برای مؤسسه های کیفری فراهم می کند. سازمان نیز با به روزرسانی، پشتیبانی و ارتقاء سامانه ثبت اطلاعات زندانیان، خطای انسانی را به حداقل می رساند و امکان گزارش گیری لازم جهت اعمال تأسیسات حقوقی و شناسایی زندانیان واجد شرایط بهره مندی از ارفاق های قانونی را به نحو هوشمند فراهم می کند.

ماده ۲۳۵ - چنانچه محکوم پیش از صدور حکم قطعی به جزای نقدی یا شلاق تعزیری به دلیل اتهام یا اتهام های مطرح در همان پرونده بازداشت شده باشد، این مدت بر اساس مواد ۲۷ قانون مجازات اسلامی و ۵۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری محاسبه و از میزان محکومیت وی کسر می شود. در صورت متعدد بودن مجازات ها، روزهای بازداشت قبلی به ترتیب در مورد حبس، شلاق و جزای نقدی محاسبه می شود.

ماده ۲۳۶ - چنانچه در اعلام محکومیت قطعی به مؤسسه، علاوه بر مجازات حبس، محکومیت دیگری مانند رد مال، دیه، جزای نقدی یا شلاق نیز ذکر شده باشد. واحد امور قضایی در اجرای ماده ۲۵۶ این آیین نامه اقدام در صورت عدم وصول دستور صریح قضایی مؤسسه پس از اتمام حبس مکلف به آزاد کردن محکوم است مگر آن که مقام قضایی مربوط دستور صریح بر ادامه بازداشت یا تحویل زندانی به دیگر مراجع را صادر کند.

ماده ۲۳۷ - در اجرای مجازات جزای نقدی، قاضی اجرا مکلف است ترتیبات مقرر در ماده ۵۲۹ قانون آیین دادرسی کیفری را برای اجرای مجازات اعمال کند و هرگاه اجرای این مجازات به طریق مذکور ممکن نشود، در صورت تبدیل این مجازات به حبس، مراتب را جهت اجرا به مؤسسه اعلام کند. در این صورت هرگاه بازداشت بدل از جزای نقدی توأم با مجازات حبس باشد، بازداشت مذکور از تاریخ اتمام حبس آغاز می شود.

ماده ۲۳۸ - چنانچه زندانی به صورت توأمان دارای دو محکومیت به حبس حدی و تعزیری لازم الاجرا باشد، ابتدا حبس حدی اجرا می شود و چنانچه اجرای حبس حدی با مانعی مانند پذیرش اعاده دادرسی مواجه شود و یا به هر علت دیگر اعم از صدور

قرار یا حکم برائت، اجرای آن منتفی شود، از تاریخ ابلاغ محکومیت لازم الاجرای تعزیری به زندان، اجرای حبس تعزیری آغاز می شود. در صورت رفع مانع موقت، اجرای حبس تعزیری متوقف و حبس حدی اجرا می شود.

تبصره - موضوع فوق در خصوص محکومیت های تعزیری متعدد (که قابل ادغام نباشد) نیز قابل تسری است، لیکن در صورت رفع مانع موقت حبس تعزیری اول، موجبی برای توقف محکومیت تعزیری در حال اجراء نمی باشد.

ماده ۲۳۹ - در صورت اعلام محکومیت های کیفری متعدد، رئیس مؤسسه ضمن اعلام به قاضی اجراء محکومیت های حبس را به ترتیب تاریخ ابلاغ اجرا می کند و تا پیش از اجرای کامل حکم اولیه، محکومیت بعدی قابل اجرا نیست. چنانچه در اجرای قانون محکومیت های متعدد تجمیع شود، مطابق همان حکم اقدام می شود. روزهای بازداشت قبلی مربوط به هر قرار تأمین کیفری فقط در محکومیت ناظر به همان پرونده لحاظ می شود.

ماده ۲۴۰ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - هرگاه متهم با صدور قرار تأمین کیفری در بازداشت باشد و به موجب حکم غیرقطعی به حبس، شلاق تعزیری و یا جزای نقدی محکوم شود، مقام قضایی که پرونده تحت نظر اوست باید با احتساب روزهای بازداشت قبلی مراتب را به بازداشتگاه اعلام کند تا وی پیش از میزان محکومیت در بازداشت نمایند. در هر حال با اتمام یا استهلاك مجازات مذکور، رئیس مؤسسه مکلف است چنانچه فرد به اتهام دیگری در بازداشت نباشد، فوری نسبت به آزادی وی اقدام و نتیجه را به مقام قضایی مربوط اعلام کند. در خصوص دیگر محکومیت های غیرقطعی به مجازات های حد، قصاص، دیه، تبعید، اقامت اجباری و طرد از کشور و همچنین محکومیت به رد مال ناشی از جرم که با ادامه بازداشت مستهلك نمی شود، در صورتی که متهم همچنان به لحاظ قرار تأمین کیفری در بازداشت باشد، در بازداشت باقی می ماند و مسؤول واحد امور قضایی مؤسسه طبق ماده ۲۴۳ این آیین نامه اقدام می کند.

تبصره - چنانچه مقام قضایی که پرونده متهم تحت نظر اوست، حکم غیرقطعی متهم را به مؤسسه، اعلام ننماید و دسترسی به این حکم از طریق سامان مدیریت پرونده قضایی دادگستری نیز برای رئیس مؤسسه امکان پذیر نباشد، رئیس مؤسسه مکلف است پس از اطلاع، در اسرع وقت در این خصوص از مرجع قضایی مربوط استعلام نموده و نسبت به اعمال مقررات این ماده اقدام نماید.

ماده ۲۴۱ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - چنانچه محکوم در اجرای ماده ۳ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی مصوب ۱۳۹۴ در مؤسسه باشد و محکومیت جدید وی شامل حبس یا جزای نقدی که قابلیت اجرا دارد به مؤسسه ابلاغ شود، از زمان ابلاغ ابتدا محکومیت حبس و حبس بدل از جزای نقدی اجرا می شود و پس از پایان این محکومیت، زندانی بابت رد مال یا اجرای محکومیت مالی در حبس باقی می ماند.

ماده ۲۴۲ - از نظر احتساب مواعد قانونی، سال دوازده ماه، ماه، ماه سی روز و هفته هفت روز و هر روز بیست و چهار ساعت است لیکن هر یک از روزهای ورود و آزادی محکوم، یک روز حبس کامل محسوب می شود.

ماده ۲۴۳ (اصلاحی ۱۰، ۲۹، ۱۴۰۰) - مسؤول واحد امور قضایی مؤسسه در پایان هر ماه اسامی زندانیانی را که تحت قرار تأمین کیفری و یا تنها به علت محکومیت مالی به طور غیرمستعارف و برای مدت طولانی در مؤسسه به سر می برند را در سامانه برخط

مربوط به وضعیت زندانیان بارگذاری می کند و ضمن اعلام مراتب به قاضی اجراء و حسب مورد به دادستان یا رییس دادگستری به منظور ارائه مساعدت لازم به زندانی و جلب رضایت شاکی یا محوم له، از طریق مددکاران قضایی و اجتماعی پیگیری لازم را حسب مورد برای معرفی آنان به تشکل های مردم نهاد، مراکز صلح و سازش و خیرین به عمل می آورد. همچنین مسئول واحد مذکور در صورت مشاهده هرگونه حکم یا قرار نامتناسب منجر به بازداشت غیرضروری و یا هرگونه دستور قضایی مغایر با سیاست های مصوب شورای مرکزی طبقه بندی و یا مصوبات شورای طبقه بندی مؤسسه، مراتب را فوراً از طریق سلسله مراتب اداری به قاضی اجرا و معاونت قضایی سازمان و حسب مورد به دادستان یا رییس دادگستری منعکس می کند.

فصل دوم - انتقال، جابه جایی، اعزام و بدرقه زندانی

ماده ۲۴۴ - در صورتی که محل اقامت محکوم خارج از حوزه دادگاه صادرکننده حکم باشد، با اعطای نیابت قضایی از سوی قاضی اجرا و در صورت تعدد پرونده با اعطای نیابت قضایی جداگانه برای هر پرونده یا یک نیابت که کلیه محکومیت ها ذکر شده باشد، محکوم برای تحمل حبس یا ادامه آن به مؤسسه محل اقامت خود منتقل می شود مگر آن که این امر موجب مفسده باشد که در این صورت با تشخیص قاضی صادرکننده رأی قطعی و اطلاع قاضی اجراء به نزدیک ترین مؤسسه به محل اقامت خود منتقل می شود. چنانچه رئیس مؤسسه نیز پس از بررسی و صحت سنجی ادعای زندانی تشخیص دهد که محل اقامت او خارج از حوزه دادگاه صادرکننده حکم است، پس از اطلاع رسانی به مؤسسه مقصد، درخواست انتقال را نزد قاضی اجرا ارسال می کند تا مطابق مقررات اقدام شود. هرگاه مقام قضایی مقصد یا رئیس مؤسسه مقصد، محل اقامت زندانی را حوزه قضایی دیگری تشخیص دهد، ملزم به پذیرش زندانی و انجام فرایند انتقال مجدد وی است.

تبصره - چنانچه محکوم متقاضی انتقال، در مرخصی باشد، ضرورتی به انتقال تحت الحفظ نیست و صدور نیابت قضایی و ارسال تصویر اوراق پرونده زندانی به محل اجرای حکم و مؤسسه مقصد از طریق سامانه کفایت می کند. در این حالت مؤسسه مقصد باید وصول سوابق و پذیرش محکوم را به مؤسسه مبدأ گزارش کند.

ماده ۲۴۵ (اصلاحی ۱۴۰۰، ۱۰، ۲۹ -) مقام قضایی یا رئیس مؤسسه نمی تواند به دلیل نبود ظرفیت، از پذیرش زندانی در محل اقامتش امتناع کند. چنانچه ظرفیت نگهداری مؤسسه بیش از حد اضطرار باشد و یا در موارد اضطراری نظیر زلزله، آتش سوزی، ابتلای زندانی به بیماری واگیردار و حاد و یا داشتن حالت خطرناک که پذیرش زندانی در آن مؤسسه، مفسده داشته باشد، با تشخیص رئیس مؤسسه و با تأیید دادگاه صادر کننده حکم، زندانی در نزدیک ترین مؤسسه به محل اقامتش نگهداری می شود.

ماده ۲۴۶ - در اجرای ماده ۵۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری، با انتقال محکوم به حبس به مؤسسه مستقر در حوزه قضایی دیگر، تمامی اختیارات قاضی اجرا به شرح مقرر در ماده ۴۸۹ قانون یاد شده و دیگر مقررات مربوط، بر عهده قاضی اجرای محل اجرای حکم است.

ماده ۲۴۷ - اعزام، بدرقه و نقل و انتقال متهمان یا محکومان به مراجع قضایی، مراکز درمانی، تربیتی، آموزشی و دیگر مراجع ذی ربط و مرخصی های تحت الحفظ در صورت امکان در داخل حوزه های قضایی شهرستان محل استقرار مؤسسه بر عهده

یگان حفاظت آن مؤسسه است و در خارج از حوزه قضایی تا تأمین نیروهای مورد نیاز و استقرار کامل یگان یاد شده، با هماهنگی سازمان، توسط نیروهای انتظامی صورت می گیرد. فرمانده نیروی انتظامی استان و فرمانده ناحیه انتظامی شهرستان و دیگر ضابطان مربوط باید در خصوص اعزام و بدرقه و انتقال به موقع زندانیان با مسئولان مؤسسه هماهنگی لازم را داشته باشند.

تبصره - اعزام زندانیان دارای حالت خطرناک و مرتکبان جرایم مهم از قبیل جرایم علیه امنیت کشور، مرتکبان جرایمی که مجازات قانونی آن سلب حیات، قطع عضو، حبس تعزیری درجه یک یا حبس ابد حدی است و مرتکبان سرقت های مسلحانه یا مقرون به آزار، آدم ربایی، قاچاق عمده مواد مخدر که از اهمیت و حساسیت ویژه ای برخوردار است با رعایت ملاحظات امنیتی و با همکاری نیروی انتظامی و دیگر ضابطان انجام می شود.

ماده ۲۴۸ - در صورت اعزام یا انتقال زندانی به خارج از حوزه قضایی، دستور مذکور نزد مرجع انتظامی یا دیگر ضابطان مربوط و رونوشت آن نیز برای مؤسسه ارسال می شود تا مبادرت به اعزام، بدرقه و انتقال زندانی کنند. هزینه انتقال توسط دادگستری مبدأ پرداخت می شود. انتقال و اعزام زندانیان بین دو حوزه قضایی توسط مأموران نیروی انتظامی انجام می شود. اعزام و بدرقه زندانی زن در داخل حوزه یا خارج از آن باید با همراهی حداقل یک مأمور زن انجام شود.

ماده ۲۴۹ - رئیس سازمان و فرمانده نیروی انتظامی توافق های و هماهنگی های لازم را برای اعزام و بدرقه به موقع زندانیان به عمل خواهند آورد و هر یک نماینده ای با اختیارات تام را برای هماهنگی در این امور و دیگر امور مشترک مانند تشخیص هویت و انگشت نگاری تعیین خواهند کرد.

ماده ۲۵۰ - رئیس مؤسسه هرگونه انتقال یا اعزام به مؤسسه یا حوزه های قضایی دیگر و نیز بازگشت وی را بلافاصله و حسب مورد به قاضی اجرا یا مرجع قضایی مربوط اطلاع می دهد. مرجع قضایی احضارکننده پس از رفع نیاز باید زندانی را به مؤسسه عودت نماید و در غیر این صورت مراتب از طریق مؤسسه به مرجع بازداشت کننده اعلام می شود.

تبصره - احضار و اعزام زندانیان جرایم مستوجب سلب حیات، حبس تعزیری درجه یک یا حبس ابد حدی، جرایم امنیتی، جرایم اقتصادی، آدم ربایی، سرقت های مسلحانه، قاچاق عمده مواد مخدر و روان گردان و اسیدپاشی از سوی مراجع قضایی، منوط به هماهنگی با دادستان یا مرجع قضایی بازداشت کننده است.

ماده ۲۵۱ - در راستای افزایش ضریب امنیتی و جلوگیری از فرار زندانی حین اعزام انتقال وی به خارج از مؤسسه، اقدام ها و تدابیر حفاظتی لازم حسب مورد توسط مأموران اعزام و بدرقه یگان حفاظت مؤسسه یا دیگر ضابطین انجام می گیرد. استفاده از پابند در حین اعزام یا انتقال به بیرون از مؤسسه ممنوع است مگر در مواقع ضروری و یا برای متهمان و زندانیان مربوط به جرایم خشن به تشخیص توأمان رئیس یا معاون مؤسسه و فرمانده یگان حفاظت، مراتب جهت نظارت و ارائه ارشادات لازم در پایان هر ماه به نظر قاضی اجرا (ناظر زندان) می رسد.

ماده ۲۵۲ - در مواقع حضور زندانی نزد مرجع قضایی یا دیگر مراجع، مأمور اعزام و بدرقه نیز حضور خواهد داشت مگر آن که مقام قضایی دستور دیگری در این خصوص صادر کند. همچنین باز کردن دستبند زندانی به دستور مقام قضایی است و در صورتی که دستور خروج مأمور از اتاق صادر شود مراتب در صورت جلسه درج می شود.

ماده ۲۵۳ - انتقال و اعزام زندانی توسط مأمور بدرقه به محلی غیر از محل مندرج در برگ اعزام مؤسسه، ممنوع است و حسب مورد مطابق قوانین و مقررات حاکم می تواند به پیگرد کیفری، انضباطی یا انتظامی مأمور مراقب منجر شود.

ماده ۲۵۴ - سازمان و مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه در جهت بهره مندی از ظرفیت های قانونی در برقراری ارتباط از طریق ویدئوکنفرانس، با رعایت مقررات مربوط به دادرسی الکترونیکی هماهنگی و همکاری لازم را به عمل می آورند. مدیران کل زندان ها، مؤسسه های مجهز به امکانات ویدئوکنفرانس را به رئیس کل دادگستری اعلام می کنند. مقام های قضایی در مواردی که حضور زندانی ضرورت ندارد، نسبت به تحقیق یا اخذ دفاعیات و اظهارات زندانی از طریق ویدئوکنفرانس مطابق ضوابط مربوط اقدام می کنند. در این موارد صورت جلسه پس از درج امضا و اثر انگشت از سوی زندانی، توسط مؤسسه تأیید و برای مقام قضایی مربوط ارسال می شود.

فصل سوم - آزادی زندانی

ماده ۲۵۵ (اصلاحی ۲۹، ۱۰، ۱۴۰۰) - نامه آزادی زندانی باید از سوی مرجع قضایی صلاحیت دار صادر شود و متضمن مشخصات کامل زندانی، شماره و تاریخ قرار بازداشت و برگ اعلام محکومیت، مشخصات دادنامه قطعی و امضاء و مهر مقام قضایی صلاحیت دار باشد. با وصول این نامه، مؤسسه باید بدون فاصله زمانی نسبت به انجام مراحل اداری از جمله تصفیه حساب زندانی یا بخش های مختلف اقدام و وی را در موعد مقرر آزاد کند مگر آن که موجب قانونی دیگری برای نگه داشتن فرد وجود داشته باشد. زندانی تا حد امکان باید پیش از غروب آفتاب آزاد شود.

تبصره - چنانچه در هنگام آزادی، زندانی بنا بر دلایلی مانند مرخصی، بستری در مرکز درمانی خارج از مؤسسه یا تحویل سایر مراجع بوده و در مؤسسه حضور نداشته باشد، مؤسسه مکلف به آزاد نمودن وی در سامانه بوده و مراتب به مرجع مربوط اعلام می شود.

ماده ۲۵۶ - واحد امور قضایی مؤسسه ده روز پیش از پایان مدت محکومیت زندانی، پرونده را به دقت بررسی و در صورت نیاز، با استعلام از مرجع قضایی مربوط، مراتب را تا حصول نتیجه پیگیری می کند تا محکوم بیش از میزان محکومیت در بازداشت نماند. برگ آزادی زندانی توسط رئیس مؤسسه یا مسؤول واجد صلاحیت در واحد امور قضایی امضا می شود.

ماده ۲۵۷ - در خصوص زندانی دارای تابعیت خارجی که به اخراج از کشور محکوم شده است و همچنین در مورد کسانی که به تبعید یا اقامت اجباری در محل یا محل های معین محکوم شده اند، قاضی اجرا ضمن اعلام محکومیت، دستور قضایی لازم را به صراحت صادر می کند و ذکر عبارات کلی نظیر «تبعید» یا «طرز از کشور» در دستور قضایی، تکلیفی را متوجه مؤسسه نمی کند. مؤسسه باید حداقل ده روز پیش از پایان مدت حبس، مراتب را به مرجع قضایی مربوط اعلام کند. نیروی انتظامی مکلف است مطابق دستور مرجع قضایی، محکوم را تحویل گرفته و بدرقه کند. مقام قضایی رونوشتی از دستور خود

را نزد مؤسسه ارسال می کند. چنانچه ضابطان دادگستری در موعد مقرر جهت تحویل محکوم مراجعه نکنند، مؤسسه بلافاصله موضوع را حسب مورد به قاضی اجرا یا قاضی کشیک اعلام و مطابق دستور قضایی اقدام می کند. در هر صورت ادامه بازداشت فرد بدون دستور مقام قضایی ممنوع است و زندانی باید آزاد شود.

ماده ۲۵۸ - مراتب آزادی زندانی با درج ساعت و تاریخ آن باید با امضای رئیس مؤسسه حداکثر ظرف چهل و هشت ساعت حسب مورد نزد قاضی اجرا یا مرجع قضایی بازداشت کننده ارسال شود.

ماده ۲۵۹ - مؤسسه مکلف است هنگام آزادی زندانی تمامی وسایل، لوازم شخصی، اشیای قیمتی، اسناد مالی و غیرمالی وی را با اخذ رسید یا صورت جلسه تحویل دهد. زندانی نیز مکلف است وسایل و لوازم متعلق به مؤسسه را مسترد کند.

ماده ۲۶۰ - رئیس مؤسسه در صورت عدم دسترسی به زندانی، اموال به جا مانده از وی را با اخذ رسید به بستگان وی تحویل می دهد و در صورت عدم امکان تحویل، مراتب را جهت تعیین تکلیف به دادستان اعلام می کند.

❖ بخش پنجم - کانون های اصلاح و تربیت

ماده ۲۶۱ - در اجرای مواد ۵۲۵ و ۵۲۸ قانون آیین دادرسی کیفری و به منظور اصلاح، تربیت، آماده سازی جهت بازگشت به جامعه، جامعه پذیری، رشد فردی، توانمندسازی و حمایت از افرادی که در زمان ارتکاب جرم کمتر از هجده سال تمام شمسی داشته مطابق قانون و بر اساس تصمیم، قرار یا حکم مقام قضایی باید به کانون اصلاح و تربیت سپرده شوند. در مراکز استان ها و به تناسب نیاز و ضرورت در دیگر مناطق کشور، کانون اصلاح و تربیت به پیشنهاد رئیس سازمان و با تشخیص قوه قضاییه تشکیل می شود.

ماده ۲۶۲ - علاوه بر رعایت اصول مذکور در ماده ۲ این آیین نامه، به ویژه اصل عدم تبعیض، رعایت اصل مصالح و منافع عالی و اصل بقا و رشد افراد کمتر از هجده سال تمام شمسی در تمام تصمیمات و اقدام های مربوط به آن ها در سازمان و کانون الزامی است

کانون نیز مکلف است در راستای اصل مشارکت، ضمن توجه به دیدگاه های مددجویان، زمینه مشارکت آن ها را در تصمیمات و برنامه های مرتبط فراهم کند.

تبصره - در اجرای اصل رعایت مصالح و منافع عالی، تمام تصمیمات و اقدامات تنبیهی و محدودکننده باید قابلیت بازبینی و تعدیل داشته باشد.

ماده ۲۶۳ - کانون از دو قسمت دختران و پسران تشکیل می شود و هر قسمت شامل بخش پذیرش و تشخیص و بخش خوابگاه برای اطفال، نوجوانان و جوانان (افراد بالای هجده سال تمام شمسی) است.

ماده ۲۶۴ - در جذب و تأمین نیرو برای کانون، علاوه بر شرایط عمومی استخدام، در نظر گرفتن موارد زیر نیز ضروری است:

الف - هوش، سرعت عمل، توان تصمیم گیری و حل مسأله، مهارت های ارتباطی؛

ب - دارا بودن حداقل سی سال سن و الزاماً متأهل؛

پ - دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی؛

ت - علاقه به کار با کودک و نوجوان؛

ث - برخورداری از توانایی های جسمی و روانی لازم؛

ج - ویژگی های شخصیتی متناسب مانند آستانه تحمل بالا.

ماده ۲۶۵ - کارکنان داوطلب اشتغال در کانون پس از تأیید صلاحیت و موفقیت در گذراندن دوره خدمت آزمایشی زیر نظر مقام مسؤول، حداقل پنج سال به صورت ثابت در کانون به کار گمارده خواهند شد.

ماده ۲۶۶ - تعداد کارکنان کانون متناسب با تعداد مددجویان و به تشخیص سازمان است و تخصص و رشته تحصیلی آنان بر اساس وظایف شغلی شان تعیین می شود. استفاده از نیروهای وظیفه در رابطه با امور مددجویان ممنوع است.

ماده ۲۶۷ - با هدف ارتقای دانش و مهارت کارکنان و رفع نیازهای حرفه ای آنان، سازمان دوره های آموزشی مناسب از قبیل روان شناسی و مهارت های ارتباط با کودک و نوجوان، حقوق کودک و نوجوان و مقررات مرتبط را برای کارکنان کانون در ابتدا و ضمن خدمت طراحی و اجرا می کند.

ماده ۲۶۸ - سازمان باید با رویکرد ارتقای کیفیت خدمات به مددجویان، انطباق با استانداردهای ملی و بین المللی، بهبود ساختار، مدیریت و بودجه، نظارت و ارزیابی در کانون های اصلاح و تربیت، برنامه ریزی و اقدام کند.

ماده ۲۶۹ - رئیس کانون با مشارکت خانواده، متخصصان، مقام های قضایی و در صورت ضرورت استفاده از ظرفیت تشکل های مردم نهاد، خیرین، وکلای داوطلب و دیگر اشخاصی که به تشخیص رئیس کانون می توانند در حل و فصل مشکلات و ارتقاء سلامت جسمی و روانی مددجویان مؤثر باشند. زمینه حل و فصل مشکلات مددجو از قبیل امور رفتاری، قضایی، تحصیلی و درمانی و همچنین زمینه اخذ رضایت شاکی و آزادی مددجو را فراهم می کند.

فصل اول - طبقه بندی و نگهداری

ماده ۲۷۰ - افرادی که در زمان ارتکاب جرم کمتر از هجده سال تمام شمی دارند، حتی اگر در زمان رسیدگی و صدور حکم بیش از این میزان سن داشته باشند، با رعایت قوانین و مقررات مربوط، تنها در کانون پذیرش و نگهداری می شوند و به هر حال افراد بالای هجده سال در بخش جوانان کانون نگهداری خواهند شد.

تبصره -مددجویان دارای بیش از بیست و سه سال سن، به جز در مواردی که به نگهداری در کانون محکوم شده اند، در هر حال باید حسب مورد به اندرگاه جوانان در بازداشتگاه یا ندامتگاه عمومی منتقل شوند.

ماده ۲۷۱ (اصلاحی ۲۹، ۱۰، ۱۴۰۰) - در مواردی که طبق قوانین و مقررات حاکم، نگهداری فرد در کانون مجاز نباشد، رئیس کانون حسب مورد مراتب را کتبی به قاضی صادرکننده قرار یا قاضی اجرا اعلام می کند. در صورت عدم تجدیدنظر در تصمیم قضایی، رئیس کانون ضمن اجرای حکم، با قید فوریت و از طریق اداره کل زندان های استان، مراتب را برای پیگیری به رئیس کل دادگستری استان، دادستان مرکز و رئیس سازمان اعلام می کند.

ماده ۲۷۲ - مددجو پس از ورود بدون فاصله زمانی به بخش پذیرش و تشخیص منتقل و برای وی پرونده های لازم تشکیل می شود. انتقال مددجو به خوابگاه با تأیید پزشک و موافقت رئیس کانون است و در صورت عدم تأیید پزشک، مددجو در همان بخش پذیرش و تشخیص حداکثر به مدت پانزده روز نگهداری می شود و سپس به خوابگاه عمومی منتقل می شود. در مواردی که تنها یک مددجو در بخش تشخیص باشد، حداکثر مدت نگهداری در این بخش پنج روز است. در موارد خاص، نگهداری مددجو در بخش های دیگر با تشخیص پزشک و موافقت رئیس کانون بدون مانع است.

ماده ۲۷۳ - بخش خوابگاه، محل استقرار، استراحت و نگهداری مددجویان است و به چهار قسمت نگهداری کودکان زیر پانزده سال تمام شمسی، نوجوانان دارای سن پانزده تا هجده سال تمام شمسی، جوانان دارای سن بیش از هجده سال تمام شمسی و اتاق های امن تفکیک می شود.

تبصره ۱ - اتاق های امن، به منظور نگهداری مددجو جدا از دیگران در مواقع اضطراری و بروز حالت خطرناک در هر کانون ایجاد می گردد. اتاق امن محلی مناسب و ایمن در کانون یا پوشش نرم و فاقد شیشه و اشیای خطرناک و در نزدیک ترین فاصله با دفتر مسؤول امور خوابگاه ها است که تحت نظارت مستقیم و مداوم مربیان است.

تبصره ۲ - مددجویان در صورت امکان بر اساس منشاء یا علت اصلی ارتکاب جرم نیز تفکیک و طبقه بندی می شوند.

ماده ۲۷۴ - نگهداری مددجویان در بخش های مختلف کانون باید به نحوی باشد که افراد دارای سن بیش از هجده سال تمام شمسی، در ساعات هواخوری یا در زمان استفاده از امکانات آموزشی و ورزشی با دیگر گروه های سنی ارتباط نداشته باشند.

ماده ۲۷۵ - مددجوی دارای سن کمتر از پانزده سال تمام شمسی، پس از پذیرش به خوابگاه منتقل و در مواردی که بخش کودکان فاقد خوابگاه است، در محل جداگانه به نحو ویژه و مطلوب نگهداری می شود.

ماده ۲۷۶ - مددجوی متهم تا زمان صدور حکم قطعی از مددجویان محکوم تفکیک و حسب مورد در بخش مربوط، به نحو جدا نگهداری می شود.

ماده ۲۷۷ - مسؤول واحد امور قضایی طی سه روز اول اقامت مددجو در بخش تشخیص، وی را با حقوق و وظایف خود در کانون بر اساس قوانین، مقررات و آیین نامه آشنا می کند. حقوق و وظایف مددجویان دارای شرایط خاص مانند افراد کم توان، بی سواد، غیرایرانی و یا افرادی که به زبانی غیر از زبان رسمی یا محلی تکلم می کنند، به روش مناسب تفهیم می شود.

ماده ۲۷۸ - در بخش تشخیص از کلیه مددجویان با استفاده از روش های نوین و مناسب و شیوه های مدرن مانند روش های الکترونیک و زیست سنجی (بیومتریک) با حفظ کرامت آنان عکس برداری و ثبت مشخصات به عمل می آید. این اطلاعات فقط در سامانه های سازمان و قوه قضاییه ذخیره و استفاده می شود.

ماده ۲۷۹ - در صورت وجود سابقه یا زمینه بیماری، کانون سوابق پزشکی مددجو را از خانواده یا مراکز پزشکی درخواست می کند. بر اساس تشخیص پزشک کانون، مددجو به صورت مجزا (ایزوله) در درمانگاه تحت درمان قرار می گیرد و یا با رعایت مقررات این آیین نامه به مراکز درمانی خارج از کانون منتقل می شود.

ماده ۲۸۰ - مددجو توسط روان شناس کانون از حیث وضعیت سلامت روان، هوش، ویژگی های شخصیتی و اختلالات احتمالی مورد مصاحبه، ارزیابی و آزمون قرار می گیرد و نتایج حاصل، در پرونده شخصیت وی ثبت می شود تا در برنامه ریزی و مدیریت رفتار وی لحاظ شود. آزمون های روان شناختی مناسب از قبیل آزمون های شخصیتی، سلامت روان، سنجش هوش، رغبت سنجی و ارزیابی خطر، توسط سازمان تهیه و به کانون ها ارائه می شود.

ماده ۲۸۱ - مددکار اجتماعی ظرف بیست و چهار ساعت از ورود مددجو، وی را مورد ارزیابی و مصاحبه قرار می دهد و او را برای سازگاری در شرایط جدید و استفاده از امکانات کانون آماده می سازد. نتایج ارزیابی در پرونده شخصیت ثبت می شود. در این مدت مددکار اجتماعی ارتباط مددجو با والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی وی را برقرار و اطلاعات لازم از جمله علت

دستگیری، نحوه تاریخ، مکان، زمان ملاقات و نحوه تماس را به آنان ارائه می کند. در صورت عدم حضور مددکار، وظیفه اطلاع رسانی به خانواده بر عهده مسؤول واحد امور قضایی است.

ماده ۲۸۲ - کارشناس اصلاح و تربیت پس از بررسی پرونده شخصیت مددجو و در صورت ضرورت مصاحبه با وی و مشاوره با روان شناس و مددکار، برنامه های مناسب آموزشی، تحصیلی، فرهنگی، ورزشی، فنی و حرفه ای و غیره را به رئیس کانون پیشنهاد می دهد.

ماده ۲۸۳ - سازمان در صورت امکان، کانون های اصلاح و تربیت را به نحوی طراحی می کند که هر مددجو خوابگاه مستقل با امکانات لازم در اختیار داشته باشد و در هر صورت حداکثر تعداد مددجو در خوابگاه های جمعی بیست نفر است. این تعداد به تشخیص رئیس کانون و در نظر گرفتن شرایط، قابل تغییر است.

ماده ۲۸۴ - مسؤول امور خوابگاه ها بر اساس اطلاعات پرونده مددجو و تصمیم های شورای طبقه بندی، خوابگاه هر مددجو را تعیین می کند. در خصوص مددجویان ناتوان و با شرایط خاص از قبیل مبتلایان به اختلال های هویت جنسیتی، روانی یا رشدی، شورای طبقه بندی محل اسکان را تعیین می کند.

ماده ۲۸۵ - چنانچه بخشی از مؤسسه به کانون و یا نگهداری برای افراد زیر هجده سال تمام شمسی اختصاص داده شده باشد و یا در موردی که کانون در مجاورت مؤسسه مستقر باشد، علاوه بر رعایت الزام ها و تکالیف مربوط به کانون، شرایط زیر نیز باید رعایت شود:

الف - مجزا بودن کامل افراد زیر هجده سال از بزرگسالان با استفاده از روش هایی مانند طراحی ساختمان، زمان بندی فعالیت ها و بهره گیری از مکان های مشترک به نحوی که ارتباط کلامی یا دیداری میان آنان امکان پذیر نباشد؛

ب - تفکیک برنامه های باز اجتماعی شدن افراد زیر هجده سال از بزرگسالان؛

پ - تفکیک کارکنان بخش نگهداری افراد زیر هجده سال از بزرگسالان.

ماده ۲۸۶ - استفاده از سیم خاردار، سلاح، برجک و مراقبت نظامی باید محدود و غیرمحسوس باشد. حمل، نگهداری و استفاده از سلاح توسط کارکنان در داخل کانون ممنوع است.

فصل دوم - مدیریت رفتار و رسیدگی به تخلفات

مبحث اول - مدیر رفتار

ماده ۲۸۷ - به منظور تقویت رفتارهای متعارف اجتماعی مددجویان، رئیس کانون با تهیه و اجرای طرح های مناسب و استاندارد بر مبنای نظام تشویق و پاداش، فرصت های لازم را برای تصمیم گیری در امور شخصی، مشارکت و مسؤولیت پذیری فراهم می آورد و جزوه ها و راهنمایی هایی که مفهوم و چگونگی اجرای برنامه های موضوع این ماده را توضیح می دهد تهیه و در اختیار مددجویان و کارکنان قرار می دهد.

ماده ۲۸۸ - رئیس کانون به منظور کاهش و حذف رفتارهای نامناسب مددجویان، باید از روش های ارتباط مؤثر مانند مذاکره و حل تعارض استفاده کند.

ماده ۲۸۹ - علاوه بر ایجاد امکان تحصیل رسمی، کانون باید امکان آموزش های فنی و حرفه ای و کارآموزی را برای مددجویان فراهم سازد. برنامه های آموزش فنی و حرفه ای باید مطابق استانداردهای سازمان آموزش فنی و حرفه ای، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و توسط گروه های آن سازمان اجرا و گواهی نامه های مربوط نیز از سوی این مراجع و بدون ذکر عنوان کانون صادر شود. نوع رشته های فنی و حرفه ای باید به گونه ای انتخاب شود که در هنگام بازگشت به جامعه کاریابی آنان را با حداقل سرمایه گذاری و در کوتاه ترین مدت فراهم آورد و تا حد امکان با ویژگی های شغلی رایج در جامعه متناسب باشد تا مددجو بتواند برای موقعیت های شغلی در جامعه آماده شود.

ماده ۲۹۰ - در مواردی که مددجو در میانه سال تحصیلی از کانون خارج می شود، آموزش و پرورش مکلف به پذیرش دانش آموز در واحد آموزشی نزدیک محل اقامت وی است و کانون پیگیری لازم را در این خصوص به عمل می آورد.

ماده ۲۹۱ - کارآموزی باید در کارگاه های آموزشی و حرفه آموزی کانون و در محیطی ایمن و متناسب با شرایط سنی و جسمی مددجو انجام گیرد. این کارگاه ها با رعایت قوانین و مقررات کار و استانداردهای بهداشت حرفه ای اداره می شود.

مبحث دوم - رسیدگی به تخلفات

ماده ۲۹۲ - در صورت ارتکاب تخلفات مقرر در این آیین نامه از سوی مددجویان کانون، موضوع در شورای انضباطی مطرح می شود و در صورت لزوم یکی از اقدامات اصلاحی و تربیتی با تنبیهات انضباطی زیر اعمال می گردد:

الف - تذکر؛

ب - ارجاع به مشاور؛

پ - توبیخ شفاهی؛

ت - توبیخ کتبی بدون درج در پرونده؛

ث - توبیخ کتبی با درج در پرونده؛

ج - الزام به مشارکت در خدمات و نظافت عمومی در کانون؛

چ - محدودیت در استفاده از تلویزیون حداکثر به مدت سه روز؛

ح - محدودیت در فعالیت های تفریحی یا ورزشی از قبیل استفاده از سینما، استخر، سالن های ورزشی یا اعزام به اردو حداکثر سه نوبت؛

خ - محدودیت در ملاقات خصوصی و حضوری حداکثر به مدت یک هفته؛

د - محدودیت در تماس تلفنی حداکثر تا یک هفته؛

ذ - تعویق اعطای مرخصی حداکثر تا یک ماه؛

ر - عدم پیشنهاد عفو یا آزادی مشروط حداکثر تا دو ماه؛

ز - در صورت شمول ماده ۵۲۷ قانون آیین دادرسی کیفری، پیشنهاد به دادگاه اطفال و نوجوانان برای جابه جایی محل نگهداری در همان قسمت کانون.

ماده ۲۹۳ - در صورتی که هر یک از رفتارهای مددجو علاوه بر تخلف انضباطی دارای وصف کیفری باشد.

ضمن تصمیم گیری در خصوص اقدام انضباطی، مراتب توسط رئیس کانون به قاضی اجراء به منظور اتخاذ تصمیم اعلام می شود.

ماده ۲۹۴ - در صورت ارتکاب تخلف در روزهای تعطیل و عدم دسترسی به قاضی اجراء رئیس کانون تدبیر لازم را اتخاذ می کند.

ماده ۲۹۵ - استفاده از پابند در مورد افراد زیر هجده سال تمام شمسی ممنوع است. دیگر وسایل مشابه به شرح مقرر در این آیین نامه به منظور جلوگیری از فرار یا محافظت از مددجو یا دیگران، در صورت ضرورت باید به صورت محدود و با رعایت کرامت مددجو مورد استفاده قرار گیرد و باعث خواری و تحقیر او نشود. کارکنان کانون باید برای کنترل مددجویان و به کارگیری ابزارهای محدودکننده، آموزش های لازم را دیده باشند و رئیس کانون باید از کم خطر بودن این ابزارها و مهارت کارکنان در استفاده از آن ها اطمینان حاصل کند.

فصل سوم - برنامه های بااجتماعی

مبحث اول - بهداشت، درمان و سلامت روان

ماده ۲۹۶ - واحد بهداشت و درمان باید با ارزیابی و معاینه دوره ای سلامت، نیازهای بالقوه و بالفعل بهداشتی و درمانی مددجویان را مشخص و فرایند رشد آنان را پیش کند و در صورت تشخیص هرگونه بیماری جسمی یا روانی، سوء مصرف مواد یا دیگر وضعیت هایی که ممکن است مانع پذیرش مددجو در جامعه شود یا آن را به تاخیر اندازد، برای درمان آن اقدام کند.

ماده ۲۹۷ - چنانچه از نظر پزشک کانون، اقدام های تشخیصی و درمانی در واحد بهداشت و درمان امکان پذیر نباشد، مددجو به مرکز مناسب خارج از کانون منتقل می شود. در این صورت پزشک کانون مکلف است مراتب را به رئیس بخش گزارش کند و رئیس بخش نیز موظف به پیگیری از زمان اعزام تا بازگشت مددجو است. ترتیب و چگونگی اعزام، اعلام موضوع به مقام قضایی، اخذ و ارائه مجوزها و مراقبت از مددجو در دوره انتقال بر عهده رئیس کانون است.

تبصره - در موارد فوریت، به درخواست پزشک و دستور رئیس کانون یا جانشین وی، مددجو بلافاصله به مراکز خارج از کانون اعزام و مراتب به مراجع قضایی مربوط منعکس می شود.

ماده ۲۹۸ - والدین، اولیاء یا سرپرست قانونی و یا هر فرد تعیین شده توسط مددجو حق دارد به شیوه مطمئن و در هر زمان از سلامت مددجو مطلع شود و رئیس کانون موارد بیماری، انتقال، بستری در مراکز درمانی یا هرگونه تغییری در وضعیت مددجو را حداکثر ظرف دوازده ساعت به افراد مذکور اطلاع می دهد.

ماده ۲۹۹ - مددجوی بی سواد، کم توان، مبتلا به اختلال های شناختی یا مشکلات یادگیری باید از آموزش های ویژه و متناسب برخوردار باشد.

ماده ۳۰۰ - واحد بهداشت و درمان با بهره گیری از خدمات تخصصی روان شناسی و روان پزشکی ارزیابی اولیه و نظام یافته، تشخیص و درمان مسائل مربوط به سلامت روان و ثبت تغییرات رفتاری مددجویان را در مدت اقامت آنان بر عهده دارد و

موظف است مددجو را پس از ترخیص و از طریق مرکز مراقبت به مراکز خدمات اجتماعی خارج از مؤسسه یا دیگر مراکز درمانی مرتبط ارجاع دهد و ادامه درمان را پیگیری کند.

ماده ۳۰۱ - در مواردی که درمان مددجوی مبتلا به اختلال شدید روانی در خارج از کانون امکان پذیر باشد، در صورت لزوم و پس از گزارش روان شناس یا روان پزشک به بخش های درمانی خارج از کانون منتقل می شود.

ماده ۳۰۲ - گزارش های متضمن رفتارهای پرخاش گرانه، خودزنی، اقدام یا تهدید به خودکشی بلافاصله توسط روان شناس یا روان پزشک کانون بررسی می شود و اقدام و مداخله لازم به عمل می آید و نتیجه ضمن ثبت در سامانه الکترونیکی سلامت، به مدیرکل زندان های استان اعلام می شود. مدیرکل زندان های استان به صورت فصلی گزارش تحلیلی اقدام های موضوع این ماده را به معاونت سلامت و اصلاح و تربیت سازمان علام می کند.

ماده ۳۰۳ - مدیر کانون امکان برقراری جلسات مشاوره فردی، گروهی، خانوادگی، گروه درمانی و هر نوع مداخله مورد نیاز روان شناسان مجرب را با رویکرد حمایتی و هدایتی و برای حل تعارض های فردی و خانوادگی فراهم می آورد.

ماده ۳۰۴ - مدیر کانون گزارش های روان شناسی و روان پزشکی واحد بهداشت و درمان را که ممکن است در فرایند تصمیم گیری قضایی مددجویان مؤثر باشد، برای مرجع قضایی مربوط ارسال می کند.

ماده ۳۰۵ - مدیر کانون و مسؤول واحد امور قضایی مکلفند در راستای اجرای ماده ۹۰ قانون مجازات اسلامی از تمام ظرفیت های قانونی برای تقلیل مدت نگهداری مددجو در کانون و یا خروج او از کانون و همچنین برخورداری مددجو از دیگر ارفاق های قانونی استفاده کنند.

ماده ۳۰۶ - مدیر کانون می تواند به منظور پیش گیری و درمان اعتیاد از گروه ها و سازمان های غیردولتی داوطلب از جمله گروه های خودیار و همسان با رعایت شرایط و ارزیابی صلاحیت کمک گیرد.

ماده ۳۰۷ - مدیر کانون مکلف است از طریق مراجع مربوط برای اخذ اوراق سجلی و هویتی مددجویان یا کودکان فاقد اوراق هویتی اقدام کند.

مبحث دوم - حریم خصوصی و ارتباط با جامعه

ماده ۳۰۸ - محل و نحوه ملاقات مددجو متناسب با سن آن ها و در صورت اقتضا ممکن است متفاوت از بزرگسالان باشد.

ماده ۳۰۹ - به منظور تسهیل ارتباط مددجو با خانواده یا در مواردی که مصالح وی اقتضا کند، انتقال وی از یک کانون به کانون دیگر مطابق مقررات انجام می شود.

ماده ۳۱۰ - احترام به حریم خصوصی مددجو و حمایت از وی در کانون الزامی است و اطلاعات مددجو باید محرمانه بماند.

مبحث سوم - خدمات پس از خروج

ماده ۳۱۱ - واحد امور قضایی کانون هر هفته فهرست مددجویان در معرض ترخیص را استخراج و به مرکز مراقبت ارسال می کند.

ماده ۳۱۲ - مرکز مراقبت به منظور تسهیل و تکمیل فرایند بازپروری، جامعه پذیری، تثبیت وضعیت مددجو و رفع مشکلات وی از قبیل ارتباط با خانواده و جامعه، ادامه تحصیل و تکمیل آموزش، ادامه درمان اعتیاد و خدمات سلامت روان، اسکان، تأمین هزینه های سفر، تهیه اسناد سجلی و هویتی، تأمین هزینه ها و امکانات زندگی و اشتغال مددجو اقدام های زیر را به عمل می آورد:

الف - معرفی به سازمان بهزیستی کشور، کمیته امداد امام خمینی (ره)، نهادهای دولتی و غیردولتی و تشکل های مردم نهاد جهت رفع نیازهای مددجو و خانواده وی و ارائه خدمات و بسته های حمایتی؛

ب - هم فکری و همکاری با نهادهای دولتی و غیردولتی مربوط جهت رفع مشکلات مددجو و آماده سازی وی برای زندگی در جامعه؛

پ - اطلاع از وضعیت مددجو پس از آزادی، از طریق ارتباط مستقیم و منظم مددکاران اجتماعی مرکز مراقبت با وی یا خانواده وی؛

ت - پیگیری و مشارکت در ایجاد و راه اندازی مراکز اسکان موقت با همکاری سازمان بهزیستی کشور، بنیاد مستضعفان، سازمان اوقاف، شهرداری ها و دیگر نهادهای حمایت کننده؛

ث - مشارکت در ارزیابی اولیه و طراحی برنامه بازپروری و اجرای آن از ابتدای ورود مددجو به کانون؛

ج - پیگیری از نهادهای دولتی و صنفی جهت اخذ اسناد سجلی و هویتی و دیگر مجوزها.

تبصره - در مورد مددجویانی که بدون برنامه ریزی و اطلاع قبلی ترخیص می شوند، خدمات مذکور در این ماده در اولین فرصت و با رعایت اولویت ارائه می شود.

ماده ۳۱۳ - مددکار مسؤول پرونده مددجو پیش از ترخیص، خانواده را مطلع و از آنان دعوت می کند به هنگام ترخیص در کانون حاضر باشند. چنانچه به هر دلیل خانواده به هنگام ترخیص حضور نداشت، مددکار از طریق مرکز مراقبت برای انتقال مطمئن و سالم مددجو به منزل و خانواده وی اقدام می کند.

تبصره - مرکز مراقبت باید برای چنین مواردی امکانات و بودجه هایی را آماده و در دسترس داشته باشد.

فصل چهارم - بازرسی، پایش و رسیدگی به شکایات

ماده ۳۱۴ - هر مددجو باید فرصت و امکان ارائه درخواست، شکایت و اعتراض خود را بدون محدودیت و در صورت امکان به صورت محرمانه و الکترونیکی به رئیس کانون، نمایندگان وی، مدیرکل زندان های استان، بازرسان کانون و مقام های قضایی و نظارتی مربوط، داشته باشد و از نتایج آن ظرف بیست روز کاری مطلع شود. مددجویان باید به طریق مقتضی از این فرایند آگاه شوند.

ماده ۳۱۵ - واحدهای امور قضایی و بازرسی مؤسسه، باید همه وقت و به روش های مختلف از جمله از طریق کیوسک الکترونیکی و تماس تلفنی، شکایات شفاهی و کتبی مددجویان را جمع آوری، رسیدگی و نتیجه را منعکس کنند. شکایت شفاهی در صورت مجلس درج می شود.

ماده ۳۱۶ - مددجو می تواند در تنظیم و پیگیری درخواست یا شکایت خود، از اعضای خانواده، مشاور حقوقی و سازمان های غیردولتی مرتبط که در دسترس باشند، به نحو مقتضی کمک بخواهد.

ماده ۳۱۷ - مددجو می تواند آزادانه و بدون هرگونه مانعی با بازرسان و مقام هایی که برای بازدید مراجعه می کنند، صحبت کند.

ماده ۳۱۸ - رئیس کانون باید روزانه از تمامی بخش های کانون بازدید کند و حداقل هفته ای یک بار با مددجویان متقاضی و خانواده های آنان ملاقات حضوری داشته باشد و به درخواست های آنان رسیدگی کند.

ماده ۳۱۹ - کارکنان کانون هرگونه سوء استفاده، آزار، تخلف یا تعدی نسبت به مددجویان را بلافاصله و به صورت کتبی به مقام مافوق خود یا مقام های ذی صلاح گزارش می کنند و رئیس کانون در صورت احراز مورد، مراتب را به مراجع قضایی گزارش می کند.

ماده ۳۲۰ - اعزام و انتقال مددجو به مراجع قضایی و دیگر مراجع مربوط، مراکز درمانی، تربیتی و آموزشی و مرخصی های تحت الحفظ بر اساس ضوابطی که از سوی سازمان اعلام می شود، به عهده نیروهای مسلح یگان انتظامی سازمان است. مأمور اعزام و بدرقه دختران باید از بین بانوان باشد و یا حداقل یکی از کارکنان زن آنان را همراهی کند. به هنگام اعزام، مددجو باید پوشش مناسبی داشته باشد به نحوی که سلامت و شخصیت آنان را تأمین کند. استفاده از دستبند در موارد یاد شده برای مددجو، به جز در موارد ضروری به تشخیص رئیس کانون، مجاز نیست.

ماده ۳۲۱ - اطلاعات، سوابق و آمار جرایم، ویژگی های جمعیت شناختی، روان شناختی و پزشکی مددجویان به صورت مرتب جمع آوری و توسط واحد آمار و رایانه دسته بندی، نگهداری و به نهادهای مربوط گزارش می شود و در صورت نیاز، بدون افشای هویت آنان در اختیار مراکز علمی و پژوهشی قرار می گیرد.

ماده ۳۲۲ - کانون حقوق و وظایف مددجویان را در قالب کتابچه ای تدوین و در بدو ورود در اختیار آن ها قرار می دهد. در صورت لزوم، این حقوق به نحو مقتضی به مددجو تفهیم می شود.

ماده ۳۲۳ - معاونت سلامت، اصلاح و تربیت سازمان، دستورالعمل ویژه مراقبت از مددجویان را با رویکرد ارتقای سطح اخلاقی، حفظ کرامت و سلامت آنان و نیز اتخاذ تدابیر پیش گیرانه از انحراف مددجویان و آزاررسانی به آن ها را تدوین و جهت اجرای آن اقدام می کند.

ماده ۳۲۴ - در موارد سکوت این بخش از آیین نامه، قواعد کلی آیین نامه حاکم است.

❖ بخش ششم - متهمان و محکومان دادرها و دادگاه های نظامی

ماده ۳۲۵ - وظایف و اختیاراتی که برای دادستان یا قاضی اجرای احکام دادرای عمومی و انقلاب مقرر شده است، در مورد مؤسسه های کیفری نظامی بر عهده دادستان نظامی یا قاضی اجرای احکام دادرای نظامی است.

تبصره - منظور از نظامی، افراد مصرح در بندهای «الف» تا «ح» ماده ۱ قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲ است.

ماده ۳۲۶ - متهم و محکوم نظامی با رعایت مقررات اجرایی سازمان در مؤسسه های کیفری، جدای از دیگر زندانیان نگهداری می شوند.

ماده ۳۲۷ - در مراکز استان هایی که فاقد مؤسسه های کیفری نظامی هستند و یا ظرفیت پذیرش مناسب و کافی ندارند، متهمان و محکومان در بند اختصاصی نظامیان و جدای از دیگر زندانیان نگهداری می شوند.

ماده ۳۲۸ - محکومان غیرنظامی دادگاه های نظامی جهت تحمل محکومیت حبس به مؤسسه های کیفری عمومی معرفی می شوند.

ماده ۳۲۹ - افرادی که محکومیت حبس آنان به اخراج از خدمت منجر شود یا به تبع احکام دادگاه ها و یا تصمیم کمیسیون های داخلی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از خدمت اخراج شوند، به دستور قاضی اجرای احکام دادرای نظامی برای تحمل کیفر حبس به مؤسسه عمومی معرفی می شوند.

ماده ۳۳۰ - متهمان و محکومان بر اساس جنس، نوع عضویت شامل پایور و وظیفه، درجه و رتبه شامل کارمند، درجه دار و افسر تا حد امکان سابقه، نوع جرم، شخصیت و میزان محکومیت، تفکیک و طبقه بندی می شوند.

ماده ۳۳۱ - برنامه های اصلاحی و تربیتی در مؤسسه های کیفری ویژه نظامیان علاوه بر برنامه های عمومی، شامل برنامه های آموزشی نظری در جهت بالا بردن توان رزمی و روحیه سربازی و دانش نظامی متهمان و محکومان نیز می باشد. یگان های نظامی و انتظامی در اجرای برنامه های آموزشی یا مؤسسه مربوط همکاری می کنند.

ماده ۳۳۲ - در صورت ضرورت مداوای متهمان و محکومان نظامی در مراکز درمانی خارج از مؤسسه، اولویت با مراکز درمانی نظامی و انتظامی است. این مراکز مکلف به درمان رایگان افراد معرفی شده می باشند.

ماده ۳۳۳ - محصلان مراکز نظامی و انتظامی با کمتر از هجده سال سن که مشمول قانون استخدام نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران هستند، در صورت داشتن قرار منجر به بازداشت یا حکم محکومیت، در قانون اصلاح و تربیت نگهداری می شوند.

ماده ۳۳۴ - متهمان و محکومان نظامی دیگر مراجع قضایی که به مؤسسه منتقل می شوند، تابع مقررات این فصل هستند.

ماده ۳۳۵ (اصلاحی ۱۴۰۰، ۱۰، ۲۹) - نحوه نگهداری متهمان و محکومان دادرها و دادگاه های نظامی به موجب مواد این بخش است. در موارد سکوت، مطابق دیگر مقررات این آیین نامه اقدام می شود.

❖ بخش هفتم - دیگر مقررات

ماده ۳۳۶ - رعایت مفاد آیین نامه برای تمام کارکنان سازمان و دیگر اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با سازمان الزامی است و در صورت وجود دلیل و شواهدی بر نقض مقررات آن یا احتمال تخلف از این مقررات، موضوع باید به مقام های مافوق با سازمان و دیگر مراجع دارای صلاحیت گزارش شود.

ماده ۳۳۷ - سازمان در راستای کاهش وابستگی به بودجه عمومی و جبران خسارات وارده به بیت المال در اثر ارتکاب جرم و اجرای مجازات حبس و به منظور افزایش کمیت و کیفیت خدمات زندان بانی و ایجاد زیرساخت های جدید، با طی مراحل قانونی و اخذ مجوزهای لازم، امکان اخذ هزینه های جاری مؤسسه های کیفری را از دیگر بخش ها و منابع مالی از جمله جبران قسمتی از هزینه ها توسط محکومان پس از آزادی، فراهم می کند.

ماده ۳۳۸ - سازمان آمارها و اطلاعات زیر را به نحو توصیفی و تحلیلی تهیه و در فواصل زمانی تعیین شده به رئیس قوه قضاییه و دادستان کل کشور گزارش می کند:

الف - گزارش سالانه شامل:

- ۱ - آمار مقایسه ای وضعیت بخش های مختلف سازمان از حیث سرانه ها و شاخص های استاندارد زندان و زندان بانی؛
 - ۲ - فراوانی مربوط به انواع جرایم، قرارها، احکام و آمار تعداد متهمان و محکومان از حیث تعداد، سن، جنس، تابعیت، اقامتگاه، سوء سابقه و دیگر مشخصه ها؛
 - ۳ - آمار مربوط به وضعیت محکومان به قصاص و اعدام؛
 - ۴ - عملکرد مؤسسه های کیفری از حیث حرفه آموزی، اشتغال، مراقبت های پس از خروج، بهداشت و درمان و تعامل و بهره مندی از ظرفیت شورای حل اختلاف، تشکل های مردم نهاد و کارآفرینان بخش خصوصی؛
 - ۵ - آمار رتبه بندی عملکرد دادگستری های سراسر کشور از حیث شاخص های مربوط به کاهش جمعیت زندان ها.
- ب - گزارش فصلی شامل:

- ۱ - فراوانی مربوط به انواع جرایم، قرارها، احکام، و آمار تعداد متهمان و محکومان از حیث تعداد، سن، جنس، تابعیت، اقامتگاه و سوء سابقه و دیگر مشخصه ها؛
- ۲ - آمار محکومان بهره مند از مرخصی و مرتکبان غیبت از مرخصی؛
- ۳ - آمار وضعیت محکومان مالی؛
- ۴ - آمار محکومان بهره مند از ارفاق های قانونی از قبیل عفو، پذیرش توبه، آزادی مشروط، آزادی تحت سامانه الکترونیکی، تعلیق اجرای مجازات و بهره مندی از نظام نیمه آزادی؛
- ۵ - آمار وضعیت متهمان تحت قرار؛
- ۶ - عملکرد شوراهای حل اختلاف مستقر در زندان؛
- ۷ - آمار بازدید قضات از مؤسسه های کیفری؛

۸ - آمار زندانیان مربوط به جرایم علیه امنیت و زندانیان نظامی و وضعیت بازداشتگاه های امنیتی و انتظامی و تعداد متهمان و محکومان مربوط؛

۹ - آمار عملکرد و مصوبات شوراهای طبقه بندی و نتایج حاصل شده در مراجع قضایی؛

۱۰ - آمار مربوط به ظرفیت پذیرش مؤسسه های کیفری.

پ - گزارش ماهانه شامل:

۱ - آمار و اطلاعات مربوط به وضعیت زندانیان دارای بیماری های مسری یا صعب العلاج و آمار خودکشی، خودزنی، فوت و قتل در موسسه کیفری؛

۲ - آمار قرارها و احکام نامتناسب منجر به بازداشت های غیرضروری؛

۳ - آمار ورودی و خروجی انواع مؤسسه های کیفری و مدت ماندگاری متهمان؛

۴ - بازداشت های منتهی به برائت یا منع تعقیب.

ماده ۳۳۹ - در راستای رسالت ملی پیش گیری از وقوع جرم، سازمان حداقل به طور سالانه، اطلاعات و آمارهای توصیفی و تحلیلی متناسب را تهیه و در اختیار حوزه ریاست قوه قضاییه، دبیرخانه شورای عالی پیش گیری از وقوع جرم، وزارت دادگستری و کمیسیون حقوق و قضایی مجلس شورای اسلامی قرار می دهد.

ماده ۳۴۰ - سازمان به منظور ارزیابی عملکرد مسؤولان و کارکنان مؤسسه های تابعه، مبتنی بر شاخص هایی نظیر کمیت و کیفیت اجرای حکم، میزان اثربخشی در حرفه آموزی و اشتغال مجرمان، اجرای طرح طبقه بندی زندانیان، جلب مشارکت نهادهای مردمی در فرایند اصلاح مجرمان و صلح و سازش، جلب مشارکت نهادهای فرهنگی برای اصلاح باورها، انجام اقدامات تربیتی، تفهیم حقوق و تکالیف زندانیان، نتایج اعلام نظر برخط زندانیان و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه، نسبت به راه اندازی «سامانه جامع ارزیابی عملکرد مسؤولان و کارکنان» اقدام می نماید. این سامانه باید قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی را برای کارکنان داشته و امکان دسترسی سلسله مراتب سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه را فراهم آورد. نتایج ارزیابی این سامانه باید در تعیین وضعیت افراد در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقاء شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد، محوریت داشته باشد. دستورالعمل اجرای این ماده ظرف شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این آیین نامه توسط «معاونت توسعه، مدیریت و منابع سازمان» تهیه و به تصویب رئیس سازمان می رسد.

ماده ۳۴۱ - دستورالعمل های موضوع این آیین نامه به شرح زیر، ظرف شش ماه از تاریخ اجرایی شدن آن، تدوین و به تصویب رئیس سازمان می رسد:

الف - دستورالعمل «تشکیل و به کارگیری سامانه اقدامات حمایتی و نحوه استفاده از ظرفیت نهادهای مردمی» به پیشنهاد معاونت سلامت، اصلاح و تربیت و معاونت توسعه مدیریت و منابع با همکاری دفتر حفاظت و اطلاعات سازمان؛

ب - دستورالعمل «نحوه محاسبه و اعمال امتیاز رفاهی و نمره اعتباری بر اساس پرونده رفتاری زندانیان» به پیشنهاد معاونت سلامت، اصلاح و تربیت سازمان؛

پ - دستورالعمل «اشتغال زندانیان و نظام انگیزشی برای مشارکت فعال بخش خصوصی و کارکنان مؤسسه» به پیشنهاد معاونت سلامت، اصلاح و تربیت سازمان؛

ت - دستورالعمل «ارتقاء سامانه های نظارتی، مخابراتی و الکترونیکی مؤسسه های کیفری» به پیشنهاد دفتر حفاظت و اطلاعات و دفتر آمار و فناوری اطلاعات سازمان؛

ث - دستورالعمل «سامانه جامع ارزیابی عملکرد مسؤولان و کارکنان سازمان» به پیشنهاد معاونت توسعه، مدیریت و منابع و دفتر آمار و فناوری اطلاعات سازمان؛

ج (الحاقی ۲۹، ۱۰، ۱۴۰۰) - دستورالعمل «مراقبت پس از خروج» به پیشنهاد معاونت سلامت، اصلاح و تربیت.

ماده ۳۴۲ - این آیین نامه مشتمل بر سیصد و چهل و دو ماده، در تاریخ ۲۰/ ۲/ ۱۴۰۰ به تصویب رئیس قوه قضاییه رسید و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است و آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی مصوب ۱۳۸۴ با اصلاحات بعدی، آیین نامه اجرایی کانون اصلاح و تربیت مصوب ۱۳۴۷ و دیگر آیین نامه ها، دستورالعمل ها و بخشنامه های مغایر ملغی است.

رئیس قوه قضاییه - سیدابراهیم رئیسی